

การศึกษาตำรวจชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
กุมภาพันธ์ 2554

การศึกษาตำรวจชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

กุมภาพันธ์ 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาตำรวจชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
กุมภาพันธ์ 2554

จุฑามาส หิรัญกุล. (2554). *การศึกษาแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี*. ปริญญาโท ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุวานนท์,
รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์.

การวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพและบทบาทของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

2. ศึกษาบทเพลงของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

การวิจัยนี้เป็นการดำเนินการวิจัยตามหลักการทางมานุษยวิทยา ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามเป็นหลัก โดยนำมาศึกษาวิเคราะห์เรียบเรียงและสรุปผลข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

คณะแตรวงชาวบ้านที่มีอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีนักดนตรีแตรวงจำนวนมากเป็นนักดนตรีที่เคยเล่นอยู่วงเป็พาทย์มาก่อน เพลงที่เล่นออกมาโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเพลงไทย และเพลงลูกทุ่งสมัยนิยม ตามลำดับ ซึ่งจังหวัดสุพรรณบุรีจะมีศิลปินพื้นบ้าน คณะเป็พาทย์ คณะแตรวง รวมไปถึงคณะวงดนตรีลูกทุ่งย่อนยุคนั้นมีมากมาย สำหรับคณะแตรวงที่ได้รับความนิยมจากชาวบ้านมีอยู่ 12 วงด้วยกันคือ แตรวงคณะน้องแอมมิวสิค แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ แตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย แตรวงคณะขวัญใจวัดป่า แตรวงคณะขวัญใจคูบัว แตรวงคณะ ส.รวมมิตร แตรวงคณะ หลานปู่ แตรวงคณะเท็นเซ็นต์ แตรวงคณะขวัญใจมดแดง แตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร แตรวงคณะ ชันทอง และแตรวงคณะศรีสำอากค์

สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกนักดนตรีแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลักของนักดนตรีแตรวง โดยที่มีอาชีพเสริมคือการเป็นนักดนตรีแตรวง ซึ่งก็ไม่ได้ทำรายได้ให้มากมาย ทั้งต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมและต่อเพลงอยู่ตลอดเวลา นักดนตรีแตรวงทุกคนจึงต้องมีใจรักในการเล่นดนตรี และสืบทอดมรดกแตรวงจากรุ่นสู่รุ่นได้อีกด้วย

สำหรับบทบาทหน้าที่ของคณะแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการรับใช้สังคม กอปรกับเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทั้งในการสร้างความบันเทิง และการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่กระทำสืบต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ส่วนของบทเพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงกับคณะแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่ใช้เพลงไทยไม่นิยมนำเพลงสากลมาบรรเลง เพราะพฤติกรรมการฟังของคนไทยนั้น เคยชินและเข้าใจถึงเพลงไทยมากกว่าเพลงสากล เรื่องของจังหวะที่บรรเลงโดยมากต้องเป็นจังหวะที่ฟังแล้วรู้สึกสนุกสนานครึกครื้น เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ร่วมงาน แบ่งตามลักษณะของงานเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล โดยมีการแบ่งประเภทของเพลงไว้อย่างชัดเจน

A STUDY OF FOLK BRASS BAND IN SUPHANBURI PROVINCE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine and Applied Arts Degree in Ethnomusicology
at Srinakarinwirot University

February 2011

Chutamas Hirungool. (2011). *A Study of Folk Brass Band in Suphanburi Province*. Master thesis, M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor committee: Assoc. Prof. Dr. Karnchana Intarasunanont, Assoc. Prof. Dr. Manop Wisuttiapat.

The objectives of this research is following;

1. To study origin, condition and role of local brass band in Suphanburi province.
2. To study lyrics of local brass band in Suphanburi province.

Ethnomusicological methodology is used in the research

There are many musicians in the local brass bands in Suphanburi province. Also most of them used to be inoboe-based Thai orchestra. Almost all of songs played in the brass band are Thai song and country song respectively. Suphanburi has been known well about music. There are many kinds of band in there such as local vocalist, inoboe-based Thai Orchestra, brass band including with country music band. For the brass band, there is not much famous band in that province such as Nong Amm music band, Petch Muang Supan band, Kwan Chai Don Hua Fai band , Kwan Chai Wat Pa band, Kwan Chai Ku Bua band, Sor Ruam Mith band, Lan Phu band, Ten Cent band, Kwan Chai Mod Dang band, Kwan Chai Pho Ni Mith band, Khun Thong band and Sri Sam Ang band.

If we're talking about living conditions of the musicians in local brass band in there, an agriculture is the main occupation for them. However their second jobs are brass band musicians, they can't earn much money. Furthermore they spend a lot of time to practice themselves. It's shown that all musicians really love playing music and also they would like to inherit this culture to the next generation as long as they can.

For the role of these local brass bands, it seems the local brass band is part of any festivals in Thailand and these bands work for society with their kindness. The most important purpose of the seband is for saving Thai good custom as long as they can.

Regarding the song played by the brass band in Suphanburi, it's divided to be 2 kinds of music distinctively. One is for a joyous occasion and another is for sad occasion.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทสำเร็จได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งและจะขอเก็บไว้ในความทรงจำตลอดไป อนึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้มีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณดังรายนามต่อไปนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุวานนท์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาโท และรองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ กรรมการควบคุมปริญญาโท ซึ่งท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยในการเข้าถึงชุมชนและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยเพื่อช่วยในการอนุรักษ์และสืบทอดบทเพลงอีกทั้งส่งเสริมอาชีพให้เป็นอย่างดีมีคุณค่ามากขึ้น และท่านทั้งสองยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ดร.ชนิดา ตังเดชะหิรัญ ประธานในการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกัรชิต กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาสละเวลาในการสอบปากเปล่าและตรวจสอบเนื้อหาบริบทในปริญญาโทฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณสุจินต์ ศรีประจันต์ อาจารย์กฤษดา นิยมทอง รวมทั้งหัวหน้าคณะตรวจและสมาชิกตรวจทุกคนทั้ง 12 คณะ ที่ให้ความอนุเคราะห์สำหรับข้อมูลทางดนตรีรวมถึงพิธีกรรม อีกทั้งข้อมูลส่วนตัว ซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อดุลย์ วงศ์แก้ว อาจารย์ราเชนทร์ เหมือนชอบ อาจารย์ประเสริฐ จิมท้วม และบุคลากรทุกท่านรวมทั้งนักศึกษาในสาขาดนตรีสากล มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่คอยเป็นที่ปรึกษาแนวทางให้คำแนะนำและกำลังใจที่ดี ในการทำวิจัยครั้งนี้ให้ประสบความสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อที่เป็นแรงบันดาลใจให้ลูกเรียนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ คุณแม่ที่ได้อบรมสั่งสอนเลี้ยงดูและคอยให้กำลังใจมาโดยตลอด รวมทั้งเป็นแรงใจสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จ

ขอบุญกุศลจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จงส่งผลแต่ผู้ที่กล่าวมาข้างต้นและผู้ที่อยู่เบื้องหลังในการทำปริญญาโทที่ไม่ได้กล่าวนามมานี้ ประสบแต่ความสุข ความเจริญ แข็งแรงทั้งสุขภาพกายและใจ คิดสิ่งใดขอให้ประสบความสำเร็จทุกประการ

จุฑามาส หิรัญกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดประสงค์.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพและลักษณะทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี.....	7
ที่ตั้ง.....	7
ลักษณะภูมิประเทศ.....	11
ลักษณะภูมิอากาศ.....	11
เอกสารและตำราวิชาการ.....	14
การกระจายของแตรวงชาวบ้านในสังคมไทย.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย	21
แหล่งข้อมูลที่ศึกษาและบุคคลข้อมูลและบุคคลข้อมูล.....	21
การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	21
อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	22
การนำเสนอข้อมูล.....	22
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	22
4 ผลการศึกษา	23
ศึกษาประวัติ สถานภาพและบทบาทของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	23
ประวัติของแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค.....	24
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
นักดนตรี.....	26
เครื่องดนตรี.....	28
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	29
การสีบทอด.....	30
แผนภูมิ.....	31
บทบาทของตำรวจคณะน้องแอมมีวีสิต.....	31
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	31
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	32
บทเพลงของตำรวจคณะน้องแอมมีวีสิต.....	32
การรวบรวมโน้ตเพลงของตำรวจคณะน้องแอมมีวีสิต.....	32
การจัดประเภทบทเพลงของตำรวจคณะน้องแอมมีวีสิต.....	32
ประวัติของตำรวจคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	34
สภาพทั่วไปของตำรวจคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	35
นักดนตรี.....	35
เครื่องดนตรี.....	38
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	38
การสีบทอด.....	39
แผนภูมิ.....	40
บทบาทของตำรวจคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	40
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	40
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	41
บทเพลงของตำรวจคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	41
การรวบรวมโน้ตเพลงของตำรวจคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	41
การจัดประเภทบทเพลงของตำรวจคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	41
ประวัติของตำรวจคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	43
สภาพทั่วไปของตำรวจคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
นักดนตรี.....	44
เครื่องดนตรี.....	47
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	48
การสีบทอด.....	49
แผนภูมิ.....	50
บทบาทของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	50
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	50
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	51
บทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	51
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	51
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	51
ประวัติของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	53
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	54
นักดนตรี.....	54
เครื่องดนตรี.....	56
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	57
การสีบทอด.....	58
แผนภูมิ.....	58
บทบาทของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	59
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	59
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	59
บทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	60
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	60
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	60
ประวัติของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	62
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
นักดนตรี.....	63
เครื่องดนตรี.....	65
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	66
การสีบทอด.....	67
แผนภูมิ.....	68
บทบาทของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	68
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	68
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	69
บทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	69
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	69
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	69
ประวัติของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	71
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	72
นักดนตรี.....	72
เครื่องดนตรี.....	75
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	76
การสีบทอด.....	77
แผนภูมิ.....	77
บทบาทของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	78
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	78
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	78
บทเพลงของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	78
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	78
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	79
ประวัติของแตรวงคณะหลานปู่.....	80
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะหลานปู่.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
นักดนตรี.....	82
เครื่องดนตรี.....	84
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	85
การสีบทอด.....	86
แผนภูมิ.....	87
บทบาทของแตรวงคณะหลานปู่.....	87
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	87
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	88
บทเพลงของแตรวงคณะหลานปู่.....	88
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะหลานปู่.....	88
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะหลานปู่.....	88
ประวัติของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	90
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	91
นักดนตรี.....	91
เครื่องดนตรี.....	95
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	95
การสีบทอด.....	96
แผนภูมิ.....	97
บทบาทของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	97
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	97
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	97
บทเพลงของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	98
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	98
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	98
ประวัติของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง.....	100
สภาพทั่วไปของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง.....	102

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
นักดนตรี.....	102
เครื่องดนตรี.....	104
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	105
การสืบทอด.....	106
แผนภูมิ.....	107
บทบาทของตำรวจคณะขวัญใจมดแดง.....	107
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	107
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	108
บทเพลงของตำรวจคณะขวัญใจมดแดง.....	108
การรวบรวมโน้ตเพลงของตำรวจคณะขวัญใจมดแดง.....	108
การจัดประเภทบทเพลงของตำรวจคณะขวัญใจมดแดง.....	108
ประวัติของตำรวจคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	110
สภาพทั่วไปของตำรวจคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	111
นักดนตรี.....	111
เครื่องดนตรี.....	113
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	114
การสืบทอด.....	115
แผนภูมิ.....	116
บทบาทของตำรวจคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	116
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	116
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	116
บทเพลงของตำรวจคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	117
การรวบรวมโน้ตเพลงของตำรวจคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	117
การจัดประเภทบทเพลงของตำรวจคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	117
ประวัติของตำรวจคณะชั้นทอง.....	119
สภาพทั่วไปของตำรวจคณะชั้นทอง.....	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
นักดนตรี.....	120
เครื่องดนตรี.....	122
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	123
การสืบทอด.....	124
แผนภูมิ.....	124
บทบาทของตำรวจคณะชั้นทอง.....	125
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	125
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	125
บทเพลงของตำรวจคณะชั้นทอง.....	126
การรวบรวมโน้ตเพลงของตำรวจคณะชั้นทอง.....	126
การจัดประเภทบทเพลงของตำรวจคณะชั้นทอง.....	126
ประวัติของตำรวจคณะศรีสำอังก์.....	127
สภาพทั่วไปของตำรวจคณะศรีสำอังก์.....	129
นักดนตรี.....	129
เครื่องดนตรี.....	131
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	132
การสืบทอด.....	133
แผนภูมิ.....	133
บทบาทของตำรวจคณะศรีสำอังก์.....	133
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	133
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	134
บทเพลงของตำรวจคณะศรีสำอังก์.....	135
การรวบรวมโน้ตเพลงของตำรวจคณะศรีสำอังก์.....	135
การจัดประเภทบทเพลงของตำรวจคณะศรีสำอังก์.....	135

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปลง อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปลงดังหัวข้อต่อไปนี้	
ประวัติของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	137
สภาพทั่วไปของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	138
นักดนตรี.....	138
เครื่องดนตรี.....	138
พิธีกรรมก่อนการบรรเลง.....	140
การสืบทอด.....	141
บทบาทของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	141
ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล.....	141
ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล.....	141
บทเพลงของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	142
การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	142
การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	147
อภิปรายผล.....	148
ข้อเสนอแนะ.....	149
บรรณานุกรม.....	150
ภาคผนวก.....	153
ภาคผนวก ก.....	154
ภาคผนวก ข.....	175
ภาคผนวก ค.....	177
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	181

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรี ในตาราง คณะห้องแอมมิวสิค.....	28
2 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของตารางคณะห้องแอมมิวสิค.....	29
3 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของตารางคณะห้องแอมมิวสิค.....	33
4 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตารางคณะห้องแอมมิวสิค.....	33
5 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรี ในตาราง คณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	37
6 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของตารางคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	38
7 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของตารางคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	42
8 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตารางคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	42
9 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรี ในตาราง คณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	47
10 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของตารางคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	48
11 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของตารางคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	52
12 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตารางคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	52
13 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในตารางคณะขวัญใจวัดป่า.....	56
14 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของตารางคณะขวัญใจวัดป่า.....	57
15 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของตารางคณะขวัญใจวัดป่า.....	60
16 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตารางคณะขวัญใจวัดป่า.....	61
17 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในตารางคณะขวัญใจคูบัว.....	65
18 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของตารางคณะขวัญใจคูบัว.....	66
19 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของตารางคณะขวัญใจคูบัว.....	69
20 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตารางคณะขวัญใจคูบัว.....	70
21 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรีในตารางคณะ ส.รวมมิตร.....	74
22 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของตารางคณะ ส.รวมมิตร.....	75
23 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของตารางคณะ ส.รวมมิตร.....	79
24 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตารางคณะ ส.รวมมิตร.....	79
25 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรีในตารางคณะหลานปู่.....	84

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะหลานปู่.....	85
27 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรววงคณะหลานปู่.....	88
28 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรววงคณะหลานปู่.....	89
29 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรววงคณะเท็นเซินต์.....	94
30 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะเท็นเซินต์.....	95
31 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรววงคณะเท็นเซินต์.....	98
32 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรววงคณะเท็นเซินต์.....	99
33 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของแตรววงคณะขวัญใจมดแดง.....	104
34 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะขวัญใจมดแดง.....	105
35 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรววงคณะขวัญใจมดแดง.....	109
36 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรววงคณะขวัญใจมดแดง.....	109
37 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรี ในแตรววง คณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	113
38 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	114
39 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรววงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	117
40 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรววงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	118
41 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรววงคณะขันทอง.....	122
42 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะขันทอง.....	123
43 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรววงคณะขันทอง.....	126
44 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรววงคณะขันทอง.....	127
45 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรววงคณะศรีสำอังก์.....	131
46 แสดงจำนวนยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะศรีสำอังก์.....	131
47 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรววงคณะศรีสำอังก์.....	135
48 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรววงคณะศรีสำอังก์.....	136

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี.....	8
2 ตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี.....	9
3 ธงประจำจังหวัดสุพรรณบุรี.....	9
4 ดอกไม้ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี.....	10
5 ต้นไม้ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี.....	11
6 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค.....	20
7 นายพล พันธุ์เอก หัวหน้าวงแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค.....	30
8 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	34
9 นายประมวล ปรากฏจันทร์ หัวหน้าวงแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ.....	39
10 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	43
11 นายลำยอง อ่วมเสื่อ หัวหน้าวงและผู้จัดการวงแตรวงขวัญใจดอนหัวฝ้าย.....	49
12 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	53
13 นายทรงศักดิ์ โกมลอุปถัมภ์ หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า.....	58
14 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	62
15 นายทองหล่อ กลิ่นเกษร หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจคูบัว.....	67
16 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	71
17 นายสำราญ ช่างเผือกหัวหน้าวงและผู้จัดการแตรวงคณะ ส.รวมมิตร.....	77
18 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตรวงคณะหลานปู่.....	80
19 นายไพบุลย์ อู่ทอง หัวหน้าและผู้จัดการแตรวงคณะหลานปู่.....	86
20 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	90
21 นายสุนทร นุ่มหันธ์ หัวหน้าวงแตรวงคณะเท็นเซ็นต์.....	96
22 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง.....	100
23 นายผูก สุนทรวิภาต หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจมดแดง.....	106
24 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	110
25 นายไพโรจน์ ปลายชานา หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร.....	115
26 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะขันทอง.....	119
27 นายมานัส ขันทอง หัวหน้าวงแตรวงคณะขันทอง.....	124
28 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะศรีสำอางค์.....	128
29 นายขวัญเมือง น้ำจันทร์ หัวหน้าแตรวงคณะศรีสำอางค์.....	133

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรี เสียงเพลง เป็นมรดกทางสังคมที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน และเป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการสั่งสมด้านการเรียนรู้ และถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งซึ่งร่วมกันใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด จนสามารถสอดแทรกเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มชนในสังคมได้เป็นอย่างดี พร้อมกับพยายามคิดค้นให้มีการพัฒนาจากเดิมอยู่เสมอโดยปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย ทั้งยังส่งเสริมให้เผยแพร่ในหมู่ของชุมชน รวมไปถึงชนชาติเดียวกันและชนชาติอื่นด้วย

ดนตรีมีวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อมนุษย์อาศัยอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อมนุษย์ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความผาสุกความมั่นคง และความปลอดภัยต่อตัวเอง และกลุ่มชนสมาชิกในสังคมจึงต้องมีการประกอบพิธีกรรมการบวงสรวง การเซ่นสังเวย ดนตรีจะเป็นส่วนร่วมในพิธีกรรมดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบสุขในวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้นๆ จะเห็นว่าดนตรีมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน

ดนตรีจัดเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่นอกเหนือจากปัจจัย 4 การเส่นดนตรีเข้าไปอยู่ในสังคมมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถแยกดนตรีออกจากชีวิตประจำวันได้ ดนตรีเป็นมรดกที่รับใช้สังคมมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาทุกชนชั้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2532: 63)

เนื่องจากวัฒนธรรมของไทยเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมต่างชาติหลายเชื้อชาติด้วยกันจึงทำให้เกิดการผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิมด้วยการเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์และเข้ามามีบทบาทสำคัญอันเกี่ยวข้องกับสังคมไทยทั้งในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ ของราชสำนักและชาวบ้าน ซึ่งล้วนจำเป็นต้องใช้ดนตรีเป็นส่วนประกอบทั้งสิ้นไม่จำกัดเฉพาะวงดนตรีของไทยเท่านั้น ดนตรีของชาติตะวันตกคนไทยก็ยักรับมาปรับปรุงผสมผสาน ให้เข้ากับวัฒนธรรมและพิธีกรรมได้อย่างกลมกลืน และดนตรีดังที่กล่าวนั้น คือ “แตร”

แตร ใช้เรียกเครื่องดนตรีที่ทำด้วยโลหะ ส่วนใหญ่ทำด้วยทองเหลือง (Brass) เรียกกันทั่วไปว่า เครื่องลมทองเหลือง แตรเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ทำให้เกิดเสียงโดยใช้ลมเป่า (Wind Instrument) โดยเป่าลมให้ผ่านเข้าไปในท่อ (Aerophone) สามารถเปลี่ยนเสียงได้ 2 วิธีด้วยกันคือ อาศัยริมฝีปากในการเปลี่ยนเสียงและต่อมาใช้ระบบลูกสูบในการเปลี่ยนเสียงแตรสันนิษฐานว่าน่าจะเรียกชื่อตามเสียงที่ได้ยิน เหมือนกับเครื่องดนตรีชนิดอื่นที่คนไทยนิยมเรียกกัน เช่น ได้ยินเสียงว่า “ฉิ่ง” ก็เรียกชื่อว่า “ฉิ่ง” ได้ยินเสียง “แฉ่ง” ก็เรียกกันว่า “แฉ่ง” ได้ยินว่า “กรับ” ก็เรียกชื่อว่า “กรับ” เป็นต้น ส่วนแตรนั้น บ้างก็เรียกว่า “แกร” บ้างก็เรียกว่า “แตร” น่าจะได้ยินจากเสียงเป่าก่าพรวดดัง “แพร แพร” ก่อน เพราะอาการที่ลิ้นสะบัดระรัวเสียงออกมาดัง “แพร แพร” แล้วกลายมาเป็น “แกรหรือแตร” ในภายหลัง(สุกรี เจริญสุข.2539:8) แตรในสังคมสยามที่ใช้ในพระราชพิธีแต่โบราณมี 2 ชนิดคือ แตรองกับแตรฝรั่ง แตรอง

เรียกกันตามรูปร่างลักษณะที่ลำแตรโค้งงอน บานปลาย ซึ่งเข้าใจว่าเราได้แบบอย่างมาจากอินเดีย ส่วนแตรฝรั่ง มีลักษณะปากบานคล้ายดอกลำโพง จึงเรียกชื่อว่า “แตรลำโพง” ซึ่งในหนังสือกฎหมายเตียรบาลโบราณเรียกว่า “แตรกลางโพง” ปรากฏในหมายรับสั่งครั้งรัชกาลที่ 1 เรียกว่า แตรวิลันดา คงจะเป็นแตรที่ฝรั่งฮอลันดาเป็นชาติแรกที่น่าเข้ามาให้รู้จักจึงระบุชื่อไว้ เช่นนั้น เป็นอันว่าแตรลำโพงก็ดี แตรฝรั่งก็ดี แตรวิลันดาก็ดี คงหมายถึงแตรอย่างเดียวกัน (ธนิต อยู่โพธิ์. 2530: 71-72) จากแตรที่ใช้ในพระราชพิธีของไทย ต่อมาได้มีวิวัฒนาการและเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมตะวันออก โดยเริ่มก่อตัวจากรากฐานทางวัฒนธรรมตะวันออก ซึ่งสมัยสุโขทัยในขณะนั้น “แตร” ยังเป็นเพียงเครื่องดนตรีที่ปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกและตามคำบอกเล่าเท่านั้น สมัยอยุธยา “แตร” เริ่มมีบทบาทในฐานะเครื่องดนตรีชั้นสูงในพระบรมมหาราชวัง ประกอบกับสังคมไทยในช่วงนั้นเริ่มมีการติดต่อกับต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศตะวันตก สังคมไทยจึงรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมจึงเริ่มแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ลักษณะสังคมในช่วงนั้น มีลักษณะการปกครองแบบรวมศูนย์กลางการปกครอง พระบรมมหาราชวัง คือศูนย์รวมการปกครอง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในทุกด้าน สิ่งประกอบพระราชอิสริยยศและอำนาจย่อมประกอบไปด้วยสิ่งที่ปรารถนาแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจน ดังนั้นในการกระทำทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ต้องยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติ มิมีผู้ใดเสมอเหมือนได้ “แตร” ในสมัยอยุธยาจึงเป็นเครื่องดนตรีที่แสดงฐานะและอำนาจ โดยมีได้มีบทบาทหน้าที่ด้านบันเทิงตามอย่างเครื่องดนตรีประเภทอื่น เช่นเดียวกับวัฒนธรรมตะวันตกที่ใช้ “แตร” เป็นเครื่องดนตรีที่แสดงฐานะและอำนาจ ถึงแม้ “แตร” ของทั้งสองวัฒนธรรมจะแตกต่างกันในเรื่องของเสียงและรูปร่าง แต่ก็มียบทบาทหน้าที่กับพระมหากษัตริย์และเกียรติยศ อาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยอยุธยาเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมการดนตรี ระหว่างตะวันตกกับดนตรีไทย ผลจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมในสมัยอยุธยาทำให้ได้พัฒนาแตรวงขึ้นมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นแตรวงที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องอยู่ในกองทัพ (สุดแดน สุขเกษม. 2542: 164)

แตรวง เป็นวงดนตรีของยุโรปที่ไทยรับแบบอย่างมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ในสมัยนี้มีการจ้างครูชาวอังกฤษเข้ามาฝึกสอนเพลงฝรั่ง ให้ทหารใช้ฝึกเดินแถวจนมีกองแตรวงมหาดเล็กขึ้น ต่อมาจึงได้ว่าจ้างครูดนตรีชาวต่างชาติอื่น ๆ เข้ามาสอนด้วย (ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์. 2542: 2396) จากแตรวงที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับทหารในกองทัพไทย ได้มีการพัฒนาการเรื่อยมา ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้ทรงบัญญัติคำ “ดุริยางค์” ขึ้น ต่อมาได้ใช้คำว่า “โยธวาฑิต” จนถึงปัจจุบันซึ่งใช้สำหรับการสวนสนามของทหาร และนักกีฬา ทั้ง “ดุริยางค์” และ “โยธวาฑิต” หมายถึง “แตรวง” ในระหว่างรัชกาลที่ 6-7 นับเป็นยุคที่แตรวงเจริญก้าวหน้าในเมืองสยามเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่กองทหารเท่านั้นที่ฝึกหัดเป่าแตรกันอย่างจริงจัง แม้แต่ในหมู่ประชาชนคนไทยทั่วไป

ได้เริ่มหันมานิยมฟังแตรวงกันอย่างกว้างขวางควบคู่ไปกับวงปี่พาทย์ จึงทำให้เกิดมีวงแตรวงของชาวบ้านทั่วไป โดยนำไปบรรเลงในงานพิธีต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานกฐินผ้าป่า ซึ่งจะใช้นำขบวนแห่ทั้งในงานมงคล และงานอวมงคล แต่แตรวงที่จะสามารถไปบรรเลงในงานพิธีดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องเรียนรู้เพลงต่างๆ เช่นเดียวกับพวกปี่พาทย์ด้วย เพราะใช้เพลงไทยประเภทเดียวกันบรรเลงประกอบพิธี ต่อมาเมื่อมีเพลงประเภทไทยสากลและลูกทุ่งเกิดขึ้นปรากฏว่า พวกแตรวงสามารถนำมาบรรเลงกันในงานต่างๆ ได้อย่างกลมกลืนมีเพลงต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเครื่องดนตรีที่นิยมใช้ประกอบด้วยเครื่องเป่าและเครื่องประกอบจังหวะเป็นหลัก เช่น ทรัมเป็ต ทรอมโบน คอร์เน็ต บาริโตน (ยูโฟเนียม) ทูบา ฮอว์น คลาริเน็ต แซกโซโฟน และเครื่องจังหวะ กลองมะริกัน (กลองใหญ่) ฉิ่ง ฉาบ และกรับ เมื่อมีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวบ้านมากขึ้น ในที่สุดแตรวงแบบชาวบ้านก็เป็นที่ยอมรับและจัดให้เป็นดนตรีพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่ง ที่สร้างความสนุกสนานให้กับชาวบ้านคนไทยมาจนทุกวันนี้ (สุกรี เจริญสุข. 2539: 45-51)

หลังเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 วัฒนธรรมตะวันตกพร้อมกับวิทยาการสมัยใหม่เข้ามามีอิทธิพลและสร้างบทบาทต่อสังคมไทยมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม โดยที่คนไทยหันมาสนใจศิลปวัฒนธรรมตะวันตกแทน ทว่าในทางกลับกันวงดนตรีแตรวงกลับได้รับความนิยมจากชาวบ้านมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากชาวจังหวัดสุพรรณบุรีนอกจากจะนิยมในความสนุกสนานครึกครื้นจากแตรวงแล้ว แตรวงยังเป็นเครื่องหมายของความทันสมัยขีดหน้าชูตาเป็นเกียรติแก่งานและตนเอง กอปรกับชาวจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นกลุ่มชนที่มีนิสัยรักความสนุกสนานและเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนเช่นกัน โดยมีกนิยมเล่นเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ กันเป็นประจำอยู่แล้ว อาทิ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงอีแซว เป็นต้น จึงนำมาประยุกต์ให้เข้ากับแตรวงและพัฒนาเป็นเพลงลูกทุ่งตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักร้องลูกทุ่งชาวจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้รับความนิยมระดับประเทศเป็นจำนวนมากนั่นเอง (กฤษดา นิยมทอง. 2550: 6)

สำหรับในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น เป็นที่ทราบมาว่ากำเนิดของแตรวง แต่ละคณะจะดัดแปลงมาจากวงปี่พาทย์บ้าง จากวงสตริงบ้าง ซึ่งบางคนมีพื้นฐานทางด้านการเล่นเพลงไทยเดิมมาก่อน กล่าวคือ บทเพลงที่บรรเลงในวงแตรวงส่วนใหญ่เป็นเพลงที่นำมาจากวงปี่พาทย์ เช่น เพลงลาวคำหอม เพลงศรีนวล เพลงนางครวญ เพลงเขมรไทรโยค เป็นต้น แต่เดิมนั้นชาวบ้านก็มีแต่วงปี่พาทย์ที่นำมาแสดงในงานต่างๆ ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล จนเริ่มมีเครื่องดนตรีสากลเข้ามาแทรกทีละชิ้นสองชิ้นและกลายมาเป็นวงแตรวงในที่สุด ซึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรีก็มีวงลักษณะเช่นนี้ อยู่มากมาย อาจเพราะวงดนตรีแตรวงเป็นวงดนตรีที่เหมาะสมกับการแห่แห่นมีความคล่องตัวมากกว่าวงดนตรีไทย มีจังหวะจะโคนและท่วงทำนองที่ฮึกเหิมเมื่อได้ยินได้ฟังแล้วรู้สึกสนุกสนาน ไร้ใจ ทั้งเพลงที่บรรเลงก็สามารถบรรเลงได้ทั้งเพลงเก่าดั้งเดิมและเพลงตลาดที่เป็นที่นิยมกันในปัจจุบัน นำมาบรรเลงให้เป็นเพลงที่ร่วมสมัยขึ้น ทำให้มีวงปี่พาทย์ลดน้อยลงและมีแตรวงเพิ่มขึ้น กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัด จากการศึกษารวบรวมข้อมูลของคณะแตรวงที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัยได้สำรวจถึงคณะกรรมที่ยังคงรับงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งยังเป็นที่ยอมรับชมชอบของผู้คนในท้องถิ่น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมแตงรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อศึกษาประวัติ สถานภาพ บทบาท และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ บทเพลงในการบรรเลงของแตงรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยในวงการแตงรวงชาวบ้าน ให้ดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยเพื่อเยาวชนคนรุ่นหลังจะได้ศึกษาสืบต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา สถานภาพและบทบาทของแตงรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. ศึกษาบทเพลงของแตงรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ความสำคัญของงานวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมา สถานภาพและบทบาทของอาชีพแตงรวง ในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อให้ทราบถึงบทเพลงที่บรรเลงด้วยวงแตงรวงของจังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลที่ได้ลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลของคณะแตงรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมด 12 วง ประกอบด้วย

1. คณะน้องแอมมิวสิค	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
2. คณะเพชรเมืองสุพรรณ	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
3. คณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
4. คณะขวัญใจวัดป่า	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
5. คณะขวัญใจคูบัว	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
6. คณะ ส. รวมมิตร	อำเภอบางปลาม้า	จังหวัดสุพรรณบุรี
7. คณะหลานปู่	อำเภอบางปลาม้า	จังหวัดสุพรรณบุรี
8. คณะเท็นเซ็นต์	อำเภอศรีประจันต์	จังหวัดสุพรรณบุรี
9. คณะขวัญใจมดแดง	อำเภอศรีประจันต์	จังหวัดสุพรรณบุรี
10. คณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร	อำเภอศรีประจันต์	จังหวัดสุพรรณบุรี
11. คณะขันทอง	อำเภอศรีประจันต์	จังหวัดสุพรรณบุรี
12. คณะศรีสำอองค์	อำเภอเดิมบางนางบวช	จังหวัดสุพรรณบุรี

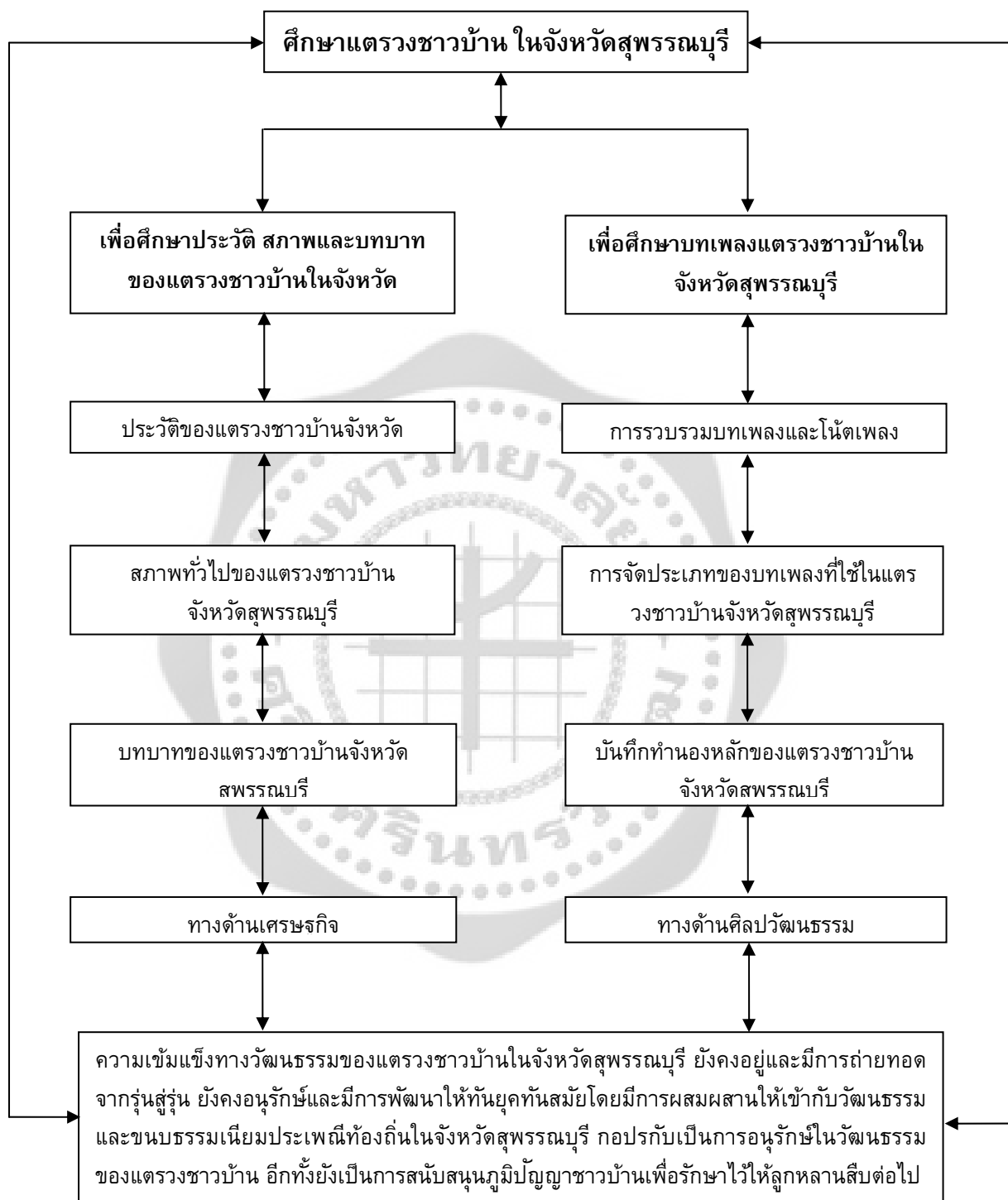
ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลของคณะแพรววงชาวบ้านที่ยังคงรับงานอย่างสม่ำเสมอ และยังคงเป็นที่นิยมของชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรีเท่านั้น
2. การศึกษาบทเพลงบรรเลงของแพรววงแต่ละคณะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเพลงที่เล่นในงานบวชและงานศพเท่านั้น
3. ผู้วิจัยถือว่าคำสัมภาษณ์ที่ได้รับจากหัวหน้าคณะแพรววง สมาชิกภายในวง รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

กำหนด	หมายถึง เงินค่านับบูชาครูก่อนทำการบรรเลงจำนวน 12 บาท
เจ้าภาพ	หมายถึง ผู้ที่รับหน้าที่จัดงาน รับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับในงานนั้นทั้งหมด
ชาวบ้าน	หมายถึง ประชาชน หรือ บุคคลโดยทั่ว ๆ ไปในที่นี้หมายถึง ประชาชนในต่างจังหวัดที่ยังดำเนินวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายตามสภาพในท้องถิ่นของตนเอง
แพรววงชาวบ้าน	หมายถึง วงดนตรีที่บรรเลงเพลงไทยด้วยเครื่องดนตรีสากลในสังคมของชาวบ้าน ซึ่งแพร่ขยายมาจากวงดุริยางค์ในกองทหารเข้าสู่ชาวบ้าน ใช้บรรเลงควบคู่กับวงปี่พาทย์ เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมและประเพณีต่างๆ อันเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานมงคล และงานอวมงคล เช่น งานกฐิน ผ้าป่า งานบวช งานตรุษสงกรานต์ งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ และงานเทศกาลต่างๆ
ทางเพลง	หมายถึง ทำนองเพลงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ซึ่งอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน
เพลงดั้งเดิม	หมายถึง เพลงไทยเดิม หรือเพลงมาร์ชที่มีประวัติการสืบทอดมานานเก่าแก่ ทำนองเพลงยังคงสภาพไว้เหมือนเดิม
เพลงตลาด	หมายถึง เพลงทั่ว ๆ ไป ในที่นี้หมายถึงเพลงลูกทุ่งที่อยู่ในความนิยมของชาวบ้าน
เพลงร่วมสมัย	หมายถึง เพลงที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน ซึ่งสามารถนำมาเล่นหรือดัดแปลงเรียบเรียง ให้เล่นได้กับลักษณะของวงดนตรีที่เล่น
ยกครู	หมายถึง การไหว้ครูก่อนการแสดงของเหล่าศิลปินทั้งหลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวัฒนธรรมแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารทางวิชาการ เอกสารงานวิจัย มาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษาค้นคว้า โดยได้แบ่งเป็นเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพและลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เอกสารและตำราวิชาการ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพและลักษณะโดยทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี

ที่ตั้ง

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในเขตภาคกลางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้ จังหวัดสุพรรณบุรีตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 4 ลิปดา ถึง 15 องศา 5 ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นแวง 99 องศา 17 ลิปดา ถึง 100 องศา 16 ลิปดา ตะวันออกอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 3-10 เมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,358.01 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3.3 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของพื้นที่ภาคกลาง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 107 กิโลเมตร (ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340) โดยทางรถไฟประมาณ 142 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 1 แผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี

อาณาเขต

จังหวัดสุพรรณบุรี ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
 ทิศเหนือ ติดจังหวัดอุทัยธานีและชัยนาท
 ทิศใต้ ติดจังหวัดนครปฐมและกาญจนบุรี
 ทิศตะวันตก ติดจังหวัดกาญจนบุรีและอุทัยธานี
 ทิศตะวันออก ติดจังหวัดสิงห์บุรีอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา

ภาพประกอบ 2 ตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี

ตราประจำจังหวัดเป็นภาพยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชาแห่งพม่า เหตุที่ใช้เครื่องหมายนี้ก็เพราะเห็นว่า การศึกครั้งนี้ ใน พ.ศ.2135 ทำให้ไทยได้รับอิสรภาพ ชัยชนะดังกล่าว ได้เผยแพร่ชื่อเสียง และเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ไทยออกไปนอกประเทศ ซึ่งบริเวณที่ทำยุทธหัตถีอยู่ในท้องที่อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองเก่าสมัยทวารวดี นักโบราณคดีกล่าวว่า ชื่อสุพรรณบุรีเปลี่ยนมาจากคำว่า อู่ทอง และสุพรรณภูมิ

คำขวัญของจังหวัดสุพรรณบุรี

เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง
 รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง

ภาพประกอบ 3 ธงประจำจังหวัดสุพรรณบุรี

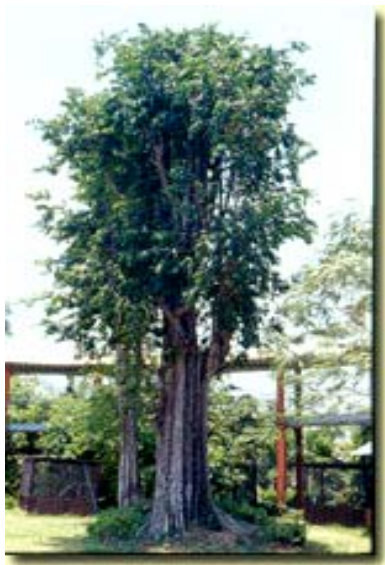
ภาพประกอบ 4 ดอกไม้ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกคำฝ้าย หรือ สุพรรณนิการ์

ชื่อภาษาอังกฤษ : Cotton Tree, Yellow Silk Cotton, Butter Cup, Torchwood

ชื่อพฤกษศาสตร์ : *Cochlospermum religiosum* Alston

พืชในวงศ์ *Cochlospermum-Bixaceae* มีต้นกำเนิดมาจากอเมริกากลางและอเมริกาใต้ เป็นไม้ยืนต้นสูง 5-15 เมตร เรือนยอดเป็นพุ่มกลม ผลัดใบ เปลือกสีเทาถึงสีน้ำตาลเรียบ กิ่งก้านมักคดงอ ใบเดี่ยวเรียงเวียนสลับ แผ่นใบรูปฝ่ามือ ปลายแฉกแหลม โคนใบเว้า ขอบหยักเป็นคลื่น ผิวใบมีขนสั้นนุ่ม สีเขียวสด เมื่อแก่ใกล้ร่วงเปลี่ยนเป็นสีแดง ดอกมีสีเหลือง มีทั้งพันธุ์ดอกกลีบชั้นเดียว และกลีบดอกซ้อน ดอกออกเป็นแขนงตามปลายกิ่ง โดยออกปีละครั้งในช่วงเดือนธันวาคม ถึง เดือนมีนาคม ผลเป็นรูปไข่กลับ ปลูกเป็นไม้ประดับทั่วทุกภาคของไทย ขึ้นได้ดีในดินที่ร่วนซุย ก่อนออกดอกจะทิ้งใบหมด ผลแก่ระหว่างเดือนมีนาคม ชอบกลางแจ้งและแสงแดดจัด

ภาพประกอบ 5 ต้นไม้ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี

ต้นไม้ประจำจังหวัด: มะเกลือ (*Diospyros mollis*)

มะเกลือ เป็นไม้ยืนต้นในวงศ์ Ebenaceae ขึ้นตามป่าเบญจพรรณทั่วไปเรือนยอดเป็นพุ่มกลม กิ่งอ่อนมีขน ผลดิบของมะเกลือมีสรรพคุณเป็นยา จัดเป็นพืชสมุนไพรชนิดหนึ่งสมัยก่อนนิยมใช้ยางผลมะเกลือไปย้อมผ้า มะเกลือเป็นพันธุ์ไม้พระราชทาน เพื่อปลูกเป็นมงคลของจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาคเหนือเรียกต้นไม้ชนิดนี้ว่า มะเกีย มะเกลือ หรือผีผา ทางใต้เรียก เกลือ แถบเขมร-ตราด เรียก มักเกลือ

ภูมิประเทศ

จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบสูง โดยมีความลาดเทระหว่าง 0-3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกของจังหวัด ตลอดแนวเหนือจรดใต้ บริเวณพื้นที่ต่ำสุดอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ คืออยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 3 เมตร ส่วนทางเหนือของจังหวัดอยู่สูงจากระดับ น้ำทะเลปานกลางเฉลี่ยประมาณ 10 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสุพรรณบุรีใช้ทำนาข้าวมีแม่น้ำลำคลองหนองบึงอยู่ทั่วไป แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านจากเหนือสุดถึงใต้สุด ได้แก่แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี

ภูมิอากาศ

สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลาง กล่าวคือ ฤดูร้อนได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้จากทะเลจีนใต้พัดผ่านเข้ามาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ทำให้อากาศร้อนอบอ้าว ฤดูฝนลมมรสุม ตะวันตกเฉียง

ใต้จากมหาสมุทรอินเดียพัดผ่านมาในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศมีความชุ่มชื้น มีฝนตกโดยทั่วไป ฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านเข้ามาในช่วง เดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ทำให้อากาศหนาวเย็น

การปกครอง และประชากร

ในปี พ.ศ. 2546 การปกครองจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 110 ตำบล และ 997 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้

1. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี มีพื้นที่ 540.917 ตารางกิโลเมตร 20 ตำบล 123 หมู่บ้าน
2. อำเภอดอนเจดีย์ มีพื้นที่ 252.081 ตารางกิโลเมตร 5 ตำบล 48 หมู่บ้าน
3. อำเภอด่านช้าง มีพื้นที่ 1,193.599 ตารางกิโลเมตร 7 ตำบล 93 หมู่บ้าน
4. อำเภอเดิมบางนางบวช มีพื้นที่ 552.330 ตารางกิโลเมตร 14 ตำบล 119 หมู่บ้าน
5. อำเภอบางปลาม้า มีพื้นที่ 481.298 ตารางกิโลเมตร 14 ตำบล 127 หมู่บ้าน
6. อำเภอศรีประจันต์ มีพื้นที่ 180.986 ตารางกิโลเมตร 9 ตำบล 64 หมู่บ้าน
7. อำเภอสองพี่น้อง มีพื้นที่ 750.381 ตารางกิโลเมตร 15 ตำบล 140 หมู่บ้าน
8. อำเภอสามชุก มีพื้นที่ 355.917 ตารางกิโลเมตร 7 ตำบล 68 หมู่บ้าน
9. อำเภอหนองหญ้าไซ มีพื้นที่ 420.209 ตารางกิโลเมตร 6 ตำบล 64 หมู่บ้าน
10. อำเภออู่ทอง มีพื้นที่ 630.29 ตารางกิโลเมตร 13 ตำบล 151 หมู่บ้าน

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

แบ่งการปกครองออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง 1 แห่ง คือ เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และเทศบาลตำบล 20 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 106 แห่ง

จากสถิติของสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ณ เดือน ธันวาคม 2546 จังหวัดสุพรรณบุรีมีประชากรทั้งสิ้น 868,681 คน เป็นชาย 423,112 คน และหญิง 445,569 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยทั้งจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 163 คนต่อตารางกิโลเมตร และอำเภอด่านช้าง ประมาณ 54 คนต่อตารางกิโลเมตรที่มีความหนาแน่นน้อยที่สุด

ทรัพยากร และแหล่งน้ำดิน หากพิจารณาคูณสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและเคมี เช่น เนื้อดิน ความลึกของดิน ความสามารถในการอุ้มน้ำของดิน ชนิดของแร่ธาตุและปริมาณแร่ธาตุ อาหารของดิน จะพบว่า สภาพของดิน ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี เหมาะสมกับการปลูกพืช ดังนี้

1. การทำนาข้าว
2. การเพาะปลูกพืชไร่
3. การเพาะปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผลต่าง ๆ
4. การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ ทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ถาวรสำหรับการปศุสัตว์

แหล่งน้ำ ประกอบด้วยแม่น้ำลำคลองต่างๆ มีแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจของประชากร ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี เชื่อนกระเสียวซึ่งเป็นสาขาที่สำคัญของแม่น้ำสุพรรณบุรี นอกนั้นเป็นแม่น้ำสายเล็กซึ่งส่วนใหญ่จะไหลลงแม่น้ำท่าจีนเกือบทั้งสิ้น

ป่าไม้ ลักษณะป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเป็นป่าไม้เบญจพรรณ ได้แก่ เต็ง มะค่าโมง ชาก มะค่าแต้ ชิงชัน ตะเคียนทอง ยมหอม แต่สภาพปัจจุบันได้ถูกราษฎรบุกรุกเข้าทำกินในเขต ป่าสงวนหลายแห่ง ถูกเปลี่ยนเป็นไร่อ้อย และใช้ทำนา เป็นต้น

แร่ธาตุ จากการสำรวจของกรมทรัพยากรธรณี พบว่าจังหวัดสุพรรณบุรีมีแร่มีค่าบางชนิดเท่านั้น ได้แก่ ดิบุก พบบริเวณเขาโดดตุงก ทางตอนเหนืออำเภอด่านช้าง นอกจากนี้ยังพบใยหินแกรนิต และหินปูน ใช้ในการก่อสร้าง บริเวณ เขาใหญ่ทางตะวันตก เขาทางตะวันออกและตะวันตกระหว่างเส้นทางอุทอง ถึงพนมทวนและบริเวณเขื่อนกระเสียว อำเภอด่านช้าง และยังขุดพบน้ำมันดิบ ในบริเวณตำบลสวนแดง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ซึ่งปัจจุบันได้ทำการขุดเจาะแล้ว

การกสิกรรม จากการที่พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีการชลประทานอย่างทั่วถึง ประกอบกับสภาพดินเหมาะสมแก่การเพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกข้าว การเพาะปลูกพืชไร่ เช่น อ้อยเพื่อผลิตน้ำตาล มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวฟ่าง และพืชอื่น

ปศุสัตว์ จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นแหล่งเลี้ยงโค สุกร เป็ด ไก่ กระจับปี่ ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญมาก โดยการเลี้ยงจะกระจายอยู่ทั่วไปทุกพื้นที่ของจังหวัด

อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร ซึ่งได้แก่ โรงสี หนึ่ง อบ เป็นต้นและอุตสาหกรรมอาหาร ได้แก่ โรงงานผลิตน้ำตาลผลิตภัณฑ์นม และแปรรูปเนื้อสัตว์ พืช ผัก ผลไม้ เป็นต้น โดยมีโรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่ 3 แห่ง คือที่อำเภออุทอง อำเภอสามชุก และอำเภอด่านช้าง ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในจังหวัดสูง ในอนาคตอุตสาหกรรมของจังหวัดสุพรรณบุรี จะมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากมีการตั้งโรงงานขนาดใหญ่ ประกอบกับ มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคตะวันตก ที่อำเภอเมืองสุพรรณบุรี เพราะในจังหวัด สุพรรณบุรีมีอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร โดยเฉพาะแบบง่าย ๆ เช่น ผลิตหน่อไม้กระป๋อง (หน่อไม้ฝรั่ง หน่อไม้ไผ่) ผลไม้กระป๋อง เช่น แห้วกระป๋อง กระจับปี่กระป๋อง วานหางจระเข้ และลูกตาลกระป๋อง แม้กระทั่งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรอย่างครบวงจรของจังหวัดสุพรรณบุรี คือการผลิตยอดอ้อย ตากแห้ง และซังข้าวโพดบด เพื่อนำไปใช้เป็นวัสดุ อาหารสัตว์ และใช้เพาะเห็ดฟางในต่างประเทศ ซึ่งมีโรงงานผลิตอยู่ 2 แห่ง ที่อำเภอสองพี่น้อง และอำเภอหนองหญ้าไซ

2. เอกสารและตำราวิชาการ

สมนมาลย์ นิมเนตทิพันธ์ (2524: บทหน้า) ได้กล่าวถึงดนตรีไว้ว่า ดนตรีเป็นศิลปะที่มีอยู่ทุกชาติทุกภาษา ในสมัยโบราณคนป่ายังรู้จักการร้องรำทำเพลงเพื่อเป็นเครื่องพักผ่อนหย่อนใจ หลังจากที่ต้องตรากตรำทำมาหาเลี้ยงชีพแทบจะกล่าวได้ว่าดนตรีเกิดขึ้นพร้อมกับมนุษย์ สำหรับชีวิตคนไทยในอดีตตั้งแต่เกิดจนตายเป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยดนตรีนาฏศิลป์ เพราะคนไทยมีนิสัยรักความสงบชอบอิสระเสรี รักความสนุกสนานเบิกบานใจไม่ชอบทำศึกสงคราม นาฏศิลป์และดนตรีจึงเป็นศิลปะคู่บ้านคู่เมืองเมื่อยามบ้านเมืองอยู่เย็นเป็นสุข ประชาชนก็รื่นเริงบันเทิงใจขับลำนำทำเพลงบรรเลงดนตรีอย่างสนุกสนาน แม้ในยามศึกสงครามนาฏศิลป์และดนตรีก็เป็นเครื่องกล่อมในการบำรุงขวัญทหาร ดนตรีจึงเป็นชีวิตจิตใจของประชาชนชาวไทย นับจากพระเจ้าแผ่นดินลงมาถึงราษฎร

การใช้ชีวิตของคนไทยในสังคมในเทศกาลหรือตามประเพณีก็ยังมีดนตรีและนาฏศิลป์ไทยเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยมาก เรียกได้ว่าเป็นส่วนสำคัญของเทศกาลหรือประเพณีต่าง ๆ การทำบุญตามวัดวาอารามซึ่งคนจำนวนมากร่วมกันทำบุญตามเทศกาล เช่นการเข้าพรรษา ออกพรรษา งานไหว้พระ ชักพระ ตลอดจนประเพณีตามศาสนาอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามเทศกาลที่กำหนดไว้ก็จะต้องมีดนตรีปี่พาทย์และนาฏศิลป์ เข้ามาแสดงให้เกิดความครึกครื้นรื่นเริงเป็นการแสดงออกซึ่งความปิติในการที่ได้ร่วมกันบำเพ็ญบุญกุศลตามประเพณี ซึ่งวิไลเลขา ถาวรธนสารและคณะ (2531: 669) ได้ให้ความหมายประเพณีไว้ว่า ประเพณีหมายถึงการกระทำซึ่งประพฤติก่อนอยู่บ่อย ๆ จนเป็นนิสัยความเคยชินและมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนเป็นแบบอย่างกันมานาน

ศรีศักร วัลลิโภดม (2535: 2) ได้กล่าวถึงดนตรีว่ามีความสัมพันธ์กับมนุษย์และสังคม ดนตรีเป็นผลผลิตของพฤติกรรมในด้านความนึกคิดและการสร้างสรรค์ของมนุษย์ แต่พฤติกรรมที่ทำให้เกิดดนตรีขึ้นมานั้นก็เป็นสิ่งที่ เนื่องจากแนวคิดที่เกิดมาจากสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมในสังคมที่มนุษย์ดำรงอยู่ การศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ ในมิติของเวลาและสถานที่อยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในเรื่องของดนตรีไทย

พูนพิศ อมาตยกุล (2539: 13) ได้กล่าวถึงเรื่องดนตรีไทยไว้ว่า ดนตรีไทยของเราคือเพลงพื้นบ้านและเพลงไทยแท้ นั้น ได้เจริญและรับใช้สังคมตลอดมาจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งพระราชวงศ์จักรี ไทยเราก็ได้คบค้ากับฝรั่งมากขึ้นอารยธรรมของฝรั่งก็เข้ามาสู่เมืองไทยรวมทั้งเพลงฝรั่งด้วย

สุดแดน สุขเกษม (2542: 9-47) ได้กล่าวถึง พัฒนาการของแตงวงว่า คนเดิมของคนไทยเรามีการนับถือเช่นสรวงบูชาผีบางเทวดามาช้านาน เมื่อรับวัฒนธรรมอินเดียทั้งจากศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนาพิธีกรรมต่าง ๆ จึงมักสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ผสมผสานกันระหว่างผีพราหมณ์ พุทธและสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมความเชื่อของคนไทย โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์

พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมกยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ จนกลายเป็นพระราชพิธีที่พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติสืบต่อกันมา

พระมหากษัตริย์ราชเจ้าของไทยตั้งแต่สมัยโบราณกาลจนถึงปัจจุบันนี้ ก็ได้ทรงประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ พระราชประเพณีต่าง ๆ สืบมาทุกพระองค์ และก็ดูเหมือนจะกล่าวได้ว่างานพระราชพิธีทั้งหลายที่ทรงกระทำด้วยพระองค์เองก็ดี พระราชทานให้ผู้อื่นกระทำก็ดี จะมีได้มีงานใดเลยที่จะขาดการประโคมด้วยวงดุริยดนตรี (มนตรี ตราโมท. 2522: 36)

คำว่า “ดุริยดนตรี” โดยเฉพาะคำว่า “ดุริย” หมายถึงเครื่องเป่าและเครื่องตี จึงมีบทบาทในราชสำนักในฐานะเครื่องประโคมชั้นสูง สำหรับพระมหากษัตริย์ เครื่องดุริยดนตรีที่ใช้เป็นเครื่องประโคมนั้นมีอยู่มากมาย เช่น กรับ มโหระทึก กลองชนะ บัณเฑาะว์ ซอสามสาย วงแตงสังข์ วงกลองแขก ฯลฯ แต่ที่ใช้เกือบทุกงาน ก็คือวงแตงสังข์ วงปี่พาทย์ และวงกลองแขก

“แตง” จึงเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยในฐานะเครื่อง “ดุริย” สำหรับบรรเลงในงานพระราชพิธีทำหน้าที่เป็นเครื่องประโคมเพราะด้วยลักษณะทางกายภาพของแตงที่เป็นเครื่องเป่าประเภทท่อลม (Aerophone) จึงทำให้แตงมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในตระกูลเครื่องดุริยกกลางแจ้ง

การกระจายของแตงรวงชาวบ้านในสังคมไทย

จากการที่ประชาชนได้ยิน ได้ฟัง แตงรวงจากกรมทหารและทางราชการได้จัดตั้งกองแตงรวงไปประจำกรมทหารในต่างจังหวัดจึงส่งผลให้เกิดการนำแตงรวงไปบรรเลงในงานของชาวบ้านสร้างความสนุกสนานครั้งหนึ่งให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก ในด้านการจัดฉายภาพยนตร์นั้นเริ่มมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ในการฉายก็ต้องมีแตงรวงมาบรรเลงประกอบภาพยนตร์ ผู้จัดฉายจะต้องนำวงแตงรวงมาจากต่างประเทศ เพราะยังไม่มีแตงรวงเอกชนหรือที่เรียกว่าแตงรวงชาวบ้าน ครั้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เกิดแตงรวงชาวบ้านขึ้น จึงได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในกิจการโรงหนังและทำให้เกิดการตั้งวงแตงรวงเอกชนขึ้นในกรุงเทพฯ ๕ หลังจากนั้นแล้วแพร่กระจายออกนอกเหนือไปสู่ต่างจังหวัดจนเกิดเป็นแตงรวงชาวบ้านขึ้นตามหัวเมือง

แตงรวงชาวบ้านได้เกิดขึ้นแล้วในช่วง พ.ศ. 2460 – 2469 โดยทำหน้าที่เป็นดนตรีประกอบภาพยนตร์และนำขบวนแห่ตามงานพื้นบ้าน เช่น บวชนาคและแห่แห่นตามประเพณีต่าง ๆ

แตงรวงประจำโรงหนังในสยามนี้กล่าวได้ว่า เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในสยาม แตงรวง ๑ หนึ่งจะมีนักดนตรีราว 6 – 7 คน มีเครื่องเป่าเช่น คลาริเน็ต แตรทรัมเป็ต แตรทอมโบน เครื่องเคาะจังหวะ เช่น กลองแตงรัก กลองอเมริกัน ฉาบ เพลงที่แตงรวงเหล่านี้เล่าได้แก่ เพลงมาร์ชของฝรั่ง เพลงฝรั่งทำนองง่าย ๆ และเพลงไทย เช่น เพลงเสมอ เพลงเชิด เพลงโอด แตงรวงจะเล่นเพลงเหล่านี้ประกอบการฉายภาพยนตร์ได้ทุกเรื่องทุกชิ้น แตงรวงประจำโรงภาพยนตร์จะทำหน้าที่บรรเลงตั้งแต่ก่อนลงโรงฉายคือ จะตั้งวงบรรเลงอยู่หน้าโรงเพื่อชักชวนคนให้เข้ามาดูด้วย พอถึงเวลาจะลงโรงฉายแตงจะเป่าเพลงมาร์ชเป่าเพลงมาร์ชเป็นสัญญาณรู้กัน จบแล้วก็ยกเครื่องเข้าไป

ประจำอยู่ที่ข้าง ๆ จอเพื่อบรรเลงเพลงประกอบภาพยนตร์เริ่มฉาย เริ่มตั้งแต่หนังขาว หนังเรื่องสั้น หนังเรื่องยาว หนังเรื่องชุด ตามลำดับจนจบ

จากการที่มีการจัดฉายภาพยนตร์ (หนังเงียบ) ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นความบันเทิงจากวัฒนธรรมตะวันตกสู่สังคมไทยและได้มีการขยายตัวไปตามต่างจังหวัดและทำให้แถวเข้ามามีบทบาทในฐานะวงดนตรีประกอบการฉายภาพยนตร์ ยิ่งไปกว่านั้นแถวยังทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้กับโรงภาพยนตร์อีกด้วย โดยการแห่ไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อประกาศเชิญชวนให้คนมาดูหนัง เมื่อวิธีการประชาสัมพันธ์แบบนี้ได้รับความนิยมและประสบความสำเร็จในกรุงเทพฯ ผู้ประกอบการฉายภาพยนตร์จึงนำวิธีการนี้ไปใช้ในต่างจังหวัด โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ ที่มักมีกองแถวอยู่ด้วยในกองทหาร เมื่อมีการตั้งโรงฉายภาพยนตร์ขึ้นจึงเกิดแถวประจำโรงภาพยนตร์ นักดนตรีที่เป่าแถวอยู่ในกรมทหาร จึงมาหารายได้พิเศษโดยการเป่าแห่โฆษณาและเป่าในโรงหนังเมื่อชาวบ้านเห็นวิธีการแห่แห่นของแถวว่าเป็นของแปลก ทันสมัยและสนุกสนานสามารถสร้างความครื้นเครงได้ ชาวบ้านจึงได้เริ่มนำเอาแถวเข้ามาในขบวนแห่แห่นของชาวบ้าน ช่วงนี้เองจึงเกิดวัฒนธรรมแถวชาวบ้านขึ้นโดยไม่สามารถแยกออกได้แล้วว่า แถวของทหารหรือแถวของชาวบ้าน เพราะเมื่อไหร่ก็ตามผู้ฟังเป็นชาวบ้านบรรเลงในงานของชาวบ้าน บรรเลงเป็นที่นิยมของชาวบ้านก็สามารถสร้างความครื้นเครงและตอบสนองความต้องการทางเสียงของชาวบ้านได้ ก็ยอมเป็นแถวของชาวบ้านในที่สุด

เอกลักษณ์ที่สำคัญของวงแถวชาวบ้านที่เกิดขึ้นในสังคมไทย คือการบรรเลงในขบวนแห่แห่นตามประเพณีต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยชาวบ้านในสังคมไทยแต่เดิมก่อนมีแถวเข้ามาบรรเลงในขบวนแห่นั้น สังคมชาวบ้านของเรามีกลองยาวทำหน้าที่อยู่ก่อนแล้ว งานทุกงานถ้าต้องมีขบวนแห่แห่น กลองยาวทำหน้าที่บรรเลงสร้างความครื้นเครงให้กับผู้ร่วมขบวนแห่ เป็นธรรมเนียมของผู้มีฐานะในสมัยนั้น ย่อมแสดงออกในด้านวัตถุและสิ่งประดับประดาเครื่องประกอบขบวนแห่ของตน เมื่อมีฐานะสูงย่อมต้องจัดเตรียมวัสดุและของประดับตกแต่ง ในขบวนแห่ความมั่งมีของเจ้าภาพให้ยิ่งใหญ่ สมฐานะของตน แถวจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคมชาวบ้านในฐานะเป็นเครื่องแสดงเพราะมิใช่เรื่องง่ายถ้าจะหาแถวสักวงมาบรรเลงสำหรับชาวบ้านธรรมดา

แถวชาวบ้านจึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีพื้นบ้าน โดยเริ่มมาจากการบรรเลงนำหน้าขบวนแห่แห่นที่แสดงถึงความปิติยินดีในงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานบวช งานโกนจุก งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานแห่กฐิน – ผ้าป่า ฯลฯ แถวชาวบ้านได้เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น ประกอบกับทางกรุงเทพฯ มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้บรรดานักดนตรี ไม่ว่าจะเป็นแถววงทหารบก แถววงทหารเรือ ตลอดจนแถววงเสื่อป่าพรานหลวงม้าหลวงฯ ต้องกระจัดกระจายกันออกมาสู่ท้องถื่น พวกที่เป็นแถววงทหารมักจะไปสังกัดตามกองดุริยางค์และกรมทหารส่วนพวกที่เป็นแถววงสายทูลกระหม่อมบริพัตรฯ และจางวางทั่ว นั้น ยังคงรวมตัวกันอยู่มีบ้างที่กระจายกันเข้าสู่แถววงแถบชานเมือง รวมทั้งแถววงเสื่อป่าพรานหลวงม้าหลวงฯ ที่กระจายไปอยู่กับคณะละครร้องและวงดนตรีต่าง ๆ

สังคมชาวบ้านโดยเฉพาะแถบที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาจากจังหวัดอ่างทองลงมา ความนิยมในวงแตรวงชาวบ้านเริ่มมีมากขึ้น จากการศึกษาในท้องถิ่นว่าจ้างคณะแตรวงมาบรรเลงในงานของตน ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ในสังคมชาวบ้านขึ้นคือ เมื่อบ้านใดมีแตรวงชาวบ้านเข้ามาบรรเลงในงานจะทำให้มีผู้มาร่วมงานมาก ค่านิยมเลียนแบบผู้มีฐานะจึงเริ่มมีปรากฏขึ้นในสังคมชาวบ้าน มักแสดงออกมาโดยการประชันขันแข่งในการประดับประดาขบวนแห่กันตามสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะงานบวชนาคเพราะเป็นงานที่มีความสำคัญของชาวบ้าน ในแถบจังหวัดภาคกลางหากบ้านใดมีบุตรชายถือกำเนิดเกิดมาในบ้านนั้นคือสัญญาณแห่งการรอคอย ว่าในภายภาคหน้าเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ได้บวชเรียนทดแทนคุณพ่อแม่ตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชนไทย ในแต่ละหมู่บ้านหากมีการบวชกันหลายคน การเตรียม การวางแผนในการจัดงานย่อมมีการแข่งขันกันสูงขึ้น ถ้าบ้านใดมีลูกสาว งานแต่งงานก็ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่างานบวช แม้ทั้งสองงานจะต่างกันตรงที่ปรัชญาทางสังคมแต่แตรวงก็เข้ามามีบทบาทอยู่ในการแห่แห่นอกเช่นกัน

สังคมไทยเมื่อมีงานมงคล สิ่งที่แสดงออกอย่างชัดเจนคือ “กิจกรรมสามัคคีรีนเริง” ซึ่งแสดงออกด้วยการแห่แห่น พ้อนรำ ส่งเสียงเฮฮา เต็มไปด้วยรอยยิ้มและที่ขาดเสียไม่ได้ก็คือการสามัคคีกันทำบุญกุศล เช่น การร่วมกันแห่นาครอบพระอุโบสถ การร่วมกันทำอาหารคาวหวานเลี้ยงพระ การร่วมกันบริจาคทรัพย์ทำบุญ การร่วมกันจูงนาคเข้าโบสถ์ การร่วมกันใส่บาตร การร่วมกันกรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศล ฯลฯ

แตรวงชาวบ้านในช่วงนั้นจึงเข้ามาในสังคมชาวบ้านโดยทำหน้าที่สร้างความบันเทิงสร้างความสนุกสนานครึกครื้นในช่วงก่อนวันงาน สังคมชาวบ้านนั้นเป็นสังคมแบบเครือญาติต่างจากสังคมอุปถัมภ์ ที่แตรวงเคยทำงานรับใช้เจ้านายมาก่อน จึงทำให้แตรวงมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านมากขึ้น ในการจัดงานเจ้าภาพมักว่าจ้างให้มาแห่แห่นตามขนบธรรมเนียมประเพณีสิ่งที่จะละลายเสียมิได้คือ การต้อนรับผู้ที่มาช่วยงาน แตรวงจึงบรรเลงผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยและลดความสับสนวุ่นวายของผู้คนที่มาช่วยงานในวันสุกดิบ การทำหน้าที่ของแตรวงชาวบ้านต่อสังคมขณะนั้นได้รับการตอบรับจากชาวบ้านเป็นอย่างดี

ความต้องการแตรวงชาวบ้านจะมีมากขึ้นในช่วงก่อนเข้าพรรษาของทุกปี (ฤดูบวชนาค) ในบางแห่ง มีนาคครบบวชวัดเดียวกันและในวันเดียวกันถึง 6 – 7 คน ก็จะมีการแห่นาคจากบ้านของนาคแต่ละคนไปประชันกันที่วัดเพื่อรอบวชพร้อมกันที่วัดเนื่องจากการถือฤกษ์ถือยามของชาวบ้านจึงทำให้เกิดวันมงคลตรงกัน แตรวงจะทำหน้าที่สร้างความบันเทิงให้กับขบวนแห่แห่นของชาวบ้าน และเมื่อแตรวงหลายวงมาพบกันก็ยิ่งต้องแสดงความสามารถของตนออกมาอย่างเต็มที่ จึงมีการประกวดประชันกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในปัจจุบัน การบรรเลงแตรวงชาวบ้านเป็นการตอบสนองความต้องการให้กับสังคมที่สังคมต้องการเท่านั้น แต่เรื่องราวเกี่ยวกับแตรวงชาวบ้านในสังคมไทย มีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่างหลบซ่อนอยู่และยังขาดผู้รู้จริงที่จะไขปริศนาออกมาตีแผ่ให้สังคมรับรู้ แตรวงชาวบ้านเป็นวงดนตรีตะวันตกวงแรกในสังคมไทยและมีพัฒนาการมาจากราชสำนักสู่ชาวบ้าน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรรณศิริ จุลภาพ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทยใน ตำบลบางปลา: กรณีศึกษาดนตรีไทยคณะสุตประเสริฐ ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ประเวศ วะสี โดยมีคุณลักษณะ 8 ประการ คือ

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ
2. การกระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. ความเป็นบูรณาการ
5. สร้างความบรรณสารสอดคล้อง (Harmony) และความสมดุลยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตำบลบางปลามีหลักฐานปรากฏชัดเจนในต้นกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งประชากรมีอาชีพตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์ที่โดดเด่น สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้ โดยบริหารเงินอย่างมีระบบและยุติธรรม ด้านจิตใจมีความประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นการสร้างเกียรติ ศักดิ์ศรีและความภูมิใจในหมู่คณะ มีความสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ

สุดแดน สุขเกษม (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา “แตรวงชาวบ้าน” กับการรับใช้สังคม กรณีศึกษาคณะถนอมศิลป์ พบว่า แตรวงชาวบ้านคณะถนอมศิลป์ เป็นแตรวงที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผสมวง และโอกาสในการแสดงอยู่ตลอดเวลา เพื่อปรับให้เข้ากับสังคมในแต่ละช่วงเวลา มีการจัดทำโน้ตดนตรีขึ้นในการบรรเลงเพื่อความสะดวกของนักดนตรี มีการจัดแบ่งประเภทของเพลง ที่จะใช้ในการแสดงเพื่อให้เหมาะสมในแต่ละโอกาสของการแสดง รวมทั้งมีการจัดรูปแบบการจัดวงดนตรีที่เป็นระบบ และมีบทบาทเด่นชัดต่อชุมชน 2 ประการคือ ใช้บรรเลงเพื่อประกาศข่าวสาร รวมทั้งให้ความบันเทิงและใช้บรรเลงประกอบพิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของการรับใช้สังคมของดนตรีพื้นบ้านไทย

สุธี ชำนาญสุธา (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แตรวงชาวบ้าน: กรณีศึกษาแตรวงในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของแตรวงในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2415 จนถึงปี พ.ศ. 2545 เป็นช่วงระยะเวลา 130 ปี โดยมีแหล่งกำเนิดและพัฒนาการจาก 4 แหล่ง ประกอบด้วย แหล่งที่หนึ่ง จากวัดช่องลมโดยการนำของหลวงปู่เทิ้ม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แหล่งที่สอง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการนำของนายใจ ชำนาญสุธา แหล่งที่สามจากตำบลบางป่อ จังหวัดสมุทรสาครโดยการนำของ

นายทองหล่อ มีขันทอง, นายย้ง ดนตรี, นายประสิทธิ์ โพธิ์เจริญ และแหล่งที่สี่จาก อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยการนำของนายอุดม สวดี และศิษย์ศิษย์ธรรมและวิถีชีวิตของนักดนตรี และเครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งการบรรเลงเพลงต่างๆ ในแตรวงด้านกระบวนการสืบทอดและแนวทางในการดำรงอยู่ในอนาคตแตรวงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การดำเนินชีวิตในอาชีพแตรวง เขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ยังคงยึดอาชีพแตรวงและปีพาทย์นี้ต่อไป โดยยังมีอาชีพอื่นเป็นหลักอยู่ และในอนาคตจะแพร่ขยายอาชีพนี้ไปยังลูกหลานอีกต่อไป

ปริญญา รัตนแสนสุข (2546: บทคัดย่อ) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาแตรวงสัญญานที่ใช้ในกองทัพไทย โดยมีจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของแตรวงสัญญานที่ใช้ในกองทัพไทย
2. เพื่อศึกษาการสืบทอดการเป่าแตรวงสัญญาน
3. เพื่อรวบรวมโน้ต จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ห้วงค์สำคัญของสัญญานแตรวง

ผลการวิจัยพบว่า

1. แตรวงสัญญานที่ใช้ในกองทัพไทยนั้น เริ่มมีขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว โดยขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าได้ทรงว่าจ้างให้ทหารอังกฤษคือร้อยเอกน็อกซ์มาฝึกทหารที่วังหน้า ได้นำแตรวงสัญญานมาฝึกเดินแถวแสดงความเคารพและใช้สัญญานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียง ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้รับสั่งให้ร้อยเอกอิมเปย์มาฝึกทหารที่วังหลวงบ้าง ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมาจึงได้มีการจัดแบ่งเป็นกองทัพบก กองทัพอากาศ แตรวงสัญญานจึงได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกทหารของกองทัพต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน

2. การสืบทอดการเป่าแตรวงสัญญานมีขบวนการฝึกที่ชัดเจนโดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะคือ กองดุริยางค์ของแต่ละเหล่าทัพ วิธีการสืบทอดแต่ละเหล่าทัพมีขบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกัน แต่จะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด

3. การรวบรวมโน้ตและจัดหมวดหมู่แบ่งประเภทสัญญานได้ 7 ประเภทคือ หมวดสัญญานนามหน่วย หมวดสัญญานเรียกประชุม หมวดสัญญานสถานีรบ หมวดสัญญานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หมวดสัญญานเพลงเดิน หมวดสัญญานแตรวงทหารม้า และหมวดสัญญานสถานีการเรือ ทำนองเพลงประกอบด้วยโน้ต 3 เสียง คือ โด มี ซอล เป็นวลีสั้นๆ ตั้งแต่ 1 ห้องเพลง จนถึง 78 ห้องเพลง ลักษณะของกระสวนจังหวะจะคล้ายกับเพลงมาร์ชทั่วไป

จิระ สัตตะพันธ์ศิริ (2549: บทคัดย่อ) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องแตรวงชาวบ้านกรณีศึกษาแตรวงคณะสุนิศา บ้านท่ามะขาม ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ได้กล่าวไว้ว่า แตรวงสุนิศาเป็นแตรวงที่ยังคงอนุรักษ์สืบทอดแนวทางการบรรเลงเพลงไทยเดิมแบบฉบับและในขณะเดียวกันก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประสมวงและโอกาสการแสดงเพื่อปรับให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน มีระบบการบันทึกโน้ตเป็นของตนเอง เพลงที่บรรเลงมีการจัดหมวดหมู่

และวัตถุประสงค์การใช้งานโดยเฉพาะเพื่อให้เหมาะสมกับโอกาสที่แสดง แตรวงสุนัศามีบทบาทการรับใช้สังคมอย่างเด่นชัดอยู่ 2 ประการคือ ใช้บรรเลงเพื่อความบันเทิงและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของการรับใช้สังคมของดนตรีพื้นบ้านของไทย

ปรีชา ออกกจิวัตร (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แตรวงชาวบ้าน : กรณีศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของแตรวงในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาภาคสนาม เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของแตรวง เพลงที่ใช้ในการบรรเลง และวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม จากการศึกษาพบว่า

1. แตรวงชาวบ้านในจังหวัดสมุทรสงครามเริ่มในยุคพระราชญาติรักรัฟอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2460 และเป็นสถานที่พระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งพระองค์ทรงปรีชาสามารถในทางดนตรีเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังเป็นถิ่นกำเนิดของครูดนตรีที่มีชื่อเสียงหลายท่าน เช่น หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) ครูเอื้อ สุนทรสนาน ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ และนายวงษ์ รวมสุข ส่วนครูแตรวงที่สำคัญได้แก่ ครูยก ดิษฐ์ปัญญา ครูพัฒน์ เคียงเจริญ และครูแย่ง ทางมาศรี โดยได้รับโน้ตเพลงมาร์ชต่าง ๆ และเพลงตามสมัยนิยมในปัจจุบันมาร่วมบรรเลงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเพลงดั้งเดิมยังมีการเล่นและสืบทอดต่อ ๆ กันมาแต่บางส่วนได้หายไป และรูปแบบในการรับงานเปลี่ยนแปลงไปสมาชิกในวงสามารถรับงานได้ลักษณะวงเป็นวงเฉพาะกิจมีจำนวนนักดนตรีบรรเลงไม่แน่นอน และแตรวงชาวบ้านบางคณะยังคงอนุรักษ์รูปแบบและวิธีการบรรเลงแบบดั้งเดิมอยู่

2. จากทฤษฎีรากแก้วของรองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ 8 ประการซึ่งประกอบด้วย อยู่อย่างไทย ใฝ่ใจศึกษา เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ สืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี และของดีศาสนา จากการวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมแตรวงชาวบ้านโดยใช้ทฤษฎีดังกล่าว พบว่าแตรวงชาวบ้านมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมเพราะในปัจจุบันแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ได้โดยมีการศึกษาแหล่งความรู้เพิ่มเติม และการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งนี้ยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคมไว้ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และสืบทอดวัฒนธรรมของชุมชนให้คงอยู่สืบไป และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้บุคคลในสังคมเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน สัมผัสสามานสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งกับให้สังคมของจังหวัดสมุทรสงครามและของชาติให้เป็นปึกแผ่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมแตงรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามกระบวนการมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ออกปฏิบัติภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งศึกษาสภาพทั่วไปของจังหวัดและแตงรวงในยุคปัจจุบัน นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ศึกษาและบุคคลข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลศึกษา

- 1.1.1 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.1.2 หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 1.1.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา
- 1.1.4 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
- 1.1.5 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 1.1.6 ห้องสมุดประชาชน จังหวัดสุพรรณบุรี
- 1.1.7 สำนักหอสมุด วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

1.2 บุคคลข้อมูล

- 1.2.1 นักดนตรีอาชีพในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 1.2.2 บุคคลที่ใกล้เคียง เกี่ยวข้องหรือญาตินักดนตรีในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 1.2.3 นักวิชาการ และศิลปินพื้นบ้านในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี
- 1.2.4 ครู – อาจารย์ ที่อยู่ในวงการดนตรีของจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งพื้นที่

ใกล้เคียง

2. การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

- 2.1 ศึกษาภูมิหลังของแตงรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.2 ศึกษาการสืบทอด การบริหารจัดการ การบริหารคณะ สภาพของวงดนตรี และเครื่องดนตรี
- 2.3 ศึกษาโดยวิธีสัมภาษณ์ บันทึกภาพและเสียง

3. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- 3.1 แบบสัมภาษณ์บุคคลข้อมูล
- 3.2 กล้องวิดีโอ และกล้องถ่ายรูป
- 3.3 เครื่องบันทึกเสียง ใช้สำหรับบันทึกการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

- 4.1 ศึกษาประวัติ สถานภาพและบทบาทของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 4.1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 4.1.2 ศึกษาสภาพทั่วไปของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี
    - ประวัตินักดนตรี
    - เครื่องดนตรี
    - พิธีกรรมก่อนการบรรเลง
    - การสืบทอด
  - 4.1.3 ศึกษาบทบาทของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี
    - ขั้นตอนในการบรรเลงในงานมงคลทั่วไป
    - ขั้นตอนในการบรรเลงในงานอวมงคล
- 4.2 ศึกษาบทเพลงของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 4.2.1 การรวบรวมโน้ตเพลง
  - 4.2.2 การจัดประเภทของเพลงที่ใช้ในแต่ละวง

5. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนอรายงานผลการวิจัยด้วยการเขียนแบบพรรณนาวิเคราะห์ เป็นรูปเล่มงานวิจัยที่สมบูรณ์ ด้วยการแบ่งเป็นบทต่าง ๆ 5 บท คือ

- 5.1 บทนำ
- 5.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 5.3 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.4 การศึกษาแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 5.5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีตามหลักการวิจัย โดยศึกษาประวัติความเป็นมา สถานภาพและบทบาทของแตรวงชาวบ้าน วิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของนักดนตรี ทั้งการสืบทอดไปจนถึงประเภทของเพลงที่บรรเลงในพิธีกรรม ไม่ว่าจะเป็นบทเพลงในงานมงคลและงานอวมงคล โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของคณะแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งหมด 12 วง ประกอบด้วย แตรวงคณะน้องแอมมิวสิก แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ แตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย แตรวงคณะขวัญใจวัดป่า แตรวงคณะขวัญใจคูบัว แตรวงคณะ สรวรมิตร แตรวงคณะหลานปู่ แตรวงคณะเท็นเซ็นต์ แตรวงคณะขวัญใจมดแดง แตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร แตรวงคณะชั้นทอง และแตรวงคณะศรีสำอางค์ โดยข้อมูลทั้งหมดนำมาศึกษาวิเคราะห์ ได้ดังนี้

1. ศึกษาประวัติ สถานภาพและบทบาทของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี

- 1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของคณะแตรวงชาวบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี
- 1.2 ศึกษาสภาพทั่วไปของคณะแตรวงชาวบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 1.2.1 ประวัตินักดนตรี
  - 1.2.2 เครื่องดนตรี
  - 1.2.3 พิธีกรรมก่อนบรรเลง
  - 1.2.4 การสืบทอด
- 1.3 ศึกษาบทบาทของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
  - 1.3.1 ขั้นตอนการบรรเลงในงานมงคลทั่วไป
  - 1.3.2 ขั้นตอนการบรรเลงในงานอวมงคล

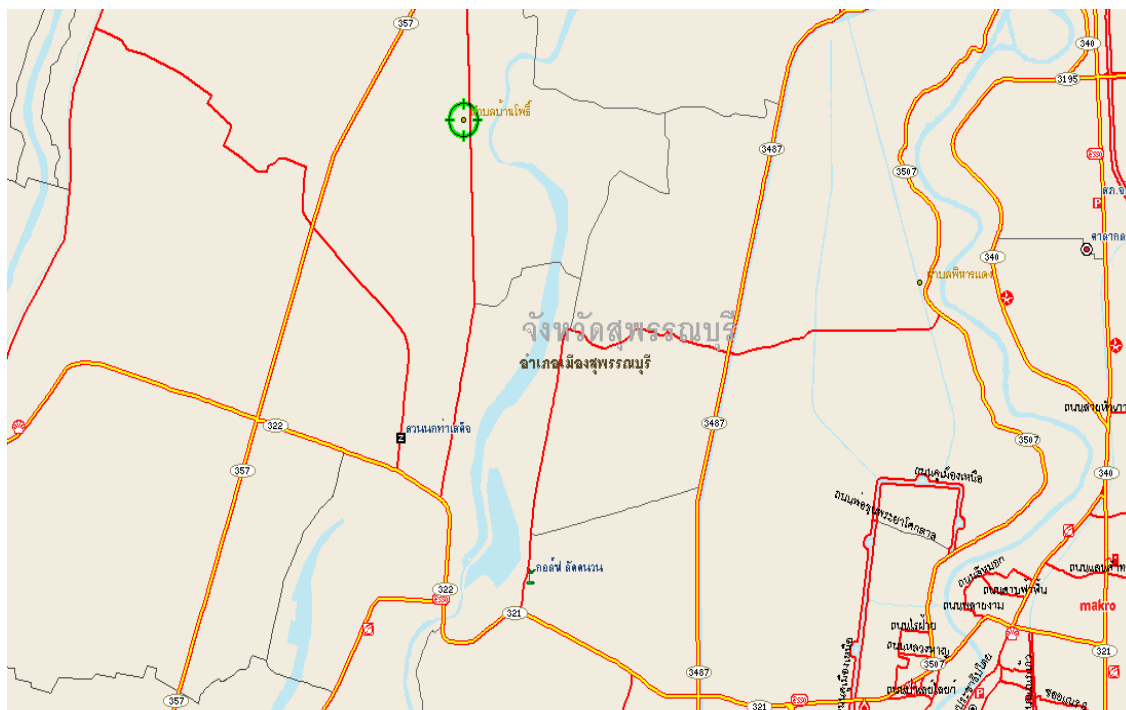
2 ศึกษาบทเพลงของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

- 2.1 การรวบรวมโน้ตเพลง
- 2.2 การจัดประเภทของเพลงที่ใช้ในแต่ละวง

ตรวจคณาะห้องแอมมิวสิค

1. ประวัติของตรวจคณาะห้องแอมมิวสิค

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 64/3 หมู่ 1 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 6 แผนที่การเดินทางไปบ้านของตรวจคณาะห้องแอมมิวสิค

ตรวจคณาะห้องแอมมิวสิค เริ่มก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวกัน ของบรรดานักดนตรีเครื่องเป่า ที่แยกตัวออกมาจากวงไฮเทค ซึ่งเป็นวงสตริงลูกทุ่งในช่วงสมัยนั้น โดยมีนายพล พันธุ์เอก เป็นหัวหน้าคณะตรวจ ตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2545 หรือเมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา และใช้ชื่อคณะตรวจห้องแอมมิวสิค ตามชื่อเล่นบุตรสาวของนายพลเอง เนื่องจากตรวจห้องแอมมิวสิคได้มีการพัฒนา รูปแบบ และการนำเสนอการบรรเลงวงตรวจได้อย่างถูกต้องมีแบบแผน ตลอดจนมีวิธีผสมผสานกันระหว่าง รูปแบบเก่าและวิธีการพร้อมทั้งเพลงใหม่ตามสมัยนิยม จึงทำให้ได้รับความนิยมระดับแนวหน้า จากคณะตรวจทั้งหลายที่มีให้เลือกสรรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนของเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในปัจจุบัน เป็นเครื่องส่วนกลางของวง กล่าวคือ เป็นเครื่องดนตรีที่ได้จากการที่นายพล พันธุ์เอก หัวหน้าวง นำเงินสะสมทั้งหมดไปซื้อเครื่องดนตรี ที่มีคุณภาพดี มาเป็นสมบัติกลางของคณะห้องแอมมิวสิค ซึ่งนักดนตรีแต่ละคนมีส่วนรับผิดชอบ และรักษาเครื่องดนตรีที่อยู่ในวงทุกชิ้น โดยมีเครื่องดนตรีทั้งหมด ดังนี้

- อัลโต้แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	ตัว
- ทรัมเป็ต	4	ตัว
- ทรอมโบน	1	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	2	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด
- เพอร์คัสชัน	1	ตัว
- คีย์บอร์ด	2	ตัว
- กีตาร์ไฟฟ้า	1	ตัว
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- ฉิ่ง	1	คู่
- ตะโพนไทย	1	ใบ

ความนิยมของแถววงคณะน้องแอมมิวสิค เป็นที่ติดอันดับแนวหน้าของชาวบ้านทั่วไป ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีงานเข้ามาอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่งงาน งานทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และงานเลี้ยงฉลองทั่วไป รวมทั้งงานศพที่คณะก็ยังมีส่วนอยู่เสมอ อาจเป็นเพราะวงนี้มีนักดนตรีที่มีคุณภาพ ฝีมือและทักษะทางการเล่นดนตรีนั้น เปรียบได้กับนักดนตรีในเมืองใหญ่ ulye ที่เดียว

ส่วนวิธีการฝึกหัดและซ้อม รวมไปถึงการแกะเพลงใหม่ ๆ ตามสมัยนิยมนั้น นักดนตรีที่วงน้องแอมมิวสิค ใช้วิธีการจำทำนองเพลงที่ละวรรคตอน แล้วนำทำนองนั้นมาแกะเทียบกับเสียงของเครื่องดนตรี ที่ตนเองเล่น อีกวิธีหนึ่งคือการบอกเป็นโน้ตไทย คือ ด - ร - ม - ซ - ล และวิธีสุดท้ายคือการแกะเพลงออกมาเป็นโน้ตสากล โดยเขียนเป็นโน้ตสากล แล้วเล่นตามที่ตนเขียนเพลงไว้ วิธีนี้จะมีเพียงคนเดียวที่ใช้เพราะเคยเรียนโน้ตสากล และเป็นนักดนตรีอาชีพมาก่อน ในเรื่องของค่าตอบแทน เป็นข้อตกลงกันระหว่างเจ้าของงานและนายพล ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะ โดยตั้งไว้ตั้งแต่ราคา 12,000 - 13,000 บาท เพราะวงนี้จะไม่รับงานที่ไปเล่นไกล ๆ และค่าจ้างแต่ละคนก็ได้ไม่เท่ากัน เริ่มตั้งแต่ 400 - 550 - 700 บาท มี 3 ราคา ตามระดับฝีมือรวมทั้งความสามารถ และประสบการณ์สะสมของนักดนตรี

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะน้องแอมมิวสิก เป็นการรวมตัวของนักดนตรีที่มีประสบการณ์ พร้อมมีความสามารถค่อนข้างสูง เล่นได้ทั้งแตรวงและการบรรเลงแบบวงลูกทุ่งสตริงทั่วไป ซึ่งวงนี้นิยมเล่นเพลงที่กำลังเป็นที่นิยม จึงเป็นคณะแตรวงที่ชาวบ้านชื่นชอบ และมีงานเข้ามาอยู่เสมอ ว่างไปงานแต่ละครั้งทั้งเครื่องและนักดนตรี จะชนไปกันเต็มรถบรรทุก 6 ล้อ หรือไม่ก็เต็มคันรถกระบะ 3 - 4 คัน

แตรวงคณะน้องแอมมิวสิก มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 15 คน ดังนี้

1. นายพล พันธุ์เอก อายุ 43 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.6 ปัจจุบันเป็นหัวหน้าแตรวงคณะน้องแอมมิวสิก และเล่นตำแหน่งกลองชุด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยเรียนดนตรีกับครูชา (ไม่ทราบนามสกุล) เครื่องดนตรีในช่วงแรก ๆ ของนายพล จะเป็นจำพวกเครื่อง Brass หรือเครื่องลมทองเหลือง เช่น ทรอมโบน ทรัมเบ็ต โน้ตเพลงที่เล่นจะเป็นโน้ตไทย ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ และแกะเพลงเล่นโดยใช้วิธีจำเสียงรวมทั้งจังหวะ จึงแกะออกมาเล่นกับเครื่องดนตรีของตนเองได้

2. นายพนิต ศุภรัตน์ อายุ 53 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ม.ศ.3 ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟนและทรัมเบ็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี มีบิดาเป็นผู้สอนการเป่าทรัมเบ็ต พร้อมทั้งเรื่องของทฤษฎีโน้ตสากล ด้วยความรักดนตรี จึงก้าวเข้าสู่เส้นทางของนักดนตรีอาชีพ เคยเล่นทรัมเบ็ตอยู่วงโอเวชั่น ที่โด่งดังในอดีตเมื่อประมาณ 20 กว่าปีมาแล้ว ปัจจุบันเป็นครูพิเศษสอนดนตรีสากล ที่โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี พร้อมทั้งรับเล่นดนตรีในงานต่าง ๆ และเป็นนักดนตรีเพียงคนเดียวในวงน้องแอมมิวสิก ที่สามารถเล่นและอ่านโน้ตสากลไปด้วย

3. นายละออง ชันทองหล่อ อายุ 60 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี โดยมีครูชา (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งอยู่ที่ท่าเสด็จ เป็นผู้สอน แต่ครูชาไม่ได้สอนอ่านโน้ตสากล จะสอนให้อ่านโน้ตไทย เพราะเห็นว่า เป็นวิธีที่ทำให้เล่นเป็นเร็ว แต่ถ้าเป็นโน้ตสากลจะต้องใช้เวลานาน กว่าที่จะเข้าใจและเล่นได้

4. นายละเอียด ออละเอียด อายุ 46 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งคีย์บอร์ด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 20 ปี มีครูชา (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้สอน ซึ่งเดิมแล้วนายละเอียดเริ่มฝึกหัดมาจากการเล่นเครื่อง Brass หรือเครื่องลมทองเหลือง ภายหลังเปลี่ยนมาศึกษาวิธีการเล่นคีย์บอร์ด ใช้วิธีอ่านโน้ตไทย

5. นายบรรเจิน ชันทองหล่อ อายุ 34 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งทรัมเบ็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 12 ปี โดยมีนายละเอียด ออละเอียด เป็นผู้สอนทรัมเบ็ต เพราะเป็นเครือญาติกัน ใช้วิธีบอกทำนองและอ่านโน้ตไทย

6. นายอำนาจ พรายระหาน อายุ 53 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งทรมเป็ด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 11 ปี มีครูพจน์ (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้สอนการเป่าทรมเป็ด และสอนเล่นเพลงโดยวิธีการอ่านโน้ตไทย นายอำนาจได้ร่วมเป็นนักดนตรีรุ่นก่อตั้งร่วมกับนายพล พันธุ์เอก ของแตรวงน้องแอมมิวสิกด้วย

7. นายมานิจ กล้าหาญ อายุ 43 ปี มีอาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งทรมเป็ด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 17 ปี มีครูเพ็ญ (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้สอนอ่านโน้ตไทย และสอนเป่าทรมเป็ด เคยเล่นกับแตรวงคณะอื่น ๆ มากหลายวง รวมทั้งรับงานเล่นดนตรีย้อนยุคอีกด้วย

8. นายบุญเสี้ยว ลีสุขสาม อายุ 53 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งทรมโบนและทรมเป็ด เริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี กับครูสะอาด ปานดอนลาน เป็นผู้สอนวิธีอ่านโน้ตไทย และหัดเป่าทรมโบนและทรมเป็ด ซึ่งนายบุญเสี้ยว ลีสุขสาม ชื่นชอบเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมทองเหลือง

9. นายสมบุรณ์ แสงหา อายุ 39 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งเพอร์คัสชัน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 10 ปี ใช้วิธีฝึกหัดเอง โดยเป็นคนชอบฟังเพลงทุกประเภท จึงจำวิธีการและเทคนิคของการเล่นเครื่องดนตรี มาประยุกต์ใช้กับตัวเอง

10. นายอดุลย์ จันทร อายุ 46 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งกีตาร์เบสไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี ใช้วิธีการหัดเล่นเอง และดูโน้ตไทย ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ เคยเล่นดนตรีตามร้านอาหาร รวมถึงอยู่วงดนตรีลูกทุ่ง ออกรับเล่นงานไปทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี และบริเวณจังหวัดใกล้เคียง ก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่แตรวงคณะน้องแอมมิวสิก

11. นายเสรี สว่างแจ้ง อายุ 22 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ม.3 ตำแหน่งกลองใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 13 ปี เพราะเคยเล่นอยู่ในวงโยธวาทิตของโรงเรียนสมัยที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปัจจุบันเล่นประจำอยู่ที่วงน้องแอมมิวสิก และรับตีกลองชุดเล่นตามงานทั่วไป

12. นายสำราญ คล้ายจำ อายุ 42 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งทรมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 13 ปี ใช้วิธีฝึกหัดเล่นด้วยตัวเอง จากการฟังเพลงแล้วจำที่ละวรรคตอน จากนั้นนำมาเทียบเสียงกับทรมโบน นายสำราญสามารถอ่านโน้ตไทยได้ แต่อ่านโน้ตสากลไม่ได้

13. นายกระจ่าง สุดสวาท อายุ 45 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งฉาบใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 13 ปี ใช้วิธีฝึกเอง และแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างนักดนตรีด้วยกัน เคยเล่นอยู่กับคณะแตรวงอื่นมาหลายวง

14. นายเฉลิมพล ลีสุขสาม อายุ 46 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งกลองทริโอและกีตาร์ไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 17 ปี ไม่มีครูสอนใช้วิธีฝึกหัดเอง เคยเล่นในวงลูกทุ่งออกเล่นงานทั่วไป ปัจจุบันเล่นที่วงน้องแอมมิวสิก และรับงานเล่นดนตรีย้อนยุคด้วย

15. นายช่อ พันธุ์เอก อายุ 72 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่ง ฉาบเล็ก เพิ่งมาเริ่มหัดเล่นดนตรีตอนอายุ 64 ปี นายช่อ พันธุ์เอก เป็นบิดาของนายพล พันธุ์เอก (หัวหน้านาง) ด้วยความที่เป็นคนแก่ที่ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ อยากช่วยแบ่งเบาภาระภายในวง จึงฝึกตีฉาบเล็กและเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค ตลอดมา

ตาราง 1 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายพล พันธุ์เอก	43	กลองชุด	เกษตรกร
2	นายพนิต สุภรัตน์	53	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน/ทรัมเป็ต	รับจ้าง
3	นายละออง ชันทองหล่อ	60	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
4	นายละเอียด ออละเอี่ยม	46	คีย์บอร์ด	เกษตรกร
5	นายบรรเจิม ชันทองหล่อ	34	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
6	นายอำนาจ พรายระหาน	53	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
7	นายมานิจ กล้าหาญ	43	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
8	นายบุญเสี้ยว ลีสุขสาม	53	ทอมโบน/ทรัมเป็ต	รับจ้าง
9	นายสมบูรณ์ แสงหา	39	เพอร์คัสชั่น	รับจ้าง
10	นายอดุลย์ จันทร	46	กีตาร์เบสไฟฟ้า	รับจ้าง
11	นายเสรี สว่างแจ้ง	22	กลองใหญ่/กลองชุด	รับจ้าง
12	นายสำราญ คล้ายจำ	42	ทอมโบน	รับจ้าง
13	นายกระจ่าง สุดสวาท	45	ฉาบใหญ่	เกษตรกร
14	นายเฉลิมพล ลีสุขสาม	46	กลองทริโอ/กีตาร์ไฟฟ้า	รับจ้าง
15	นายช่อ พันธุ์เอก	72	ฉาบเล็ก	เกษตรกร

2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีของแตรวงคณะน้องแอมมิวสิค นายพล พันธุ์เอก ได้สั่งซื้อเครื่องดนตรีรวมทั้งพวกเครื่องเสียงต่าง ๆ ที่เว็บบ้านครเกษม บางส่วนซื้อต่อมาจากนักดนตรีด้วยกัน แต่น้อยมากเพราะต้องดูให้ดี เน้นเรื่องของคุณภาพไว้ก่อน มาระยะหลังมีบ้าง ที่นักดนตรีนำเครื่องดนตรี ของส่วนตัวมาเล่นเอง ถ้าเสียเกิดรวนหรือชำรุดนิดหน่อย จะทำการซ่อมแซมกันเองในขั้นต้น แต่ถ้าเครื่องชำรุดเสียหายเกินความสามารถที่จะซ่อมเองนั้น ที่วงมีร้านซ่อมประจำอยู่ที่อุทอง

ตาราง 2 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะน้องแอมมิวสิก

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโต้แซกโซโฟน	2	KING/YAMAHA	ร้านที่เวียงนครเกษม
2	เทเนอร์แซกโซโฟน	1	KING STONE	ร้านที่เวียงนครเกษม
3	ทรัมเป็ต	4	YAMAHA/CONN	ร้านที่เวียงนครเกษม
4	ทรอมโบน	1	YAMAHA	ซื้อต่อเพื่อนนักดนตรี
5	กลองทริโอ	1	YAMAHA	ร้านที่เวียงนครเกษม
6	กลองใหญ่	2	XT DRUMS	ร้านที่เวียงนครเกษม
7	กลองชุด	1	FOUR PLUS ONE	ร้านที่เวียงนครเกษม
8	เพอร์คัสชัน	1	ROLAND	ร้านที่เวียงนครเกษม
9	คีย์บอร์ด	2	KAWAI/ROLAND	ร้านที่เวียงนครเกษม
10	กีตาร์ไฟฟ้า	1	MAYA	ซื้อต่อเพื่อนนักดนตรี
11	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ARIA	ซื้อต่อเพื่อนนักดนตรี
12	ฉาบเล็ก	1	-	-
13	ฉาบใหญ่	1	-	-
14	ฉิ่ง	1	-	-
15	ตะโพนไทย	1	-	-

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มีการแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อันเป็นการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่จะให้ผ่านงานแสดงไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาประกอบไปด้วย

- ดอกไม้ 1 กำ
- รูป 5 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- บุหรี่ 1 ซอง
- เหล้า 2 ขวด
- เงินค่ากำนัล 12 บาท
- หมาก พลู 3 คำ

การเตรียมเครื่องบูชายกครู เจ้าภาพจะเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูป เทียน บูหรี เงินค่ากำนล 12 บาท และหมากพลูใส่พาน ผู้ทำหน้าที่ยกครูต้องเป็นผู้ที่อาวุโสที่สุดในวง จะเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมไหว้ครู เริ่มจากจุดรูป เทียน และบูหรี แล้วเปิดจุกขวดเหล้า หนึ่งประนมมือ ตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

และอธิษฐานถึงคุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ รวมทั้งคุณของบิดามารดา และครูอาจารย์ ขอบารมีสิ่งศักดิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้การบรรเลงในครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ไม่ติดขัดอุปสรรคใด ๆ ทั้งสิ้นเทอญ จากนั้นจึงบรรเลงเพลงโหมโรงสัก 1 - 2 เพลง เพื่อเป็นการถวายครู

2.4 การสืบทอด

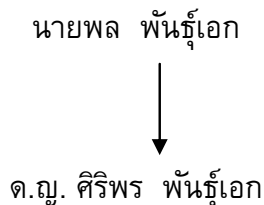
ภาพประกอบ 7 นายพล พันธุ์เอก หัวหน้านางแตรวงคณะน้องแอมมิวสิก

สำหรับแนวทางการสืบทอดของ นางแตรวงคณะน้องแอมมิวสิก เนื่องจากกำเนิดของวงนี้มาจากการรวมตัวของบรรดานักดนตรีมืออาชีพ รวมตัวกันจนเป็นที่นิยมชมชอบของชาวบ้าน นายพล พันธุ์เอกจึงมองอนาคตไว้ว่า นางแตรวงคณะน้องแอมมิวสิกต้องมีการสืบทอดต่อไป ด้วยจิตวิญญาณของความเป็นนักดนตรีแตรวง โดยตั้งใจที่จะส่งมอบต่อกับบุตรสาวของตน คือ ด.ญ.ศิริพร พันธุ์เอก ซึ่งเป็นเจ้าของชื่อแตรวงคณะนี้ ให้ดูแลและรักษาชื่อเสียงของนางแตรวงคณะน้องแอมมิวสิก สืบต่อไป

แผนภูมิของตรวจคณะห้องแอมมิวสิค

สายเครื่องดนตรีหลาน

3. บทบาทของตรวจคณะห้องแอมมิวสิค

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

การวิจัยขั้นตอนในการบรรเลงเพลงงานมงคล ของตรวจคณะห้องแอมมิวสิคนี้ พิธีการก่อนการบรรเลงจะคล้าย ๆ กับวงอื่น คือต้องมีการไหว้ครูหรือยกครูก่อน เมื่อเสร็จขั้นตอนของพิธีไหว้ครู ตรวจบรรเลงเพลงสดุดีมหาราชา เพลงสยามมานุสติ เพลงขับไม้บั้นเตาข้าว แล้วจึงหยุดบรรเลงเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน จากนั้นบรรเลงเพลงลูกทุ่งยอดนิยมประมาณ 5 – 6 เพลง กรณีที่เป็นงานบวชทางคณะตรวจต้องเดินทางไปรับนาที่วัด เพื่อพามาประกอบพิธีทำขวัญนาที่บ้าน ในระหว่างที่แห่รับนาคมาบ้านงาน ตรวจทำการบรรเลงเพลงในจังหวะรำวง และเพลงลูกทุ่งในจังหวะที่สนุกสนาน ครั้นครั่ง เมื่อถึงบ้านงานนาคจะกราบลงเพื่อขอขมาผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ และเริ่มทำพิธีอาบน้ำนาค ช่วงนี้ตรวจทำการบรรเลงเพลงลูกทุ่ง ในจังหวะช้า ๆ แล้วต่อด้วยเพลงค่าน้ำนม จบลงด้วยเพลงแขกเซียมเจ้า จึงเข้าสู่พิธีการทำขวัญนา

ถึงตอนี่ตรวจทำการบรรเลง เพลงตามที่หมอบอกทำขวัญบอ และต้องรับทุกเพลงให้ได้ ถ้าเล่นไม่ได้ ก็จะแสดงว่าตรวจคณะนี้ไม่มีฝีมือ และเป็นเรื่องที่น่าอายมาก ๆ สำหรับตรวจ เพราะทุกคณะจะถือเรื่องนี้เป็นสำคัญ เมื่อเสร็จพิธีทำขวัญตรวจบรรเลงเพลงลูกทุ่ง ประมาณ 5 – 6 เพลง แล้วจึงหยุดบรรเลงเพียงเท่านี้

ถึงรุ่งเช้า ตรวจคณะห้องแอมมิวสิค เริ่มบรรเลงเวลา 05.00 น. ด้วยเพลงสยามมานุสติ เพลงแขกเซียมเจ้า และจะเป็นช่วงของเพลงลูกทุ่ง โดยเริ่มเล่นจากจังหวะช้า ๆ ไปจนถึงจังหวะที่เร็วขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แขกที่มาร่วมงานนั้น รู้สึกสดชื่นร่าใจ เมื่อถึงเวลาประมาณ 08.00 น. เริ่มตั้งขบวนแห่ไปอุปสมบทที่วัด ส่วนของตรวจเริ่มบรรเลงเพลงแรกด้วยเพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงตามองตา เพลงรำมาซิมารำ และเพลงประเภทจังหวะรำวง รวมทั้งเพลงลูกทุ่งในจังหวะสนุกสนาน เวียนไปรอบอุโบสถจนครบ 3 รอบ จึงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ เมื่อนาคเข้าอุโบสถ เป็นการเสร็จสิ้นหน้าที่ของคณะตรวจ

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในกรณีที่เจ้าภาพตั้งศพไว้ที่วัด ทางคณะแตรวงจะเดินทางไปวัดและทำพิธียกครุ จากนั้นจึงบรรเลงเพลงยกครุและเพลงประกอบศพ หรือเพลงจำพวกเพลงมอญบรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่า มีพิธีสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์มาถึงแตรวงจะบรรเลงเพลงรับพระ และหยุดบรรเลงช่วงของพิธีสงฆ์ หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์ แตรวงบรรเลงเพลง เมื่อเคลื่อนศพออกจากศาลา และไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ ช่วงขณะเดินนี้แตรวงจะบรรเลงเพลงสโลว์มาร์ช บรรเลงไปจนครบ 3 รอบ เมื่อหีบศพตั้งไว้ที่หน้าเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล และกล่าวประวัติของผู้เสียชีวิต เพื่อเป็นการไว้อาลัยมีการยืนสงบนิ่งสักครู่หนึ่ง จากนั้นเชิญประธานในพิธีขึ้นจุดไฟ แตรวงจึงบรรเลงเพลง โดยส่วนใหญ่แล้วใช้เพลงธรณีกรรแสง เพลงพญาโศกบ้าง ตามความเหมาะสม จนกว่าแขกที่มาร่วมงานวางดอกไม้จันทน์ทั้งหมด และเข้าสู่พิธีประชุมเพลิง แตรวงจะบรรเลงเพลงอีกตามความเหมาะสม เป็นอันเสร็จหน้าที่แตรวง

4. บทเพลงของแตรวงคณะห้องแอมมิวสิค

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะห้องแอมมิวสิค

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงสยามมานุสติ เพลงขับไม้บัณเฑาะว์ เพลงแขกเชิญเจ้า เพลงค่าน้ำนม เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงค้างคาวกินกล้วย เพลงรักคนยิ้มแป้น

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงมอญอ้อยอิงเถา เพลงลาวดวงเดือน เพลงเขมรปากท่อเถา เพลงลาวเสียงเทียนสองชั้น เพลงพม่าแปลง เพลงลาวครวญ เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะห้องแอมมิวสิค

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 3 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะน้องแอมมีวสิค

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสดุดีมหาราชา	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงสยามมานุสติ	เพลงตามองตา
เพลงขับไม้บัณเฑาะว์	เพลงรำมาซิมารำ
เพลงแขกเชิญเจ้า	เพลงค่างควากินกล้วย
เพลงค่าน้ำนม	เพลงรักคนยิ้มแป้น
เพลงเขมรปากท่อสองชั้น	

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเดินทางไปวัด
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 4 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะน้องแอมมีวสิค

เพลงที่ใช้ ขณะนั่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเดินทางไปวัด	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
เพลงธรณีกรรแสง	เพลงสโลว์มาร์ช	เพลงธรณีกรรแสง
เพลงมอญอ้อยอิงเถา		เพลงพม่าแปลง
เพลงลาวดวงเดือน		เพลงลาวครวญ
เพลงเขมรปากท่อเถา		เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงลาวเสียงเทียนสองชั้น		

แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

1. ประวัติแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

ตั้งอยู่ที่ บ้านดอนหัวฝ้าย หมู่ที่ 1 ตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 8 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ เริ่มก่อตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2538 โดยนายประยงค์ ปรางจันทร์ พี่นุเป็นคนบ้านดอนหัวฝ้ายโดยกำเนิด เป็นหัวหน้าวง รับเล่นแตรวงแห่ตามงานต่าง ๆ เป็นคณะแตรวงที่จัดว่ามีชื่อเสียงอีกวงหนึ่ง และมีงานเข้ามาอยู่เสมอ โดยรับนักดนตรีฝีมือดีมารวมกัน ตลอดระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมา สามารถสร้างความนิยมชมชอบให้แก่ชาวบ้าน ส่งผลให้นายประยงค์ ปรางจันทร์ ต้องรับผิดชอบมาก ทั้งที่ตนเองก็อายุมากแล้วจึงส่งมอบให้นายประมวล ปรางจันทร์ (บุตรชาย) เป็นผู้บริหารและดูแล ในตำแหน่งหัวหน้าวงแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ คนปัจจุบัน

สำหรับแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ ในการออกงานแต่ละครั้ง ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้ ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละงาน

- อัลโต้แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- ทรัมเป็ต	3	ตัว
- ทรอมโบน	2	ตัว
- คีย์บอร์ด	2	ตัว
- กีตาร์ไฟฟ้า	1	ตัว

- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	2	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด
- กลองคองก้า	1	คู่
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- ฉิ่ง	1	คู่
- กรับ	1	คู่

การรับงานของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ ส่วนใหญ่รับงานบวชแห่ภาคเป็นหลัก ไม่ค่อยมีงานศพ เพราะชาวบ้านจะหาวงปี่พาทย์มอญมาเล่นเป็นการเหมาะสมกว่า ในส่วนของค่าตอบแทนแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ โดยเฉลี่ยจะรับประมาณงานละ 11,000 – 30,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางที่เดินทาง จากบ้านของคณะแตรวงไปถึงบ้านเจ้าภาพ และจำนวนนักดนตรีมากน้อย ที่จัดให้เหมาะสมกับงาน ค่าตอบแทนจะเฉลี่ยได้ประมาณคนละ 550 – 600 บาท ไม่เท่ากันในแต่ละคน ตามระดับฝีมือและประสบการณ์ของนักดนตรีผู้นั้น ส่วนที่เหลือจะเข้าเป็นกองกลางของคณะแตรวง เพื่อไว้ใช้จ่ายเป็นค่าซื้ออุปกรณ์ และนำไปซ่อมแซมเครื่องดนตรี ที่มีอาการชำรุด แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณนี้ สมาชิกนักดนตรีทุกคน เล่นเพลงได้โดยการฝึกโน้ตไทย ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโน้ตสากลเลย เวลาต่อเพลงใช้วิธีร้องทำนองมาก่อน จำเสียงแล้วท่องเป็นโน้ตไทย

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ เป็นวงแตรวงที่สมาชิกส่วนใหญ่อาวุโส และมีประสบการณ์ด้านดนตรีกันทุกคน แต่ละคนก็มีใจรักด้านดนตรี บางคนสามารถไปรับงานนอกได้ ยามที่ว่างยังไม่มียานเข้ามา ถือเป็นการเล่นเสริมรายได้ให้ตัวเอง และสร้างมิตรภาพในหมู่นักดนตรีแตรวงด้วยกัน ถือเป็นประสบการณ์เสริมให้กับตัวของนักดนตรีเอง

แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 14 คน ดังนี้

1. นายประมวล ปรางจันทร์ อายุ 31 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ม.6 ตำแหน่งคีย์บอร์ดและเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เป็นหัวหน้าวง สืบทอดต่อจาก นายประยงค์ ปรางจันทร์ (บิดา) เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี ด้วยการฝึกหัดเล่นด้วยตัวเอง โดยใช้วิธีจำเสียง ต่อเพลงแบบใช้ปากบอกเป็นโน้ตไทย ด - ร - ม - ซ - ล และด้วยความใฝ่รู้ นายประมวล จึงมีความสามารถพิเศษอีกด้านหนึ่งคือ มีความรู้ด้านอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์

อิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้ภายในวงซำรุดเสี่ยหาย กรณีที่ซำรุดเล็กน้อย ก็สามารรถซ่อมแซมได้เอง เป็นการประหยัดเวลาและทุนทรัพย์ในเบื้องต้น

2. นายสันติธร ทับทองดี อายุ 61 ปี อาชีพค้าขาย จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่ง ทรอมโบน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 13 ปี เดิมเล่นเครื่องตีอยู่ในวงปี่พาทย์ ฆาระยะหลังปี่พาทย์ ไม่ค่อยมีงาน ตามกระแสนิยมตะวันตก จึงผันตัวเองมาฝึกเป่าทรอมโบน ปัจจุบันจึงมาอยู่ที่แถววง เพชรเมืองสุพรรณ

3. นายมะลัย ด้วงละม้าย อายุ 56 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งฉาบและกลองคองก้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 39 ปี ด้วยการชักชวนของนายประยงค์ ปรางจันทร์ เพราะช่วงนั้นมีเพลงลูกทุ่งที่โด่งดังหลายเพลง และส่วนใหญ่จะเป็นเพลงที่มีจังหวะ สนุกสนาน ครั้นแรก ทางวงจึงจำเป็นต้องมีผู้เล่นกลองคองก้าเข้ามาช่วยเสริม

4. นายพิทักษ์ ลั่นทม อายุ 53 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่ง ทรอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี ใช้วิธีศึกษาเอง โดยการฟังแล้วนำทำนองมาเทียบเสียง กับเครื่องดนตรีทรอมโบน เคยเล่นวงลูกทุ่งมาก่อน ปัจจุบันรับเล่นงานแถววงอย่างเดียว

5. นายอำนาจ บัวสองสี อายุ 53 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่ง อัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี และเรียนโน้ตไทยมาเมื่อช่วงที่เล่นใน วงปี่พาทย์ ฆาระยะหลังงานในวงปี่พาทย์ไม่ค่อยมี จึงผันตัวเองมาหัดเป่าอัลโตแซ็กโซโฟน กับ ครูลำจวน คงสำราญ

6. นายเสรี ไพเราะ อายุ 53 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 18 ปี ฝึกเป่าทรัมเป็ตมาตลอดตั้งแต่แรก จนถึงปัจจุบัน ไม่ใช่ โน้ตสากล แต่จะใช้วิธีจำเสียงแล้วบอกต่อด้วยปากแบบดนตรีไทย

7. นายบุญมี ผิวอ่อนดี อายุ 50 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ม.6 ตำแหน่ง กีตาร์ไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี ศึกษาดนตรีด้วยตัวเอง ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ เคยเล่นดนตรีอยู่ร้านอาหารในตัวเมืองสุพรรณ

8. นายบรรจง เกตุคง อายุ 40 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่ง กลองทริโอและกลองซุด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 14 ปี ด้วยวิธีฝึกหัดเอง ถ้ามจากผู้รู้บ้าง หาหนังสือมาอ่านทำความเข้าใจด้วยตัวเอง ปัจจุบันเล่นดนตรีที่สวนอาหาร และรับงานกับแถววง คณะเพชรเมืองสุพรรณ

9. นายแทน พงษ์สงค์ อายุ 39 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี มีครูซา (ไม่ทราบนามสกุล) อยู่ที่ท่าเสด็จเป็นผู้สอนดนตรี โดยใช้โน้ตไทยสอน ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ และรับงานเล่นกับคณะแถววงอื่นด้วย

10. นายวิเชียร ปิ่นทศศิริ อายุ 33 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 22 ปี เรียนดนตรีมากับครูลำจวน คงสำราญ และรับเล่นตามงาน ต่าง ๆ กับวงดนตรีอีกหลายวง

11. นายชลอ นุ่มจ้อย อายุ 30 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาระดับ ปวช. ตำแหน่ง กีตาร์เบสไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 22 ปี ใช้วิธีการหัดเล่นเอง และดูโน้ตไทย ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ เคยเล่นดนตรีตามร้านอาหาร รวมถึงอยู่วงดนตรีลูกทุ่ง รับเล่นงานทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี และบริเวณจังหวัดใกล้เคียง ก่อนที่จะย้ายมาอยู่ที่แตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

12. นายสุรศักดิ์ พลายโตะ อายุ 25 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษา กศน. ม.6 ตำแหน่งทรมเปิด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี มีครูเชียร (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้สอนอ่านโน้ตไทย และสอนเป่าทรมเปิด เคยเล่นกับแตรวงคณะอื่น ๆ มาหลายวง รวมทั้งรับงานเล่นดนตรีย้อนยุคอีกด้วย

13. นายอำนาจ เกตุคง อายุ 22 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ม.3 ตำแหน่ง กลองใหญ่และกลองชุด เริ่มเรียนดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี กับอาจารย์จง (ไม่ทราบนามสกุล) นายอำนาจเคยตีกลองอยู่ในวงโยธวาทิต เมื่อสมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเล่นดนตรีมาหลายวง รวมทั้งรับเล่นตามแตรวงคณะอื่น ๆ อีก

14. นายประยูร แยมน้อย อายุ 53 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 14 ปี เดิมเล่นอยู่วงปี่พาทย์มอญ แต่ด้วยเวลาผ่านไป ความนิยมลดลงทำให้งานน้อยมาก จึงหันมาฝึกหัดเป่าเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เล่นตามคณะแตรวงจนมาอยู่กับแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ ในปัจจุบัน

ตาราง 5 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายประมวล ปรางจันทร์	31	คีย์บอร์ด/เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
2	นายสันติธร ทับทองดี	61	ทรมโบน	ค้าขาย
3	นายมะลัย ด้วงละม้าย	56	ฉาบ/คองก้า	เกษตรกร
4	นายพิทักษ์ ลั่นทม	53	ทรมโบน	รับจ้าง
5	นายอำนาจ บัวสองสี	53	อัลโต้แซ็กโซโฟน	รับจ้าง
6	นายเสรี ไพเราะ	53	ทรมเปิด	เกษตรกร
7	นายบุญมี ผิวอ่อนดี	50	กีตาร์ไฟฟ้า	รับจ้าง
8	นายบรรจง เกตุคง	40	กลองทริโอ/กลองชุด	รับจ้าง
9	นายแทน พงษ์สงค์	39	ทรมเปิด	เกษตรกร
10	นายวิเชียร ปิ่นทศศิริ	33	อัลโต้แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
11	นายชลอ นุ่มจ้อย	30	กีตาร์เบสไฟฟ้า	รับจ้าง
12	นายสุรศักดิ์ พลายโตะ	25	ทรมเปิด	เกษตรกร
13	นายอำนาจ เกตุคง	22	กลองใหญ่/กลองชุด	รับจ้าง
14	นายประยูร แยมน้อย	53	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณนั้น นายประมวล ปรากฏจันทร์ ได้สั่งซื้อเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ที่เวียงนครเกษมบ้าง จากร้านขายของมือสองหลังกระทรวงกลาโหมบ้าง และซื้อต่อมาจากเพื่อนนักดนตรีวงอื่นบ้าง ในส่วนของเครื่องบางเครื่องนักดนตรีก็นำมาเองซึ่งถือว่าเป็นเครื่องดนตรีส่วนตัว และกรณีที่เครื่องเสียเล็กน้อยก็จะซ่อมแซมกันเอง แต่ถ้าซ่อมแล้วยังรวนอยู่จะรวบรวมส่งไปซ่อม ที่ร้านประเสริฐในซอยวัดประดู่ในทรงธรรม แถวท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 6 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโตแซ็กโซโฟน	2	LIBERTY/EMPEROR	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
2	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	2	ORSI-MILAND	ซื้อต่อมาจากวงไฮเทค
3	ทรัมเป็ต	3	YAMAHA/BLESSING	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
4	ทรอมโบน	2	JUPITER/EMPEROR	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
5	คีย์บอร์ด	2	ROLAND XP10/JV30	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
6	กีตาร์ไฟฟ้า	1	ARIA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
7	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	STARSUN	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
8	กลองทริโอ	1	LANDWIN	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
9	กลองใหญ่	1	REGENT	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
10	กลองชุด	1	XT DRUMS	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
11	ฉาบเล็ก	1	-	-
12	ฉาบใหญ่	1	-	-
13	ฉิ่ง	1	-	-
14	กรับ	1	-	-

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มียานแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่จะให้ผ่านงานแสดงนั้น นั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูสำหรับคณะแตรวงเพชรเมืองสุพรรณ ประกอบไปด้วย

- ดอกไม้ 1 กำ
- รูป 5 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- บุหรี่ 1 ซอง
- เหล้า 1 ขวด
- เงินค่ากำนัล 12 บาท
- หมากพลู 3 คำ

ในการเตรียมเครื่องบูชายกครุ่นั้น เจ้าภาพเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูป เทียน บุหรี่ เงินค่ากำนัล 12 บาท และหมากพลูใส่พาน บางที่จะมีหมากพลูหรือไม่มีก็ได้ แล้วแต่ความเชื่อของแต่ละบ้าน บางบ้านไม่มีพานรองเพื่อใส่เครื่องบูชา ก็จะแก้สถานการณ์โดยใช้จานข้าว มารองใส่เครื่องบูชาแทนผู้ที่ทำหน้าที่ยกครุคือผู้ที่เป็นหัวหน้าวง ต้องจุดรูป จุดเทียน และจุดบุหรี่ 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นจะสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต ความนั้นกล่าวถึง คุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศรัทธาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครุ ประมาณ 1 – 2 เพลง สำหรับเพลงที่บรรเลงถวายครุ จะแตกต่างกันระหว่างงานที่เป็นมงคล (งานบวช) กับงานอวมงคล (งานศพ) กล่าวคือ งานที่เป็นมงคลนั้นจะใช้เพลงมาร์ช ในการบรรเลง เริ่มเปิดวง ส่วนงานที่เป็นงานอวมงคลใช้เพลงสโลว์มาร์ช หรือเป็นเพลงธรณีกรรแสง และหลังจากพิธีไหว้ครุหรือยกครุเสร็จสิ้น จะเป็นการบรรเลงเพลงตามความเหมาะสมของงานต่อไป

2.4 การสืบทอด

ภาพประกอบ 9 นายประมวล ปรางจันทร์ หัวหน้าวงแด่ราวบคณะเพชรเมืองสุพรรณ

สำหรับแถวคณะเพชรเมืองสุพรรณ เริ่มมาจากนายประยงค์ ปรากฏจันทร์ เคยไปเป็นสมาชิกแถวคณะอื่นมาก่อน แล้วจึงมาตั้งคณะของตนเอง ด้านสมาชิกวงก็รู้จักกันมาก่อน และมีนักดนตรีที่ย้ายจากวงอื่นมารวมอยู่ด้วย จนกระทั่งนายประยงค์มอบแถวเพชรเมืองสุพรรณ ให้กับนายประมวล ปรากฏจันทร์ (บุตรชาย) เป็นหัวหน้าวงและบริหารจัดการต่อ ถือเป็นมรดกทางอาชีพอย่างหนึ่ง

แผนภูมิของแถวคณะเพชรเมืองสุพรรณ

สายเครือบุตรหลาน

นายประยงค์ ปรากฏจันทร์

นายประมวล ปรากฏจันทร์

3. บทบาทของแถวคณะเพชรเมืองสุพรรณ

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

แถวคณะเพชรเมืองสุพรรณ เมื่อมีการบรรเลงในงานบวชนั้น วงนี้จะเน้นเล่นเพลงที่สนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ เริ่มจากพิธีการคือการยกครูไหว้ครู จากนั้นเริ่มบรรเลงเพลงถวายครูโดยใช้เพลงมาร์ช บรรเลง แล้วตามด้วยเพลงตามสมัยนิยมที่มีจังหวะสนุกสนาน เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงรำวง จะเล่นเพลงลักษณะแบบนี้ไประยะหนึ่งจนกว่าจะถึงพิธีปลงผมนาค โดยต้องเล่นเพลงที่เป็นแบบแผนในการบรรเลง ซึ่งจะบรรเลงเพลงเขมรทั้งหมด และจบด้วยเพลงเขมรโพธิสัตว์ โดยช่วงผู้ที่มาร่วมงานอาบน้ำลงขมิ้น ดินสอพองให้นาค แถวจะเร่งจังหวะให้เร็วและลงจบ จากนั้นบรรเลงเพลงสนุกสนานไปเรื่อย ๆ ก็กลับมาเล่นเพลงที่เป็นแบบแผนพิธีการอีก เมื่อถึงพิธีทำขวัญนาค แถววงเป่าเพลงมหาฤกษ์เป็นการเริ่มต้นพิธี โดยสังเกตว่าหมอขวัญนำไปตบไปติดบนบายศรีเมื่อใด แถววงบรรเลงเพลง เมื่อญาติและแขกที่มาได้ยินเสียงเพลงบรรเลง จะเข้ามาร่วมวงล้อมรอบบายศรี หมอทำขวัญจึงเริ่มทำพิธีโดยมีแถววงบรรเลงรับร้อง โดยในการขับร้องนี้หมอขวัญมักแต่งเนื้อร้องใหม่ ให้เข้ากับพิธีแต่ยังคงทำนองเดิมไว้ โดยส่วนใหญ่ใช้เพลงลูกทุ่งตามสมัยนิยม หรือเพลงนาคราช แถววงจึงจำเป็นต้องบรรเลงรับและส่งร้องให้ได้ โดยอาศัยปฏิภาณไหวพริบและประสบการณ์ ต้องคอยดักเสียงร้องของหมอทำขวัญไว้ให้ดี เพื่อจะได้บรรเลงให้ตรงกับเสียงร้อง

หลังจากพิธีบายศรีสู่ขวัญแล้วการแห่นาคไปวัดก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญมากของแถว เพราะต้องบรรเลงแต่เพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน ทั้งเพลงลูกทุ่งและรำวงอย่างต่อเนื่อง ตลอดเส้นทางที่ขึ้นรถแห่ หรือบางงานก็เดินแห่ เมื่อนาคมาถึงพระอุโบสถ ต้องทำพิธีวันทาสิมา และมีการเวียนรอบพระอุโบสถ คือการเดินนอกเขตสิมาเวียนไปทางขวา 3 รอบ คณะแถวจะบรรเลงอยู่หน้านาค

เสมอ โดยก่อนที่นาคนเข้าโบสถ์ต้องมีการโปรยทาน แตรวงบรรเลงเพลงสนุกสนานครึกครื้น เมื่อนาคโปรยทานเสร็จก็จูงนาคนเข้าโบสถ์ แตรวงบรรเลงเพลงเชิด เป็นอันเสร็จหน้าที่ของคณะ แตรวง

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ถ้าเจ้าภาพตั้งศพไว้ที่บ้าน คณะแตรวงจะเดินทางไปบ้านเจ้าภาพ เมื่อเดินทางถึงบ้าน เจ้าภาพแล้ว หัวหน้าวงทำพิธียกครูไหว้ครูก่อนจะบรรเลงเพลงถวายครู จากนั้นจึงบรรเลงเพลง ประโคมไปเรื่อย ๆ จนกว่าทางเจ้าภาพบอกว่า ต่อไปจะมีการเคลื่อนศพไปวัด แตรวงจึงหยุด บรรเลง และในขณะที่เดินทางไปวัดก็บรรเลงเพลงสโลว์มาร์ช เมื่อถึงวัดก็บรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่า พระสงฆ์จะมา และเมื่อพระสงฆ์มาถึงแตรวงจะบรรเลงเพลงรับพระ และหยุดบรรเลงในช่วงของ พิธีสงฆ์ หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์แล้ว แตรวงบรรเลงเพลงยกศพ ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้เฉพาะเพื่อการ เคลื่อนย้ายศพลงจากศาลา และไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ เมื่อมีการตั้งหีบศพไว้บนเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุลหน้าศพ จากนั้นก็มีการกล่าวประวัติของผู้เสียชีวิต ถึงต่อนี้มีการยื่นสงบนึ่ง เพื่อเป็นการไว้อาลัยครั้งสุดท้ายให้กับผู้เสียชีวิต จากนั้นจึงเชิญประธาน ขึ้นจุดไฟ แตรวงจึงเริ่มบรรเลงเพลง โดยใช้เพลงธรณีกรรแสงและประเภทเพลงมอญบรรเลงไป เรื่อย ๆ จนกว่าแขกผู้มาร่วมงานวางดอกไม้จันทน์จนหมด และเข้าสู่พิธีประชุมเพลิง แตรวงบรรเลง อีก 1 รอบ เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่ผู้เสียชีวิต เป็นอันเสร็จหน้าที่ของคณะแตรวง

4. บทเพลงของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงมาร์ชสี่เหล่า เพลงมาร์ชตำรวจ เพลงมาร์ช กองทัพบก เพลงมาร์ชบริพัตร เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงทะเลบัว เพลงลาวเสียงเทียน เพลงค่างควากินกล้วย เพลงหนูไม่รู้ เพลงปู่ไข่ไก่หลง

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงดาวทอง เพลงพม่าแปลง เพลงมอญศพ เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 7 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงมาร์ชสี่เหล่า	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงมาร์ชตำรวจ	เพลงทะเลบัว
เพลงมาร์ชกองทัพบก	เพลงลาวเสียงเทียน
เพลงมาร์ชบริพัตร	เพลงค้ำคาวกีนกล้วย
	เพลงหนูไม่รู้
	เพลงปู่ไข่ไก่หลง

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเดินทางไปวัด
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ

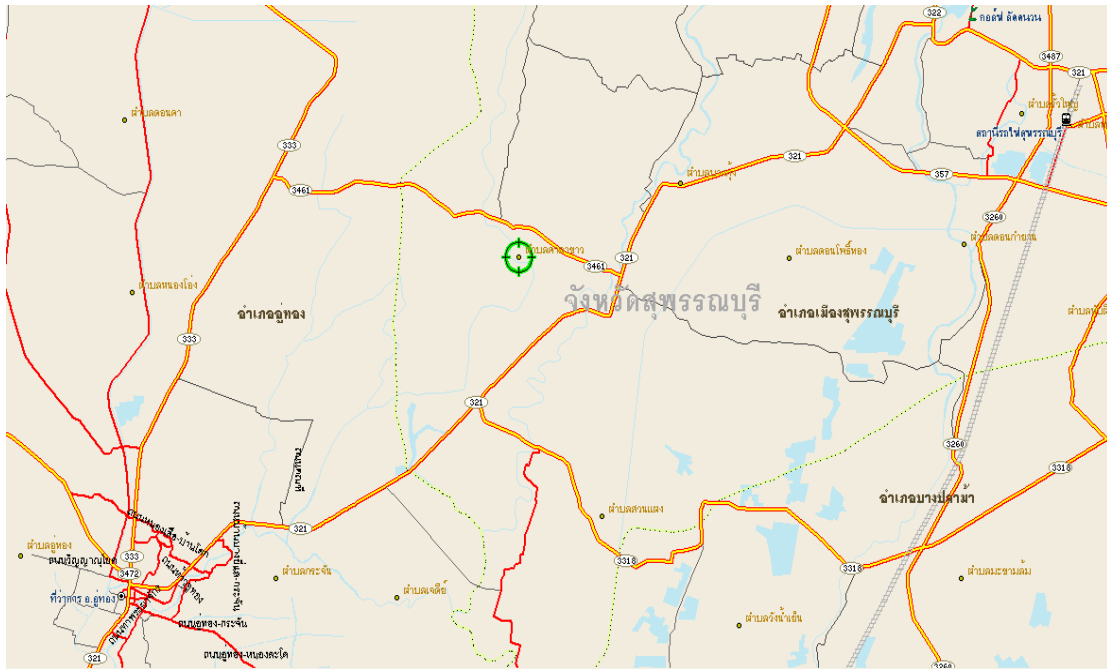
ตาราง 8 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะเพชรเมืองสุพรรณ

เพลงที่ใช้ ขณะนั่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเดินทางไปวัด	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
เพลงธรณีกรรแสง	เพลงสโลว์มาร์ช	เพลงมอญยกศพ
เพลงดาวทอง		เพลงพม่าแปลง
		เพลงสโลว์มาร์ช

แผนผังคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

1. ประวัติแผนผังคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

ตั้งอยู่ที่ บ้านดอนหัวฝ้าย หมู่ 1 ตำบลศาลาขาว อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 10 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแผนผังคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

แผนผังคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย แต่เดิมมีนายพุก ทับทองดี เป็นผู้ตั้งคณะขึ้นมาประมาณปี พ.ศ. 2493 ได้ดำเนินการรับเล่นแตงวงในงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักและคุ้นเคย ของชาวบ้านดอนหัวฝ้ายรวมทั้งพื้นที่ใกล้เคียง ด้วยความนิยมชมชอบมาโดยตลอด และเมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา นายพุกได้วางตัวผู้สืบทอดดูแล คณะแผนผังขวัญใจดอนหัวฝ้ายเอาไว้ พร้อมทั้งได้มอบเป็นมรดกทางครอบครัว ให้กับรุ่นหลานคือ นายลำยอง อ่วมเสื่อ ซึ่งปัจจุบันเป็นหัวหน้าวงและผู้จัดการ ดูแลแผนผังคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย โดยถ้านับอายุของคณะแตงวงนี้แล้ว จะประมาณ 60 ปีนับจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันแผนผังคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย ในการออกงานแต่ละครั้ง ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้ ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละงาน

- อัลโต้แซกโซโฟน	3	ตัว
- เทนเนอร์แซกโซโฟน	2	ตัว
- ทรัมเป็ต	2	ตัว
- ทรอมโบน	2	ตัว
- คีย์บอร์ด	1	ตัว

- กีตาร์ไฟฟ้า	1	ตัว
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	1	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- ฉิ่ง	1	คู่

ในการรับงานของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย ส่วนใหญ่รับงานบวชแห่ภาคเป็นหลัก ไม่ค่อยมีงานศพ เพราะชาวบ้านจะหวางปีพาทย์มอญมาเล่นเป็นการเหมาะสมกว่า ในส่วนของค่าตอบแทนแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย โดยเฉลี่ยรับประมาณงานละ 12,000 – 30,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางที่เดินทาง จากบ้านของคณะแตรวงไปบ้านเจ้าภาพ และจำนวนนักดนตรีมากน้อย ที่จัดให้เหมาะสมกับงาน ค่าตอบแทนจะเฉลี่ยได้ประมาณคนละ 500 – 550 – 600 บาท ไม่เท่ากันในแต่ละคน ตามระดับฝีมือและประสบการณ์ของนักดนตรีผู้นั้น ส่วนที่เหลือเข้าเป็นกองกลางของคณะแตรวง เพื่อไว้ใช้จ่ายเป็นค่าซื้ออุปกรณ์ และนำไปซ่อมแซมเครื่องดนตรี ที่มีอาการรวนเล็กเล็กน้อยน้อย แตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้ายนี้ สมาชิกนักดนตรีทุกคน เล่นเพลงได้ โดยการฝึกไน้ตไทย ไม่มีความรู้เกี่ยวกับไน้ตสากลเลย เวลาต่อเพลงใช้วิธีร้องทำนองมาก่อน จำเสียงแล้วท่องเป็นไน้ตไทย

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย เป็นวงแตรวงที่มีจำนวนนักดนตรีในวง ไม่มากจนเกินไป แต่ละคนก็มีใจรักด้านดนตรีกันทุกคน บางคนสามารถไปรับงานนอกได้อีก ในกรณีที่วงขวัญใจดอนหัวฝ้ายไม่มีงาน ถือเป็นประสบการณ์เสริมให้กับตัวเอง และเป็นการสร้างมิตรภาพต่อนักดนตรีด้วยกัน

แตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 14 คน ดังนี้

1. นายลำยวง อ่วมเสื่อ อายุ 52 ปี เป็นหัวหน้าวงและผู้จัดการวง ของคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพค้าขาย ตำแหน่งที่เล่นประจำแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ถ้าเป็นงานเดินแห่ภาคงานบวชจะเป่าทรมเป็ด แต่ถ้าไปเล่นวงลูกทุ่งก็จะเป่าอัลโต้แซกโซโฟน เริ่มหัดเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 17 ปี โดยเรียนไน้ตไทยจากครูเที่ยง (ไม่ทราบนามสกุล) และมาเรียนไน้ตสากลกับครูลำจวน คงสำราญ พร้อมกับฝึกเป่าทรมเป็ด และแซกโซโฟนไปด้วย

2. นายคำรณ สมเหมาะ อายุ 53 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี และเรียนโน้ตไทยมาเมื่อช่วงที่เล่นในวงปี่พาทย์ มารยะหลังงานในวงปี่พาทย์ไม่ค่อยมี จึงผันตัวเองมาหัดเป่าอัลโต้แซ็กโซโฟน กับครูลำจวน คงสำราญ

3. นายชัย บัวสองศรี อายุ 50 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทรมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี เป็นเพื่อนกับนายคำรณ สมเหมาะ ตั้งแต่เล่นอยู่ในวงปี่พาทย์ และชวนกันมาเรียนดนตรีกับครูลำจวน คงสำราญ ก่อนที่จะมาเล่นให้คณะแตรวงดอนหัวฝ้าย

4. นายอำนาจ บัวสองศรี อายุ 48 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี เป็นน้องชายของนายชัย บัวสองศรี ด้วยความชอบดนตรี นายอำนาจจึงติดสอยห้อยตามพี่ชาย (นายชัย บัวสองศรี) ไปตามงานเล่นดนตรีตั้งแต่ที่เล่นในวงปี่พาทย์ และได้มาเรียนกับครูลำจวน นายอำนาจจึงขอเป็นศิษย์ครูลำจวน โดยฝึกหัดเป่าเทนเนอร์แซ็กโซโฟน แต่ใช้วิธีอ่านโน้ตไทย ไม่ได้เรียนอ่านโน้ตสากล

5. นายสายัณห์ ชาวลุ่มบัว อายุ 25 ปี จบการศึกษาระดับ ม.3 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 17 ปี เคยเรียนโน้ตสากลกับโรงเรียนดนตรีเอกชน ปัจจุบันรับเล่นดนตรีเปิดแผ่นคาราโอเกะและงานทั่วไป และรับงานของแตรวงดอนหัวฝ้ายด้วย

6. นายสมาน สุขสม อายุ 48 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี เล่นโน้ตไทยมาตลอด ไม่เคยเรียนโน้ตสากลเพราะนายสมาน รู้สึกว่าโน้ตไทยนั้นง่ายกว่าโน้ตสากล

7. นายเงิน สุทนต์ อายุ 48 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทรมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 10 ปี เดิมเล่นเครื่องตีอยู่ในวงปี่พาทย์ มารยะหลังปี่พาทย์ไม่ค่อยมีงาน ตามกระแสนิยมตะวันตก จึงผันตัวเองมาฝึกเป่าทรมเป็ต ปัจจุบันจึงมาอยู่ที่แตรวงดอนหัวฝ้าย

8. นายอุดม สารวงษ์ อายุ 52 ปี จบการศึกษาระดับ ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 16 ปี เดิมเล่นอยู่วงปี่พาทย์ในตำแหน่งระนาดเอก แต่ด้วยเวลาผ่านไป ความนิยมลดลงทำให้งานน้อยมาก จึงหันมาฝึกหัดเป่าเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เล่นตามคณะแตรวงดอนหัวฝ้ายมาอยู่กับแตรวงดอนหัวฝ้ายใจดอนหัวฝ้าย ในปัจจุบัน

9. นายเบิร์ต เขียวพนา อายุ 23 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี แกะเพลงด้วยวิธีการท่อนี้ใช้โน้ตไทย นอกจากนี้นายเบิร์ตยังเล่นดนตรีตามร้านอาหาร และยังรับเล่นแซ็กโซโฟนตามคณะแตรวงดอนหัวฝ้าย อีกด้วย

10. นายเทิด วงศ์ทอง อายุ 40 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพพนักงานดนตรี ตำแหน่งฉาบเล็กและกีตาร์ไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 17 ปี ด้วยวิธีฝึกหัดเอง ตามจากผู้รู้บ้าง หาหนังสือมาอ่านทำความเข้าใจด้วยตัวเอง ปัจจุบันเล่นดนตรีที่สวนอาหาร และรับงานกับ แตรวงดอนหัวฝ้าย

11. นายมนต์ พุทธสุข อายุ 35 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง กลองทริโอและกีตาร์เบสไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี ใช้วิธีฝึกหัดเองตามเสียงที่ได้ยิน ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ และรับจ้างเล่นดนตรี ให้กับวงดนตรีคณะอื่นอีกหลายวง

12. นายจู้ วงศ์ษา อายุ 35 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง กลองใหญ่และกลองชุด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยมาฝึกเล่นอยู่ที่วงดอนหัวฝ้ายหลายปีแล้ว ด้วยการชักชวนของนายลำยวง อ่วมเสื่อ หัวหน้าวง

13. นายสายชล อ่วมเสื่อ อายุ 27 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งกลองใหญ่และเล่นคีย์บอร์ด นายสายชลเป็นบุตรชายของนายลำยวง ซึ่งเป็นหัวหน้าวงแตรวงดอนหัวฝ้าย นายสายชลเริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยไปเรียนกับโรงเรียนดนตรีเอกชนในเมือง จึงสามารถที่จะอ่านโน้ตสากลได้ดี ปัจจุบันรับงานเปิดเพลงคาราโอเกะ ตามงานรื่นเริงต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานเลี้ยงฉลองโอกาสต่าง ๆ และทำหน้าที่ตีกลองใหญ่ในวงแตรวงขณะเดินแห่

14. นายอำพันธ์ สระประทุมมาศ อายุ 42 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งฉาบใหญ่และตีกลองคองก้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี โดยการเข้ามาอยู่ที่วงในตำแหน่งช่างเทคนิค ประจำวง ดูแลพวกเครื่องเสียงต่างๆ แต่ด้วยนายอำพันธ์คลุกคลีอยู่ที่วงตลอดเวลา จึงอยากมีส่วนร่วมในการร่วมเล่นดนตรีในวงขวัญใจดอนหัวฝ้ายด้วย ซึ่งนายลำยวงก็เปิดโอกาสให้แสดงฝีมือ

ตาราง 9 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรีในแถววงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายลำยวง อ่วมเสื่อ	52	ทรัมเป็ต/อัลโต้แซ็กโซโฟน	ค้าขาย
2	นายคำรณ สมเหมาะ	53	อัลโต้แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
3	นายไฉ บัวส่องศรี	50	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
4	นายอำนาจ บัวส่องศรี	48	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
5	นายสายัณห์ ชาวลุ่มบัว	25	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
6	นายสมาน สุขสม	48	ทอมโบน	รับจ้าง
7	นายเงิน สุทนต์	48	ทอมโบน	เกษตรกร
8	นายอุดม สารวงษ์	52	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	รับจ้าง
9	นายเบิร์ต เขียวพนา	23	อัลโต้แซ็กโซโฟน	รับจ้าง
10	นายเทิด วงศ์ทอง	40	ฉาบเล็ก/กีตาร์ไฟฟ้า	นักดนตรี
11	นายมนต์ พุทธสุข	35	กลองทริโอ/กีตาร์เบสไฟฟ้า	รับจ้าง
12	นายจู วงศ์ษา	35	กลองใหญ่/กลองชุด	รับจ้าง
13	นายสายชล อ่วมเสื่อ	27	กลองใหญ่/คีย์บอร์ด	เกษตรกร
14	นายอำพันธ์ สระประทุมมาศ	42	ฉาบใหญ่/กลองคองก้า	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีของแถววงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้ายนั้น นายลำยวง อ่วมเสื่อ ได้สั่งซื้อเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ที่เวียงนาครเกษมบ้าง จากร้านขายของมือสองหลังกระทรวงกลาโหมบ้าง ในส่วนของเครื่องบางเครื่องนักดนตรีก็นำมาเอง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องดนตรีส่วนตัว และกรณีที่เครื่องเสียเล็กน้อยจะซ่อมแซมกันเอง แต่ถ้าซ่อมแล้วยังรวนอยู่ก็รวบรวมส่งไปซ่อม ที่ร้านประเสริฐในซอยวัดประดู่ในทรงธรรม แถวท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 10 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโตแซกโซโฟน	3	KING/KING STONE	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
2	เทนเนอร์แซกโซโฟน	2	KING/CROWN	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
3	ทรัมเป็ต	2	EMPEROR/KING	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
4	ทรอมโบน	2	KING/PARROT	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
5	คีย์บอร์ด	1	ROLAND EM15	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
6	กีตาร์ไฟฟ้า	1	MAYA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
7	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
8	กลองทริโอ	1	LANDWIN	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
9	กลองใหญ่	1	TAMA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
10	กลองชุด	1	PEARL	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
11	ฉาบเล็ก	1	-	-
12	ฉาบใหญ่	1	-	-
13	ฉิ่ง	1	-	-

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มีการแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อให้ผ่านงานแสดงนั้น นั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูสำหรับคณะแตรวงขวัญใจดอนหัวฝ้าย ประกอบไปด้วย

- ดอกไม้ 1 กำ
- ธูป 9 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- บุหรี่ 5 มวน
- เหล้า 1 ขวด
- เงินค่ากำนัล 12 บาท
- หมาก พลู 5 คำ
-

ในการเตรียมเครื่องบูชายกครูนั้น เจ้าภาพเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูปเทียน บูหรี เงินค่ากำนล 12 บาท และหมากพลูใส่พาน บางที่จะมีหมากพลูหรือไม่มีก็ได้ แล้วแต่ความเชื่อของแต่ละบ้าน บางบ้านไม่มีพานรองเพื่อใส่เครื่องบูชา จะแก้สถานการณ์โดยใช้จานขาวมารองใส่เครื่องบูชาแทนผู้ที่ทำหน้าที่ยกครูคือผู้ที่ป็นหัวหน้าวง ต้องจุดธูป จุดเทียน และจุดบูหรี 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต ความนั้นกล่าวถึง คุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศาสตร์วิชาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครู ประมาณ 1 – 2 เพลง สำหรับเพลงที่บรรเลงถวายครู จะแตกต่างกันระหว่างงานที่เป็นมงคล (งานบวช) กับงานอวมงคล (งานศพ) กล่าวคือ งานที่เป็นมงคลนั้นจะใช้เพลงมาร์ช ในการบรรเลง เริ่มเปิดวง ส่วนงานที่เป็นงานอวมงคลใช้เพลงสโลว์มาร์ช หรือเป็นเพลงธรณีกรรแสง และหลังจากพิธีไหว้ครูหรือยกครูเสร็จสิ้น ก็จะเป็นการบรรเลงเพลงตามความเหมาะสมของงานต่อไป

2.4 การสืบทอด

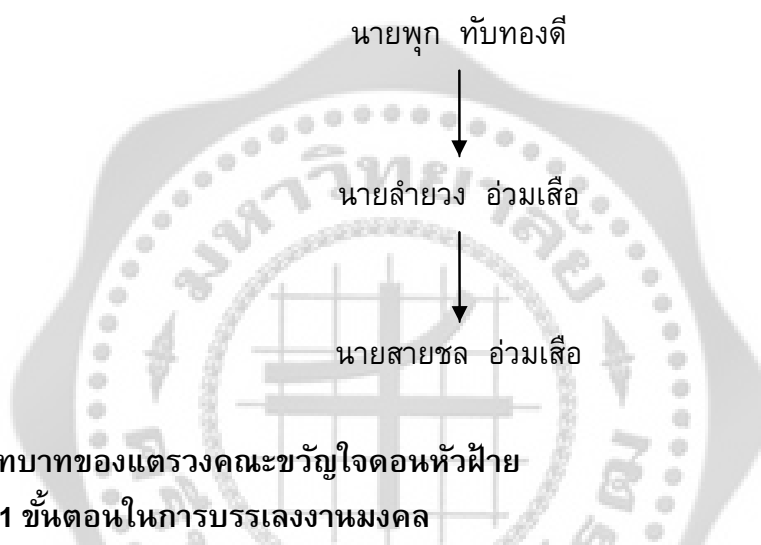

ภาพประกอบ 11 นายลำยอง อ่วมเสื่อ หัวหน้าวงและผู้จัดการวงแหวนขวัญใจดอนหัวฝ้าย

เนื่องจากแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย เริ่มตั้งขึ้นมาจากนายพุก ทับทองดี ผู้เป็นลุงของนายลำยอง อ่วมเสื่อ ต้องการให้มีการสืบทอด เพราะเป็นมรดกทางอาชีพเหมือนกับเป็นผู้ที่มอบกิจการ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดของวงศ์ตระกูล ให้กับนายลำยองผู้เป็นหลาน และอนาคตนายลำยองได้วางตัวนายสายชล อ่วมเสื่อ (บุตรชาย) ซึ่งปัจจุบันก็เป็นสมาชิกในคณะแตรวง ให้เตรียมฝึกประสบการณ์ ด้านการบริหารจัดการภายในวง ไว้เพื่อมารับมอบการสืบทอดและดูแลต่อไป

แผนภูมิของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

สายเครือบุตรหลาน

3. บทบาทของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

สำหรับแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย ลักษณะของงานที่เจ้าภาพส่วนใหญ่ มาหาไปบรรเลงคือ งานบวช การบรรเลงงานบวชในแต่ละครั้ง ของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย หลังจากบูชาครูหรือไหว้ครู เป็นที่เรียบร้อยแล้วจะเริ่มการบรรเลงด้วยเพลงมาร์ช 3 เพลง จึงหยุดรับประทานอาหารกลางวัน ที่ทางเจ้าของงานจัดให้ เสร็จแล้วจะบรรเลงต่ออีก 2 เพลง จึงเดินทางไปรับนาจากวัดมาที่บ้านงาน ซึ่งในระหว่างทางนั้นจะบรรเลงเพลงแห่ ในจังหวะรำวงหรือเพลงลูกทุ่งในจังหวะสามช่า จากนั้นเป็นการอาบน้ำนาค แตรวงบรรเลงเพลงค่าน้ำนม เสร็จพิธีแล้วเป็นการทำขวัญนาค หน้าที่ของแตรวงต้องรับให้ได้และถูกต้อง หนึ่งประเพณีการทำขวัญนาคในแต่ละท้องถิ่น แตกต่างกันไป เพราะหมอขวัญแต่ละคน จะได้รับการสืบทอดที่ต่างกันไป ในแต่ละครูที่สอนมา ซึ่งหมอกำขวัญบางคนก็มีอารมณ์ขัน ทำให้บรรยากาศของงานสนุกสนานเฮฮา

ครั้งเมื่อถึงรุ่งเช้าซึ่งเป็นวันอุปสมบทนาค แตรวงต้องทำหน้าที่แห่ไปวัดเวลาประมาณ 05.30 น. เริ่มจากการบรรเลงเพลงมาร์ช แล้วต่อด้วยเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับชอบของชาวบ้าน จนถึงเวลา 07.00 น. จึงหยุดพักรับประทานอาหารเช้า และบรรเลงต่อด้วยเพลงคลื่นกระทบฝั่ง ออกด้วยเพลงจังหวะรำวง เช่น เพลงรำมาซิมารำ เพลงตามองตา เต๋ยโฆง พม่าเขว ฯลฯ เวลา 08.00 น. แห่นาคไปวัดด้วยเพลงลูกทุ่งในจังหวะรำวง และสามช่า เมื่อแห่นาคเวียนรอบพระอุโบสถ

ครบ 3 รอบ หรือหลาย ๆ รอบ ก็แล้วแต่คณะตรวจจะตกลงกับทางเจ้าภาพงาน คณะตรวจบรรเลงเพลงมหาฤกษ์เป็นการส่งนาคเข้าอุโบสถ ถือว่าเป็นการเสร็จพิธี

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในการรับงานอวมงคลของตรวจคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย จะเริ่มต้นเหมือนงานมงคลทั่วไปคือ มีการยกครู ดอกไม้ รูปเทียน เหล้าบหรี่และเงินค่ากำนล 12 บาท หลังจากการไหว้ครู จบลงตรวจบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น 1 เพลง ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า ธรณีกรรแสง พม่าแปลง และเพลงไทยสำเนียงต่าง ๆ ที่นักดนตรีไม่สามารถจดจำชื่อได้ แต่ก็สามารถจดจำต่อ ๆ กันมา หรือบรรเลงตามกันไปโดยมีผู้บรรเลงนำที่เป็นหลัก 1 ถึง 2 คน การบรรเลงเพลงในงานศพทั่วไป จะบรรเลงเพลงที่มีทำนองเศร้าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของงาน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเพลงมอญ หรือเพลงลูกทุ่ง หรือเพลงไทยสากล ที่มีทำนองถึงอารมณ์เศร้าก็สามารถนำมาใช้ได้เช่นกัน และตรวจจะทำหน้าที่หลักคือ การบรรเลงประกอบการแห่ จากบ้านไปวัด หรือจากวัดมาบ้าน แล้วแต่ข้อตกลง ทางเจ้าภาพว่าจ้างข้อตกลงกัน

4. บทเพลงของตรวจคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของตรวจคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสยามมานุสติ เพลงมาร์ชกองทัพบก เพลงมาร์ชสี่เหล่า เพลงเขมรปากท่อ เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงทำบุญร่วมชาติ เพลงสาวบางโพ เพลงเสียดายจัง

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงแขกต๋อยหม้อ เพลงแขกกรเซษฐ เพลงพม่าแปลง เพลงมอญอ้อยอิงเถา เพลงธรณีกรรแสง เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของตรวจคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 11 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสยามมานุสติ	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงมาร์ชกองทัพบก	เพลงทำบุญร่วมชาติ
เพลงมาร์ชสี่เหล่า	เพลงสาวบางโพ
เพลงเขมรปากท่อ	เพลงเสียดายจัง

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ

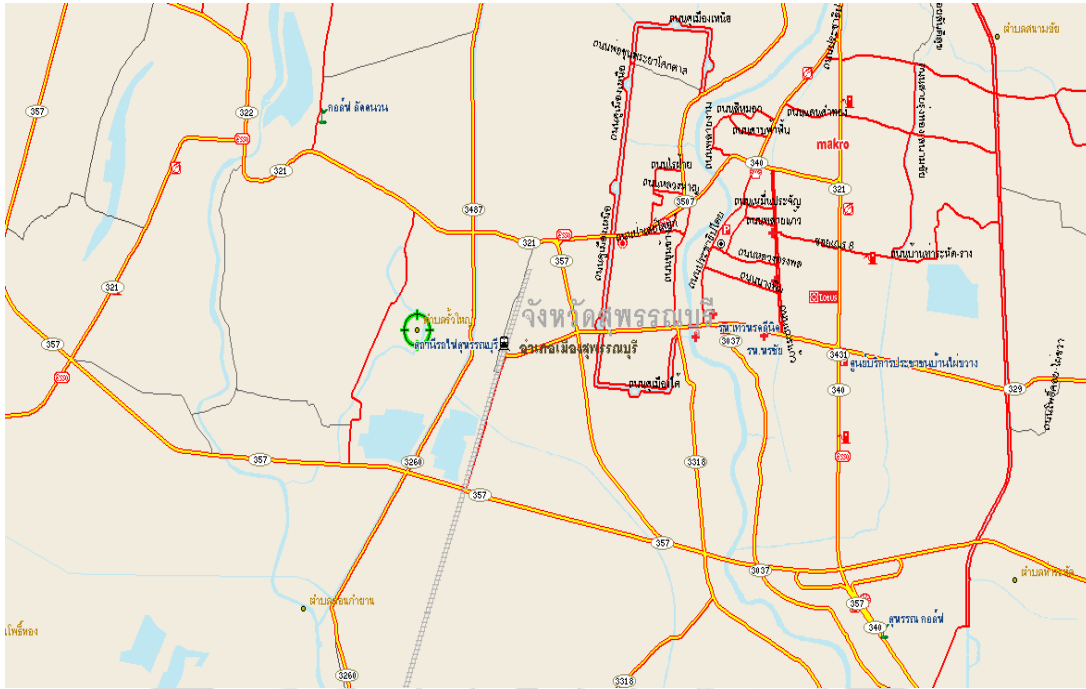
ตาราง 12 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ
เพลงแขกต๋อยหม้อ	เพลงธรณีกรรแสง
เพลงแขกการเซษฐ์	เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงพม่าแปลง	
เพลงมอญอ้อยอิงเถา	

แผนผังคณะขวัญใจวัดป่า

1. ประวัติแผนผังคณะขวัญใจวัดป่า

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 209/1 ตำบลรั้วใหญ่ ถนนมัลลย์แมน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 12 แผนที่การเดินทางไปบ้านแผนผังคณะขวัญใจวัดป่า

แผนผังคณะวัดใจวัดป่า เริ่มตั้งคณะขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยนายทรงศักดิ์ โกมลอุปถัมภ์ ชื่อเล่นว่า “โก้” อายุ 51 ปี หัวหน้าและผู้จัดการแผนผังคณะขวัญใจวัดป่า เดิมนี้ นายทรงศักดิ์เล่นดนตรีกับวงอื่นมาก่อน ซึ่งเป็นลูกวงรับจ้างเล่นทั่วไป อย่างวงใดตำแหน่งขาดไม่พอ หัวหน้าวงนายจ้างก็จะมาตามให้ไปเล่นงาน ทำให้นายทรงศักดิ์มีความมานะพยายามที่จะตั้งวงขึ้นเอง ครั้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 หรือเมื่อ 20 ปีก่อน ด้วยความที่มีใจรักทางดนตรี นายทรงศักดิ์จึงรวบรวมทุนทรัพย์ทั้งหมดซื้อเครื่องดนตรี และตั้งคณะตั้งขึ้น เนื่องจากบ้านที่อยู่นั้นมีบริเวณใกล้กับ วัดป่าเลไลยก์ ซึ่งเป็นวัดที่มีพระหลวงพ่อดำอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เลื่อมใสและศรัทธาของบุคคลทั่วไป รวมทั้งชาวจังหวัดสุพรรณบุรีด้วย นายทรงศักดิ์จึงตั้งชื่อคณะตั้งว่า “ขวัญใจวัดป่า”

สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงขวัญใจวัดป่า จะเป็นเครื่องที่ซื้อใหม่มาตั้งแต่เริ่มตั้งคณะตั้ง ด้วยกาลเวลาผ่านไปก็มีบ้างที่ชำรุดสึกหรอ แต่ก็มีการหมุนเวียนซื้อมาทดแทนกันไป โดยมีเครื่องดนตรีทั้งหมด ดังนี้

- อัลโต้แซกโซโฟน	3	ตัว
- ทรัมเปต	2	ตัว
- ทรอมโบน	3	ตัว

- คีบอร์ด	1	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	2	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด
- กลองไฟฟ้า	1	ชุด
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- ฉาบ	1	คู่

สำหรับการรับงานของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า ส่วนใหญ่จะมีแต่งงานบวชคิดแล้วประมาณ 99% ไม่ค่อยรับงานศพ เพราะชาวบ้านจะหาวงปี่พาทย์มอญมาเล่นเป็นการเหมาะสมกว่า ในส่วนของค่าตอบแทนแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า โดยเฉลี่ยจะรับประมาณงานละ 8,000 – 20,000 บาท ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับระยะทางที่เดินทาง จากบ้านของคณะแตรวงไปถึงบ้านเจ้าภาพ และจำนวนนักดนตรีมากน้อย ค่าตอบแทนจะได้คนละ 600 บาท เท่ากันที่เหลือจะเข้าเป็นกองกลางของคณะแตรวง เพื่อไว้ใช้จ่ายเป็นค่าซื้ออุปกรณ์ และนำไปซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่มีอาการรวนเล็กเล็กน้อย แตรวงคณะขวัญใจวัดป่านี้ สมาชิกนักดนตรีทุกคน ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโน้ตสากลเลย เวลาต่อเพลงใช้วิธีร้องทำนองนอยด้วยปาก จำเสียงแล้วท่องเป็นโน้ตดนตรีไทย

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะขวัญใจวัดป่า เป็นวงแตรวงที่มีจำนวนนักดนตรีในวง ไม่มากจนเกินไป แต่ละคนก็มีใจรักด้านดนตรีกันทุกคน บางคนสามารถไปรับงานนอกได้อีก ในกรณีที่วงขวัญใจวัดป่าไม่มีงาน ถือเป็นประสบการณ์เสริมให้กับตัวเอง

แตรวงคณะขวัญใจวัดป่า มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 13 คน ดังนี้

1. นายทรงศักดิ์ โกมลอุปถัมภ์ อายุ 51 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 เป็นทั้งผู้ก่อตั้งและเป็นหัวหน้าวงด้วย ตำแหน่งในวงเล่นคีย์บอร์ด ปัจจุบันมีอาชีพเป็นนักดนตรี นอกจากจะเล่นแตรวงแล้วนายทรงศักดิ์ ยังรับเล่นดนตรีอิเล็กทรอนิกส์ตามงานต่าง ๆ อีกด้วย นายทรงศักดิ์เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2512 เครื่องดนตรีชิ้นแรกที่เริ่มหัดเล่นคือ ทรัมเบ็ต ด้วยใจรักดนตรีจึงฝึกเล่นเครื่องดนตรีสากลได้ทุกประเภท

2. นายอนุกุล โกมลอุปถัมภ์ อายุ 19 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ตำแหน่งในวงเล่นกลองทริโอ และ กีตาร์เบสไฟฟ้า เริ่มหัดเล่นดนตรีตั้งแต่ ปี 2537 ซึ่งเครื่องดนตรีชิ้นแรกที่ฝึกเล่นคือ กลองชุด ปัจจุบันสามารถเล่นฝึกเครื่องดนตรีเพิ่มเติมอีก 5 ประเภท ได้แก่ แซ็กโซโฟน คีย์บอร์ด เบส กลองทริโอ และ กลองชุด

3. นายพิทักษ์ ขุนไม่งาม อายุ 32 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ม.3 ตำแหน่งที่เล่นคือ ฉาบ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่ปี 2551 และเคยเล่นกับวงมโหรีประจำท้องถิ่น

4. นายทศพล นาคา อายุ 21 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษา ตำแหน่งที่เล่นคือ อัลโต้ แซกโซโฟน เริ่มเรียนดนตรีมาตั้งแต่อยู่ชั้น ม.1 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย โดยสมัครเล่นวงโยชวาทิต จึงมีความรู้พื้นฐานด้านการอ่านโน้ตสากล

5. นายสันติ เหล่ากอดี อายุ 17 ปี ปัจจุบันเป็นนักเรียน เล่นแตรวงตั้งแต่ ปี 2551 เริ่มจากเล่นอยู่ในวงของปู่ของนายสันติเอง ซึ่งเป็นวงซอสามสายย้อนยุค โดยเข้าเล่นเป็นสมาชิกอยู่ในวงซอของปู่ ตั้งแต่อายุได้ 6 ปี

6. นายนภดล จันท์ม่วง อายุ 25 ปี อาชีพนักดนตรี ตำแหน่งอัลโต้แซกโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 9 ปี ฝึกตีกลองชุดเป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรก ในวงแคนบ้านบึง จากนั้นย้ายมาอยู่วงแตรวงบึงไผ่แขกเมื่ออายุได้ 12 ปี จนเมื่อ พ.ศ. 2552 ได้เข้ามาเล่นอยู่กับแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า ปัจจุบันนายนภดล สามารถเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเพอร์คัสชั่น ได้หลายชนิด แต่เมื่อแตรวงขวัญใจวัดป่ามีงาน จะเล่นอัลโต้แซกโซโฟนเป็นหลัก

7. นายบัญชา ละครศิลป์ อายุ 53 ปี อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี ฝึกเป่าทรัมเป็ตมาตลอดตั้งแต่แรก จนถึงปัจจุบัน ไม่ใช่โน้ตสากล แต่จะใช้วิธีจำเสียงแล้วบอกต่อด้วยปากแบบดนตรีไทย เข้ามาอยู่ที่แตรวงขวัญใจวัดป่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546

8. นายสวัสดิ์ สถาปิตานนท์ อายุ 52 ปี อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นแตรวงตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยเริ่มเล่นทรัมเป็ตในวงแตรวงคณะพระศรีโพธิ์อัน แล้วจึงย้ายมาอยู่กับวงขวัญใจวัดป่า เมื่อปี พ.ศ. 2545 ซึ่งไม่มีพื้นฐานการอ่านโน้ตสากลมาก่อน จึงใช้วิธีต่อเพลงแบบดนตรีไทย

9. นายสีทา มะลิซ้อน อายุ 44 ปี อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นแตรตั้งแต่อายุ 20 ปี ปัจจุบันรับจ้างเล่นดนตรีอยู่หลายวง โดยจะเป่าทรัมเป็ตด้วย แต่เมื่อมีงานของแตรวงขวัญใจวัดป่า นายสีทาจะเล่นทอมโบนเป็นหลัก

10. นายเกรียงไกร ศรีประเสริฐ อายุ 26 ปี อาชีพรับราชการทหารอากาศ ตำแหน่งทอมโบน เริ่มหัดเล่นทอมโบนตั้งแต่อายุ 21 ปี กับวงมิตรสัมพันธ์ประมาณปีครึ่ง หลังจากนั้นจึงมาอยู่กับวงขวัญใจวัดป่า จนถึงปัจจุบัน

11. นายสายนที โถแก้ว อายุ 16 ปี เป็นนักเรียน ตำแหน่งอัลโต้แซกโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยเล่นอยู่วงแตรวงพระศรีโพธิ์อันมาก่อน ปัจจุบันย้ายมาอยู่กับวงขวัญใจวัดป่าได้ประมาณ 1 ปีแล้ว

12. เด็กชายนพเก้า สาลี อายุ 12 ปี เป็นนักเรียน ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 10 ปี เล่นอยู่วงแตรวงพระศรีโพธิ์อันกับนายนทีมาด้วยกัน จากนั้นจึงย้ายมาอยู่กับวงขวัญใจวัดป่าพร้อมกับนายนทีได้ประมาณ 1 ปี

13. นายทองศักดิ์ ชาวประเสริฐ อายุ 28 ปี อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งกลองใหญ่ สำหรับนายทองศักดิ์เป็นสมาชิกใหม่ ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ในวงขวัญใจวัดป่าได้ยังไม่ถึงปี โดยเพิ่งมาเริ่มหัดเล่นกลองชุดและกลองใหญ่ ความสามารถพิเศษที่รับผิดชอบในวงอีกคือ การจัดการเรื่องเครื่องเสียงและฝ่ายเทคนิค

ตาราง 13 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายทรงศักดิ์ โกมลอุปถัมภ์	51	คีย์บอร์ด	นักดนตรี
2	นายอนุกุล โกมลอุปถัมภ์	19	กลองทริโอ/เบสไฟฟ้า	นักศึกษา
3	นายพิทักษ์ ชุนไม้งาม	32	ฉาบ	เกษตรกร
4	นายทศพล นาคา	21	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักศึกษา
5	นายสันติ เหล่ากอดี	17	กลองใหญ่/กลองชุด	นักศึกษา
6	นายนภดล จันทรม่วง	25	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักดนตรี
7	นายบัญญัติ ละมุนศิลป์	53	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
8	นายสวัสดิ์ สถาปิตานนท์	52	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
9	นายสีทา มะลิซ้อน	44	ทอมโบน	เกษตรกร
10	นายเกรียงไกร ศรีประเสริฐ	26	ทอมโบน	รับราชการ
11	นายนที โถแก้ว	16	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักเรียน
12	เด็กชายนพเก้า สาสิทธิ์	12	ทอมโบน	นักเรียน
13	นายทองศักดิ์ ขาวประเสริฐ	28	กลองใหญ่	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า ส่วนใหญ่จะไปหาซื้อที่หลังกระทรวง บริเวณแถวคลองหลอด และเวียงนาครเกษม ถ้าเครื่องเสียเพียงเล็กน้อยก็จะสามารถซ่อมแซมได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าชำรุดเกินกำลังที่จะซ่อมเอง ก็ใช้วิธีเก็บทิ้งแล้วซื้อเครื่องใหม่ไปเลยเพราะการใช้ของใหม่นั้นสามารถนำไปเล่นออกงานได้อีกนาน ไม่ต้องคอยซ่อมของเก่าใช้ จะทำให้คุณภาพของเสียงนั้นด้อยลง

ตาราง 14 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	คีย์บอร์ด	1	Roland JV-35	เวียงนาครเกษม
2	อัลโต้แซ็กโซโฟน	3	King Stone	หลังกระทรวงกลาโหม
3	ทรัมเป็ต	2	Emperor	หลังกระทรวงกลาโหม
4	ทรอมโบน	3	Getzen	หลังกระทรวงกลาโหม
5	กลองชุด	1	Lazer/Tama/Pearl	เวียงนาครเกษม
6	กลองไฟฟ้า	1	Roland	เวียงนาครเกษม
7	กลองใหญ่	2	Land win	หลังกระทรวงกลาโหม
8	กลองทริโอ	1	Land win	หลังกระทรวงกลาโหม
9	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	Prince HB-32	หลังกระทรวงกลาโหม

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

เมื่อคณะแตรวงมาถึงบ้านของเจ้าภาพงาน ต้องมีการยกครูบูชาครู ซึ่งทางวงจะเป็นผู้กำหนดให้ทางเจ้าภาพเตรียมเครื่องบูชาไว้ ดังนี้

- ดอกไม้ 1 กำ
- ธูป 5 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- เหล้า 1 ขวด
- บุหรี่ 1 ซอง
- เงินค่ากำนล 12 บาท
- หมาก พลุ 3 คำ

เมื่อเตรียมของครบแล้ว ก็นำของใส่พานไว้ ห้วนน้ำวงเป็นตัวแทนประจำวง โดยจุดธูปวางไว้ที่ข้างพาน รินเหล้าใส่แก้ว จุดเทียนไว้ในแก้วเหล้า แล้วกล่าวคำบูชาครูคือ ตั้งนะโม 3 จบ ดังนี้

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ” (3 จบ)

จากนั้นภาวนาคาถาเพื่อนึกถึง คุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บุญคุณของบิดามารดาและคุณของครูอาจารย์ ช่วงหลังก็จะเล่นเพลงเป็นการถวายครูสัก 1 – 2 เพลง ตามความเหมาะสมของงาน

2.4 การสืบทอด

ภาพประกอบ 13 นายทรงศักดิ์ โกมลอุปถัมภ์ หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

สำหรับแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า เริ่มมาจากนายทรงศักดิ์เคยไปเป็นสมาชิกแตรวงคณะอื่นมาก่อน แล้วจึงมาตั้งคณะของตนเอง ด้านสมาชิกวงก็เป็นเพื่อนที่รู้จักกันมาก่อน และนักดนตรีที่ย้ายจากวงอื่น แต่ที่นายทรงศักดิ์ตั้งความหวังไว้ สำหรับแนวทางการสืบทอดวงขวัญใจวัดป่าในอนาคตคือ นายอนุกุล โกมลอุปถัมภ์ซึ่งเป็นบุตรชาย ปัจจุบันเป็นสมาชิกในวงนี้ด้วย

แผนภูมิของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

สายเครือบุตรหลานและญาติ

นายทรงศักดิ์ โกมลอุปถัมภ์

นายอนุกุล โกมลอุปถัมภ์

3. บทบาทของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

แตรวงคณะขวัญใจวัดป่า เมื่อมีการบรรเลงในงานบวชนั้น วงนี้เน้นเล่นเพลงที่สนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ เริ่มจากพิธีการคือการยกครูไหว้ครู จากนั้นเริ่มบรรเลงเพลงถวายครูโดยใช้เพลงมาร์ช บรรเลง แล้วตามด้วยเพลงตามสมัยนิยมที่มีจังหวะสนุกสนาน เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงรำวง จะเล่นเพลงลักษณะแบบนี้ไประยะหนึ่งจนกว่าจะถึงพิธีปลงผมนาค โดยจะต้องเล่นเพลงที่เป็นแบบแผนในการบรรเลง ซึ่งจะบรรเลงเพลงเขมรทั้งชุด และจบด้วยเพลงเขมรโพธิสัตว์ โดยช่วงผู้ที่มาร่วมงานอาบน้ำลงขมิ้น ดินสอพองให้นาค แตรวงเร่งจังหวะให้เร็วและลงจบ จากนั้นบรรเลงเพลงสนุกสนานไปเรื่อย ๆ ก็กลับมาเล่นเพลงที่เป็นแบบแผนพิธีการอีกเมื่อถึงพิธีทำขวัญนาค แตรวงเป่าเพลงมหาฤกษ์เป็นการเริ่มต้นพิธี โดยสังเกตว่าหมอขวัญนำไปตบไปติดบนบายศรีเมื่อใด แตรวงจะบรรเลงเพลง เมื่อญาติและแขกที่มาได้ยินเสียงเพลงบรรเลง จะเข้ามาร่วมวงล้อมรอบบายศรี หมอทำขวัญจึงเริ่มทำพิธีโดยมีแตรวงบรรเลงรับร้อง โดยในการขับร้องนี้หมอขวัญมักจะแต่งเนื้อร้องใหม่ ให้เข้ากับพิธีแต่ยังคงทำนองเดิมไว้ โดยส่วนใหญ่ใช้เพลงลูกทุ่งตามสมัยนิยม หรือเพลงนาคราช แตรวงจึงจำเป็นต้องบรรเลงรับและส่งร้องให้ได้ โดยอาศัยปฏิภาณไหวพริบและประสบการณ์ ต้องคอยดักเสียงร้องของหมอทำขวัญไว้ให้ดี เพื่อจะได้บรรเลงให้ตรงกับเสียงร้อง

หลังจากพิธีบายศรีสู่ขวัญแล้ว การแห่ นาคไปวัดก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญมากของแตรวง เพราะต้องบรรเลงแต่เพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน ทั้งเพลงลูกทุ่งและรำวงอย่างต่อเนื่อง ตลอดเส้นทางที่ขึ้นรถแห่ หรือบางงานก็เดินแห่ เมื่อนาคมาถึงพระอุโบสถต้องทำพิธีวันทาสิมา และมีการเวียนรอบพระอุโบสถ คือการเดินนอกเขตสิมาเวียนไปทางขวา 3 รอบ คณะแตรวงบรรเลงอยู่หน้านาคเสมอ โดยก่อนที่นาคเข้าโบสถ์จะต้องมีการโปรยทาน แตรวงบรรเลงเพลงสนุกสนานครึกครื้น เมื่อนาคโปรยทานเสร็จก็จึงนาคเข้าโบสถ์ แตรวงบรรเลงเพลงเชิด เป็นอันเสร็จหน้าที่ของคณะแตรวง

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในกรณีที่เจ้าภาพตั้งศพไว้ที่บ้าน คณะแตรวงจะเดินทางไปบ้านเจ้าภาพ เมื่อเดินทางถึงบ้านเจ้าภาพแล้ว หัวหน้าวงทำพิธียกครูไหว้ครูก่อนจะบรรเลงเพลงถวายครูจากนั้นจึงบรรเลงเพลงระโคมไปเรื่อย ๆ จนกว่าทางเจ้าภาพจะบอกว่า ต่อไปจะมีการเคลื่อนศพไปวัด แตรวงจึงหยุดบรรเลง และในขณะที่เดินทางไปวัดก็บรรเลงเพลงสโลว์มาร์ช เมื่อถึงวัดก็บรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่าพระสงฆ์จะมา และเมื่อพระสงฆ์มาถึงแตรวงบรรเลงเพลงรับพระ จะหยุดบรรเลงในช่วงของพิธีสงฆ์ หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์แล้ว แตรวงบรรเลงเพลงยกศพ ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้เฉพาะเพื่อการเคลื่อนย้ายศพลงจากศาลา และไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ เมื่อมีการตั้งหีบศพไว้บนเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุลหน้าศพ จากนั้นก็มีการกล่าวประวัติของผู้เสียชีวิต ถึงตอนนี้จะมีการยิงสปริง เพื่อเป็นการไว้อาลัยครั้งสุดท้ายให้กับผู้เสียชีวิต จากนั้นจึงเชิญประธานขึ้นจุดไฟ แตรวงจึงเริ่มบรรเลงเพลง ใช้เพลงธรณีกรรแสงและประเภทเพลงมอญ บรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่าแขกผู้มา

ร่วมงานวางดอกไม้จันทน์ทั้งหมด และเข้าสู่พิธีประชุมเพลิง แตรวงบรรเลงอีก 1 รอบ เพื่อเป็นการให้เกียรติแก่ผู้เสียชีวิต เป็นอันเสร็จหน้าที่ของคณะแตรวง

4. บทเพลงของแตรวงขวัญใจวัดป่า

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสยามมานุสติ เพลงมาร์ชตำรวจ เพลงมาร์ชสี่เหล่า เพลงทะเลบัว เพลงมยุราภิรมย์ เพลงม้าย่อง เพลงดาวพระศุกร์ เพลงสาวบางโพ

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงดาวทอง เพลงพม่าแปลง เพลงนางหงส์ เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะนั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 15 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

เพลงขณะนั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสยามมานุสติ	เพลงมยุราภิรมย์
เพลงมาร์ชตำรวจ	เพลงม้าย่อง
เพลงมาร์ชสี่เหล่า	เพลงดาวพระศุกร์
เพลงทะเลบัว	เพลงสาวบางโพ

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเดินทางไปวัด
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 16 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะขวัญใจวัดป่า

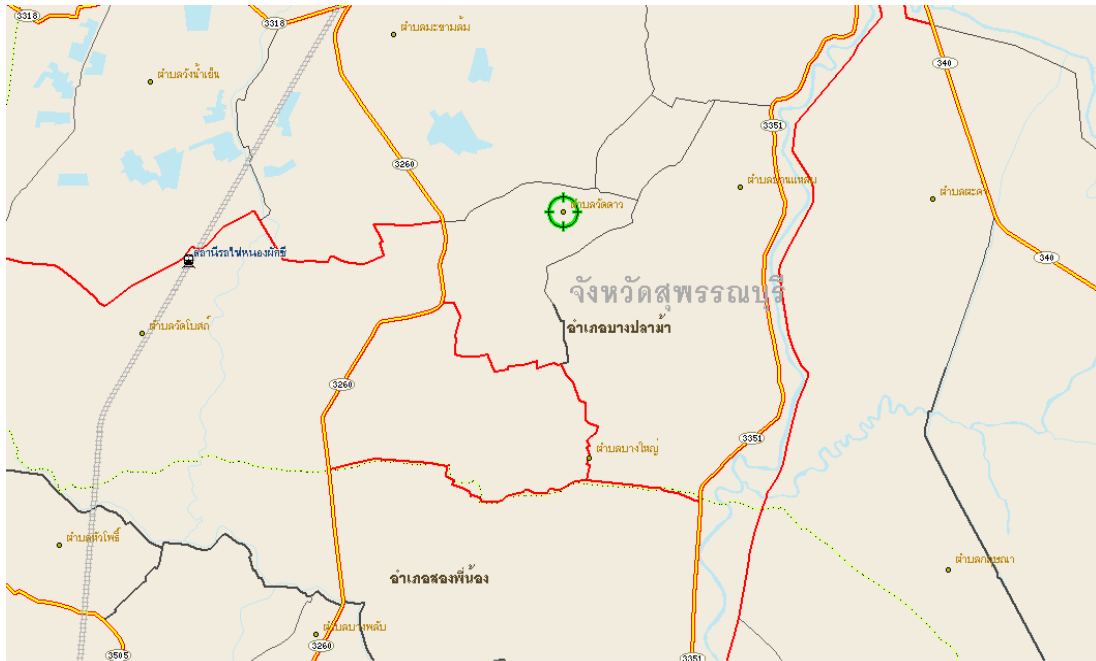
เพลงที่ใช้ ขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเดินทางไปวัด	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
เพลงธรณีกรรมแสง เพลงนางหงส์	เพลงดาวทอง เพลงสโลว์มาร์ช	เพลงธรณีกรรมแสง เพลงพม่าแปลง เพลงสโลว์มาร์ช

แตรวงคณะขวัญใจคูบัว

1. ประวัติแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 90 หมู่ 7 ตำบลวัดดาว อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 14 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

แตรวงคณะขวัญใจคูบัวเริ่มตั้งขึ้นประมาณปี พ.ศ. 2506 โดยมีครูสุทินเป็นผู้ฝึกสอนและบริหารดูแลสมาชิกในวงทุกคน ครูสุทินมีความรู้เรื่องของทฤษฎีดนตรี จึงนำมาถ่ายทอดที่วง ต่อมาครูสุทินคิดที่จะวางมือเพราะอายุมากแล้ว การจัดการวงทั้งหมดจึงส่งมอบต่อให้กับ นายทองหล่อ กลิ่นเกษรหัวหน้าคณะแตรวงขวัญใจคูบัวคนปัจจุบัน ด้วยความตั้งใจที่จะพัฒนารูปแบบของการบรรเลง การเปิดกว้างที่ยอมรับสิ่งต่าง ๆ ตามยุคตามสมัย แตรวงขวัญใจคูบัวจึงมีรูปแบบของการบรรเลงวง ในลักษณะที่เป็นทั้งวงแตรวงและการบรรเลงแบบวงลูกทุ่งตามสมัยนิยม นายทองหล่อ กลิ่นเกษร อายุ 68 ปี เป็นที่รู้จักของชาวบ้านทั่วไป ทั้งที่จริงแล้วนายทองหล่อไม่ได้เล่นเครื่องดนตรีชนิดใดเลย แต่ก็สามารถบริหารจัดการคณะแตรวงโดยมีบุตรชาย 2 คน คือ นายวัลลภ กลิ่นเกษร และ นายบุญเลิศ กลิ่นเกษร ช่วยเป็นกำลังเสริมในการดูแลเครื่องดนตรี หรือซ่อมแซมเครื่องดนตรีต่าง ๆ แต่นายทองหล่อจะมอบให้นายวัลลภ เป็นผู้จัดการแทบทุกอย่าง รวมทั้งเรื่องจัดซื้อเครื่องดนตรีให้ครบ ซึ่งเครื่องดนตรีมีดังนี้

- คีย์บอร์ด	1	ตัว
- ทรัมเปต	3	ตัว
- อัลโต้แซกโซโฟน	1	ตัว

- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	ตัว
- ทรอมโบน	2	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองเทนเนอร์	1	ใบ
- กลองใหญ่	1	ใบ
- ฉาบ	1	คู่
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- กลองชุด	1	ชุด

นอกจากตรวจคณะขวัญใจคูบัว จะมีลักษณะของการบรรเลงแบบตรวจแล้ว ยังมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นลักษณะของการบรรเลงแบบวงลูกทุ่งอีกด้วย รายได้ของคณะจึงมีอยู่สม่ำเสมอ โดยมีค่าตอบแทนตั้งแต่ 15,000 – 30,000 บาท ใน 1 คนจะได้ส่วนแบ่งคนละ 500 – 600 บาท ต่องาน ส่วนการฝึกซ้อมเพลงต่าง ๆ จะใช้วิธีบอกปากต่อปาก และบอกทำนองแบบลักษณะของดนตรีไทย ในตรวจคณะนี้มีสมาชิกที่อ่านโน้ตสากลได้เพียงคนเดียวเท่านั้น ที่เหลือเป็นการจำเสียง แล้วต่อนี้วเล่นกับเครื่องดนตรีของตน เพราะส่วนใหญ่จะคิดว่า การต้องมานั่งเรียนโน้ตสากลเป็นการเสียเวลานานไม่ทันใจ

2. สภาพทั่วไปของตรวจคณะขวัญใจคูบัว

2.1 นักดนตรี

สมาชิกในคณะตรวจขวัญใจคูบัว มีเพียงคนเดียวที่เคยเรียนโน้ตสากลมาบ้าง บางคนก็ฝึกหัดมากับโน้ตดนตรีไทย และบางคนก็ถนัดวิธีแบบบอกปากต่อปาก ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีบอกปากต่อปากเพราะจะเป็นเร็วกว่าวิธีอื่น

สำหรับสมาชิกของตรวจคณะขวัญใจคูบัว มีทั้งหมด 11 คน ดังนี้

1. นายวัลลภ กลิ่นเกษร อายุ 43 ปี อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งคีย์บอร์ด จบการศึกษาระดับ ป.4 ที่โรงเรียนวัดคูบัว เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 17 ปี นายวัลลภฝึกหัดเล่นคีย์บอร์ดมาตลอดจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเป็นผู้จัดการวงดูแลในทุก ๆ เรื่อง ตามที่นายทองหล่อมอบหมายให้ดูแล สืบทอดกิจการของวงขวัญใจคูบัวในอนาคตต่อไป

2. นายภาณุวัฒน์ ฉายอรุณ อายุ 56 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาระดับ ป.4 ตำแหน่งทรมเบ็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 13 ปี และได้เรียนโน้ตสากลกับ ครูแพ นียมทอง นอกจากนี้ยังสามารถเล่นเครื่องดนตรีไทยได้ เนื่องจากนายภาณุวัฒน์ เคยเล่นอยู่ในวงเครื่องสายไทยมาก่อน และสามารถเล่นเครื่องดนตรีในตระกูลซอได้เป็นอย่างดี

3. นายสุวรรณ ปาลพันธ์ อายุ 24 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 16 ปี เพราะความรักในเสียงดนตรีจึงหัดเล่นด้วยตัวเอง ใช้วิธีจำทำนองเพลงที่ละครเวทีละระโยค และมาแกะกับเสียงของเครื่องแซ็กโซโฟน ของตน

4. นางสาวดวงเดือน กุลทา อายุ 23 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งกลองทรีโอ/กลองชุด ด้วยการชักชวนจากรุ่นพี่ จึงอยากเล่นกลองโดยไม่รู้โน้ตสากลเลย ใช้วิธีฟังแล้วตีตามเพลงที่อยากเล่น

5. นายมนัส คงอยู่ อายุ 48 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งกิตาร์เบสไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี เดิมเล่นในวงป๊อปปูล่ามุกมาก่อน แล้วออกไปเป่าเทนเนอร์แซ็กโซโฟนกับวงลูกทุ่ง ในการฝึกเครื่องดนตรีนั้น นายมนัสไม่เคยเรียนรู้เรื่องของโน้ตสากล แต่ก็สามารถฟังเพลงแล้วนำเสียงมาเทียบเล่นกับเครื่องดนตรีของตน นอกจากนี้นายมนัสยังมีความสามารถเล่น คลาริเน็ต อัลโต้แซ็กโซโฟน และเทนเนอร์แซ็กโซโฟน ได้เป็นอย่างดี

6. นายละเอียด คนงานดี อายุ 54 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งทรมเปิดเริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 16 ปี โดยเป็นศิษย์ของครูบุญรอด ทองคำใส ฝึกหัดมาโดยใช้วิธีต่อเพลงแบบวงดนตรีไทย เพราะเล่นดนตรีมานาน จึงมีประสบการณ์มากพอสมควร เคยเล่นอยู่กับวงลูกทุ่งสังข์ทอง สีใส และวงลูกทุ่งศรเพชร ศรสุพรรณ

7. นายสุรียา กลิ่นเกษร อายุ 18 ปี เป็นนักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งทรมเปิด และเป่าทอมโบนได้พอสมควร เริ่มหัดเป่าแตรทรมเปิดตั้งแต่อายุ 13 ปี

8. นายสมจิตร เจริญผล อายุ 62 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ป.4 ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีอายุ 20 ปี มีครูสุทิน อยู่ท่าตลาดที่บางปลาหมอเป็นผู้ฝึกสอน เดิมนายสมจิตรเคยเป็นนักร้อง ในวงลูกทุ่งขวัญใจคูบัว และเป่าทอมโบนในวงยามที่ขาดตำแหน่งทอมโบน

9. นายบุญเลิศ กลิ่นเกษร อายุ 41 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.6 ตำแหน่งกลองใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 17 ปี ด้วยความเป็นทายาทสืบทอดของคณะแตรวงขวัญใจคูบัว จึงมีแรงบันดาลใจที่อยากจะเล่นดนตรี ซึ่งนายบุญเลิศได้ฝึกหัดเล่นด้วยตัวเอง โดยไม่ได้ศึกษาเรื่องของโน้ตสากลมาก่อน

10. นายวุฒ วันทอง อายุ 18 ปี กำลังศึกษาอยู่ ม.6 ตำแหน่งกลองเทนเนอร์ ซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ล่าสุดในวงขวัญใจคูบัว เล่นอยู่ที่คณะนี้มาได้ประมาณ 1 ปี โดยได้รับการถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นพี่ ๆ

11. นางสาวสุวรรณา วงศ์เสื่อ อายุ 38 ปี อาชีพรับจ้าง จบการศึกษาชั้น ม.3 ตำแหน่งฉาบ เล่นฉาบมาประมาณ 3 ปี โดยมีนายวัลลภ กลิ่นเกษร เป็นผู้ฝึกสอน

ตาราง 17 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายวัลลภ กลิ่นเกษร	43	คีย์บอร์ด	รับจ้าง
2	นายภาณุวัฒน์ ฉายอรุณ	56	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
3	นายสุวรรณ ปาลพันธ์	24	อัลโต้แซกโซโฟน	รับจ้าง
4	นางสาวดวงเดือน กุลทา	23	กลองทริโอ	รับจ้าง
5	นายมนัส คงอยู่	48	กีตาร์เบสไฟฟ้า	รับจ้าง
6	นายละเอียด คนงานดี	54	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
7	นายสุรียา กลิ่นเกษร	18	ท롬โบน	นักศึกษา
8	นายสมจิตร เจริญผล	62	ท롬โบน	รับจ้าง
9	นายบุญเลิศ กลิ่นเกษร	41	กลองใหญ่	เกษตรกร
10	นายวรุฒ วันทอง	18	กลองเทนเนอร์	นักศึกษา
11	นางสาวสุวรรณา วงศ์เสื่อ	38	ฉาบ	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

ในส่วนของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว นายทองหล่อได้สั่งซื้อมาจากหลังกระทรวงกลาโหมบ้าง จากเว็จนครเกษมบ้าง และบางส่วนก็เป็นเครื่องส่วนตัวของนักดนตรีในวง โดยนายวัลลภซึ่งเป็นบุตรชาย จะมีหน้าที่ดำเนินการแทนนายทองหล่อผู้เป็นบิดา ถ้าเครื่องดนตรีชำรุดเสียหายก็รวบรวมไปซ่อมที่ร้านประเสริฐ ซอยวัดประดู่ในทรงธรรมแถวท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 18 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรววงคณะขวัญใจคูบัว

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	คีย์บอร์ด	1	ROLAND/M1 KONG	เวียงนครเกษม
2	ทรัมเป็ต	3	JUPITER/CONN	หลังกระทรงกลาโหม
3	อัลโต้แซ็กโซโฟน	1	KING STONE	หลังกระทรงกลาโหม
4	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	KING STONE	หลังกระทรงกลาโหม
5	ทรอมโบน	2	JUPITER	หลังกระทรงกลาโหม
6	กลองทริโอ	1	YAMAHA	เวียงนครเกษม
7	กลองเทนเนอร์	1	YAMAHA	เวียงนครเกษม
8	กลองใหญ่	1	ROYAL	เวียงนครเกษม
9	ฉาบ	1	YAMAHA	หลังกระทรงกลาโหม
10	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	YAMAHA	หลังกระทรงกลาโหม
11	กลองชุด	1	PEARL	เวียงนครเกษม

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

เมื่อคณะแตรววงมาถึงบ้านของเจ้าภาพงาน จะต้องมีการยกครูบูชาครู ซึ่งทางวงจะเป็นผู้บอกให้เจ้าภาพเตรียมเครื่องบูชา ในส่วนของการไหว้ครูนอกจากเป็นการระลึกถึงคุณครูอาจารย์แล้วยังเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้สมาชิกนักดนตรีมีกำลังใจและอารมณ์ร่วม ในการบรรเลงดนตรีได้อีกด้วย และผู้ทำหน้าที่ไหว้ครูหรือยกครูนั้น ก็คือผู้ที่อาวุโสที่สุดของวงนั้นคือนายทองหล่อ กลิ่นเกษร ส่วนของเครื่องบูชาในการไหว้ครู จะใช้เครื่องบูชาคล้าย ๆ กัน ได้แก่

- ดอกไม้	1	กำ
- ธูป	5	ดอก
- เทียน	1	เล่ม
- เหล้า	1	ขวด
- บุหรี่	1	ซอง
- เงินค่ากำนัล	12	บาท
- หมาก พลู	3	คำ

เมื่อนำ รูป เทียน ดอกไม้ เงิน บุหรี่ ใส่พาน และนำพานของบูชาครูทั้งหมด ใส่ถาดวางไว้ที่ด้านข้างของวงดนตรี ผู้ที่ทำหน้าที่ยกครูต้องจุดธูป จุดเทียน และจุดบุหรี่ 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นจะสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต ความนั้นกล่าวถึง คุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศรัทธาวิชาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครู ประมาณ 1 – 2 เพลง ในส่วนของเพลงที่บรรเลงถวายครู จะแตกต่างกันระหว่างงานที่เป็นมงคล (งานบวช) กับงานอวมงคล (งานศพ) กล่าวคือ งานที่เป็นมงคลนั้นจะใช้เพลงมาร์ชในการบรรเลงเริ่มเปิดวง ส่วนงานที่เป็นงานอวมงคลจะใช้เพลงสโลว์มาร์ช หรือจะเป็นเพลงธรณีกรรมแสง และหลังจากพิธีไหว้ครูหรือยกครูเสร็จสิ้น ก็จะเป็นการบรรเลงเพลงตามความเหมาะสมของงานต่อไป

2.4 การสืบทอด

ภาพประกอบ 15 นายทองหล่อ กลิ่นเกษร หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

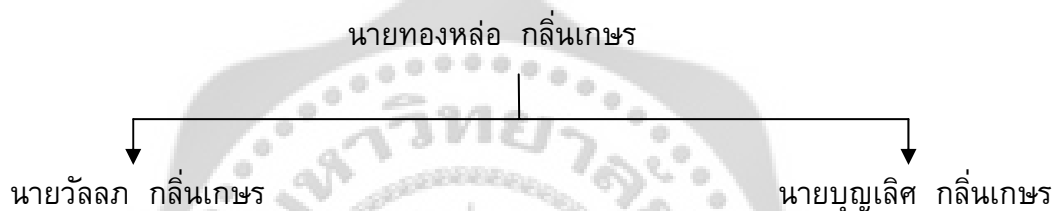
เนื่องจากนายทองหล่อ อายุก็มากแล้วจึงค่อย ๆ ถ่ายเทประสบการณ์ และระบบการจัดการภายในวงแตรวงขวัญใจคูบัว ให้กับนายวัลลภ (บุตรชาย) ซึ่งนายวัลลภก็เป็นหนึ่งในสมาชิกนักดนตรีของวง จึงสามารถเข้าใจ และทำหน้าที่แก้ปัญหาแทนบิดาได้เป็นอย่างดี

แผนภูมิของแถวคณะขวัญใจคูบัว

1. สายศิษย์

2. สายเครือข่ายทรหลานและญาติ

3. บทบาทของแถวคณะขวัญใจคูบัว

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

จากการวิจัยขั้นตอนในการบรรเลงเพลงงานมงคล ของแถวคณะขวัญใจคูบัวนั้น พิธีการก่อนการบรรเลงจะคล้าย ๆ กับวงอื่น คือต้องมีการไหว้ครูหรือยกครูก่อน จึงเริ่มที่เพลงบรรเลงถวายครู ส่วนใหญ่ใช้เพลงมาร์ชบรรเลงเปิดวงแล้วจึงเป็นเพลงที่ให้จังหวะสนุกสนานเข้าใจ จำพวกเพลงลูกทุ่งและเพลงรำวง เล่นกันไปโดยไม่มีแบบแผน เน้นความสนุกสนานครื้นเครง แต่เมื่อถึงเวลาแถวเริ่มบรรเลงเพลงที่ตามแบบแผนต่อเมื่อ ถึงเวลาที่ต้องปลงผมนาค โดยจะต้องบรรเลงเพลงเขมรทั้งหมด และจบด้วยเพลงเขมรโพธิสัตว์ ซึ่งแขกผู้ใหญ่และแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงานจะอาบน้ำนาคพร้อมกับลงขมิ้นและดินสอพองให้นาค คณะแถวบรรเลงแบบเร่งจังหวะให้เร็วและลงจบ จากนั้นจึงบรรเลงเพลงที่สนุกสนานไปเรื่อย ๆ จนมีพิธีทำขวัญนาค ทางคณะแถวจึงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ เพื่อเป็นการเริ่มต้นของพิธีการ แต่ต้องสังเกตว่าหม่อมทำขวัญนำไปตบไปติดบนบายศรีเมื่อใด เมื่อนั้นแถวจึงเริ่มบรรเลง หม่อมทำขวัญเริ่มทำพิธีโดยมีแถวบรรเลงรับร้อง โดยหม่อมทำขวัญต้องแต่งเนื้อร้องเองให้เข้ากับพิธี ส่วนทำนองนั้น ยังต้องเป็นทำนองเดิมตามหลักของการทำขวัญ แถวบรรเลงรับและส่งร้องให้ได้

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ถ้าเจ้าภาพตั้งศพไว้ที่วัด ทางคณะแตรวงจะเดินทางไปที่วัด และทำการยกครุ จากนั้นจึงบรรเลงเพลงยกครุและเพลงประโคมศพ หรือเพลงจำพวกเพลงมอญบรรเลงไปจนกว่า จะมีพิธีสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์มาถึงแตรวงบรรเลงเพลงรับพระ และหยุดบรรเลงช่วงของพิธีสงฆ์ หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์ แตรวงบรรเลงเพลงเมื่อเคลื่อนศพออกจากศาลา และไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ เมื่อหีบศพตั้งไว้ที่หน้าเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล และกล่าวประวัติของผู้เสียชีวิต เพื่อเป็นการไว้อาลัยมีการยื่นสงบนิ่งสักครู่หนึ่ง จากนั้นเชิญประธานในพิธีขึ้นจุดไฟ แตรวงจึงบรรเลงเพลง โดยส่วนใหญ่แล้วจะใช้เพลงธรณีกรรแสง เพลงพญาโศกบ้าง ตามความเหมาะสม จนกว่าแขกที่มาร่วมงานวางดอกไม้จันทน์จนหมด และเข้าสู่พิธีประชุมเพลิง แตรวงบรรเลงเพลงอีกตามความเหมาะสม เป็นอันเสร็จหน้าที่

4. บทเพลงของแตรวงขวัญใจคูบัว

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงมาร์ชกองทัพบก เพลงเขมรปากท่อเถา

เพลงเขมรไทรโยค เพลงค่าน้ำนม เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงทะเลบัว เพลงกราวตะลุง เพลงสามสิบยังแจ้ว

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงแขกเชิญเจ้า เพลง

พม่าแปลง เพลงมอญอ้อยอิงเถา เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะขึ้นบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 19 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

เพลงขณะที่ขึ้นบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
มาร์ชกองทัพบก	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงเขมรปากท่อเถา	เพลงทะเลบัว
เพลงเขมรไทรโยคสามชั้น	เพลงกราวตะลุง
เพลงค่าน้ำนม	เพลงสามสิบยังแจ้ว

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเดินทางไปวัด
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 20 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะขวัญใจคูบัว

เพลงที่ใช้ ขณะนั่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเดินทางไปวัด	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
เพลงธรณีกรรแสง เพลงแขกเชิญเจ้า เพลงพม่าแปลง เพลงมอญอ้อยอิงเถา	เพลงสโลว์มาร์ช	เพลงธรณีกรรแสง เพลงสโลว์มาร์ช

แตรวงคณะ ส.รวมมิตร

1. ประวัติของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

ตั้งอยู่ที่ หมู่ 5 บ้านเสาธง ตำบลบางปลาหมอ อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 16 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

แตรวงคณะ ส.รวมมิตร เดิมนี้ก่อตั้งขึ้นมาประมาณปี พ.ศ. 2526 โดยนายสว ยอวนมินทร์ สำหรับชื่อวงนั้นมาจากชื่อนายสว ซึ่งใช้พยัญชนะตัวหน้าของชื่อมาตั้งเป็นชื่อวง ขณะนั้นมีสมาชิกอยู่ประมาณ 7 – 8 คน เครื่องดนตรีที่เล่นก็มีอย่างละเครื่องเดียวเท่านั้น แต่ก็มีงานแสดงอยู่เสมอ เนื่องจากนายสวมีแต่ลูกผู้หญิง และไม่ชอบเล่นดนตรี นายสวจึงมองนาย สำราญ ช่างเผือก ซึ่งเป็นศิษย์ และสมาชิกภายในคณะแตรวง ส.รวมมิตร มีความศรัทธาให้เกียรติ และมีความเกรงใจนายสำราญอยู่ นายสวก็อายุมากเล่นดนตรีไม่ไหว จึงมอบให้นายสำราญสานต่อ คณะแตรวง ส.รวมมิตร และเมื่อปี พ.ศ. 2548 นายสวก็ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา นายสำราญ ช่างเผือกซึ่งเป็นศิษย์รัก จึงบริหารกิจการแตรวง ส.รวมมิตร และดำรงตำแหน่งหัวหน้าวงจนถึง ปัจจุบัน

สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้เล่น ในช่วงที่นายสวยังเป็นหัวหน้าคณะและผู้จัดการวง ส.รวม มิตร ซึ่งรวมเครื่องที่มีในปัจจุบันและมีนายสำราญ ช่างเผือก เป็นหัวหน้าคณะแตรวง ส.รวมมิตร มีดังนี้

- อัลโต้แซ็กโซโฟน	3	ตัว
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	ตัว
- ทรัมเป็ต	2	ตัว
- ทรอมโบน	2	ตัว
- บาริโทน	1	ตัว
- คีย์บอร์ด	3	ตัว
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- กีตาร์ไฟฟ้า	1	ตัว
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	1	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด

หลังจากนายสำราญเข้ามาเป็นหัวหน้าวง แตรวงคณะ ส.รวมมิตรก็เริ่มเป็นแตรวงที่ได้รับความนิยม เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะนอกจากบรรเลงเพลงที่เป็นพิธีการแล้ว ยังสามารถบรรเลงเพลงตลาดหรือเพลงฮิตที่กำลังได้รับความนิยมได้อย่างสนุกสนาน พร้อมทั้งเล่นเพลงตามคำขอได้อีกด้วย

สำหรับวิธีการต่อเพลง ใช้วิธีบอกเป็นโน้ตดนตรีไทย ที่ละวรรคตอนที่ละท่อนเพลง มีเพียงเครื่องคีย์บอร์ด ที่นักดนตรีสามารถอ่านโน้ตสากลได้ ในส่วนของคำตอบแทนการรับงานแต่ละงาน ต้องพิจารณาถึงระยะทางในการเดินทาง จากบ้านคณะแตรวงไปยังบ้านเจ้าของงาน และจำนวนสมาชิกของนักดนตรีที่เล่นในวง รวมทั้งค่าน้ำมันรถค่าเดินทางของทีมงานและนักดนตรี โดยเริ่มในราคาตั้งแต่ 8,000 – 30,000 บาทต่องาน ซึ่งนักดนตรีจะได้ประมาณ 550 – 700 บาทต่อคนต่องาน

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะ ส.รวมมิตรมีสมาชิกในวงค่อนข้างมากเพราะที่วงนั้นนักดนตรีมีประสบการณ์พร้อมมีความสามารถค่อนข้างสูง เล่นได้ทั้งแตรวงและการบรรเลงแบบวงลูกทุ่ง ซึ่งวงนี้จะเล่นเพลงที่กำลังเป็นที่นิยม จึงเป็นคณะแตรวงในลำดับต้น ๆ ที่ชาวบ้านชื่นชอบ

แตรวงคณะ ส.รวมมิตร มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 16 คน ดังนี้

1. นายสำราญ ช้างเผือก อายุ 50 ปี หัวหน้าวงและผู้จัดการวง เกิดวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2503 เป็นคนบ้านเสาชิงช้า ตำบลบางปลาหมอโดยกำเนิด จบการศึกษาชั้น ป.4 จากโรงเรียนวัดเสาชิงช้า ตำบลบางปลาหมอ อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันอาชีพเกษตรกร ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เล่นดนตรีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2525 โดยเริ่มหัดเป่าแซ็กโซโฟนกับนายธนยศ ช่างสกุล ใช้วิธีการต่อนิ้วและอ่านโน้ตแบบไทย ท่องโน้ตเป็น ด - ร - ม - ซ - ล

2. นายศราวุฒิ ช้างเผือก อายุ 22 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษา ตำแหน่งคีย์บอร์ด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยไปเรียนโรงเรียนดนตรีเอกชนในตัวเมือง เป็นการเล่นโน้ตสากลขั้นพื้นฐาน ร่วมกับการเรียนคีย์บอร์ดเป็นเครื่องปฏิบัติ จนปัจจุบันนี้สามารถอ่านโน้ตสากลได้เพียงคนเดียว ในขณะแถว ส.รวมมิตร และรับเล่นดนตรีตามร้านอาหารในช่วงกลางคืนด้วย

3. นายศิริวัฒน์ ช้างเผือก อายุ 21 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เพราะอยู่ในวงโยธวาทิตของโรงเรียน ช่วงที่ยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. นายสุชาติ อ่อนรอด อายุ 22 ปี จบการศึกษาชั้น ป. 6 อาชีพนักดนตรีรับจ้าง ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2540 รับเล่นดนตรีตามงานต่าง ๆ และมีเล่นที่ร้านอาหารตอนกลางคืนด้วย

5. นายลออ โพธิ์พันธ์แก้ว อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เดิมเล่นฆ้องวงใหญ่อยู่ในวงปี่พาทย์ ภาระยะหลังงานปี่พาทย์ไม่ค่อยมี ตามกระแสนิยมตะวันตก จึงผันตัวเองมาฝึกเป่าทอมโบน และมาอยู่ที่แถว ส.รวมมิตร ในปัจจุบัน

6. นายสาคร มะลินิล อายุ 44 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพนักดนตรี ตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 เคยเป็นนักดนตรีแถวตามวงอื่น ๆ มาหลายคณะ แต่สุดท้ายแล้วนายสาคร มีความพึงพอใจในแถวคณะ ส.รวมมิตรที่สุด

7. นายสมคิด มะลินิล อายุ 43 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เคยเล่นอยู่กับวงลูกทุ่งตามร้านอาหาร ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งไปเล่นที่ร้านอาหารตามจังหวัดใกล้เคียง สุดท้ายได้มาอยู่ที่ ส.รวมมิตร โดยคำชักชวนของนายสำราญ ช้างเผือก ซึ่งเป็นหัวหน้าวง

8. นายแดง บุญช่วย อายุ 31 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยหัดเป่าทรัมเป็ตมาจากโรงเรียน ช่วงที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมต้น แล้วไปอยู่กับแถวคณะอื่นมาก่อน จึงได้มาอยู่ที่ ส.รวมมิตร

9. นายประยงค์ มูลินิล อายุ 45 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งบาริโตน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เคยเล่นเครื่องหนังอยู่ในวงปี่พาทย์ แล้วมาฝึกเป่าบาริโตน จึงมาเล่นอยู่แถวตามคณะต่าง ๆ ก่อน จึงมาอยู่ที่ ส.รวมมิตร

10. นายบุญนำ ศรีहरา อายุ 18 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาปี 1 ตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เมื่อตอนอยู่วงโยธวาทิตของโรงเรียน ในช่วงที่ยังเรียนอยู่ช่วงชั้นมัธยม

11. นายพนม ลอรีเลิศ อายุ 45 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพนักดนตรีรับจ้าง ตำแหน่งกีตาร์เบสไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 เคยเล่นดนตรีตามร้านอาหาร และรับเล่นงานเปิดเพลงคาราโอเกะ จนปัจจุบันรับเล่นดนตรีเปิดแผ่นคาราโอเกะและงานทั่วไป พร้อมทั้งสมาชิกในวง ส.รวมมิตร

12. นายจิม พงษ์สุข อายุ 41 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง กลองทริโอและกลองชุด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จากการชักชวนของเพื่อนที่อยู่ใกล้ บริเวณบ้าน เริ่มฝึกตีกลองด้วยตัวเอง ไม่ได้เรียนโน้ตสากล เคยรวมวงเล่นกับเพื่อน ๆ รับเล่นงานทั่วไป เช่น งานแต่งงาน งานวันเกิด ปัจจุบันไม่รับงานเล่นประจำ นอกจากมีงานเล่นที่คณะ ส.รวมมิตร

13. นายก้อง มาทาศรี อายุ 40 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง กลองใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นเพื่อนกับนายจิมเมื่อสมัยเรียน เพราะเรียนอยู่ โรงเรียนและห้องเรียนเดียวกัน ด้วยความชอบเล่นดนตรีนายก้องจึงหาประสบการณ์ โดยการฝึกเล่นเองรวมทั้งไปสมัครตีกลองเล่นตามวงดนตรี และเล่นรับงานที่แตรวง ส.รวมมิตรด้วย

14. นายสำราญ ช้างเผือก อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งกีตาร์ไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นการฝึกหัดเล่นด้วยตัวเอง ไม่มีหลักของทฤษฎีดนตรีและโน้ตสากล เคยเล่นดนตรีที่ร้านอาหาร รับงานในรูปแบบของการเล่นโฟล์คซอง จนนายสำราญหัวหน้าวงชักชวนมาอยู่ที่ ส.รวมมิตร

15. นายจักรเพชร ธรรมกุล อายุ 42 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งฉาบเล็ก เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 โดยการไปเล่นอยู่วงปี่พาทย์ในตำแหน่งเครื่องตี เช่น โหม่ง ฉาบ ฆ้องหลังวงปี่พาทย์ไม่ค่อยมีงาน จึงมาเล่นอยู่ที่คณะ ส.รวมมิตร

16. นายประพันธ์ จันทร์เพ็ญ อายุ 42 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งฉาบใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ด้วยการชักชวนของนายสำราญ ช้างเผือก

ตาราง 21 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายสำราญ ช้างเผือก	50	อัลโต้แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
2	นายศราวุฒิ ช้างเผือก	22	คีย์บอร์ด	นักศึกษา
3	นายศิริวัฒน์ ช้างเผือก	21	เทเนอร์แซ็กโซโฟน	รับจ้าง
4	นายสุชาติ อ่อนรอด	22	ทอมโบน	นักดนตรี
5	นายลออ โพธิ์พันธ์แก้ว	48	ทอมโบน	เกษตรกร
6	นายสาคร มะลินิล	44	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักดนตรี
7	นายสมคิด มะลินิล	43	ทรมเปิด	รับจ้าง

ตาราง 21 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
8	นายแดง บุญช่วย	31	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
9	นายประยงค์ มูลินิล	45	บาริโทน	เกษตรกร
10	นายบุญนำ ศรีหิรา	18	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักศึกษา
11	นายพนม ลอริเลิศ	45	กีตาร์เบสไฟฟ้า	นักดนตรี
12	นายจิม พงษ์สุข	41	กลองทริโอ/กลองชุด	รับจ้าง
13	นายก้อง มาทาศรี	40	กลองใหญ่	รับจ้าง
14	นายสำรवल ช่างเผือก	48	กีตาร์ไฟฟ้า	เกษตรกร
15	นายจักรเพชร ธรรมกุล	42	ฉาบเล็ก	รับจ้าง
16	นายประพันธ์ จันทร์เพ็ญ	42	ฉาบใหญ่	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีของแตรวงคณะ ส.รวมมิตรนั้น นายสำรากล ช่างเผือกได้สั่งซื้อเครื่องดนตรีที่เวียงนครเกษมบ้าง จากร้านขายของมือสองหลังกระทรวงกลาโหมบ้าง บางส่วนจะซื้อต่อมาจากนักดนตรีด้วยกัน ในส่วนของเครื่องบางเครื่องนักดนตรีก็นำมาเอง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องดนตรีส่วนตัว และกรณีที่เครื่องเสียเล็กน้อยก็จะซ่อมแซมกันเอง แต่ถ้าซ่อมแล้วยังรวนอยู่ก็จะรวบรวมส่งไปซ่อม ที่ร้านประเสริฐในซอยวัดประดิษฐ์ในทรงธรรม กรุงเทพมหานคร

ตาราง 22 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโต้แซ็กโซโฟน	3	KING/SAMULAI	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
2	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	KING	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
3	ทรอมโบน	2	KING	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
4	ทรัมเป็ต	2	KING/SAMULAI	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
5	บาริโทน	1	SAMULAI	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
6	คีย์บอร์ด	1	ROLAND/KONG	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
7	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
8	กีตาร์ไฟฟ้า	1	MAYA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
9	กลองทริโอ	1	LANDWIN	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม

ตาราง 22 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
10	กลองชุด	1	PEARL	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
11	กลองใหญ่	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
12	ฉาบเล็ก	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
13	ฉาบใหญ่	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มีการแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่ให้ผ่านงานแสดงนั้น นั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูประกอบไปด้วย

- ดอกไม้	1	กำ
- รูป	5	ดอก
- เทียน	1	เล่ม
- บุหรี่	1	ซอง
- เหล้า	1	ขวด
- เงินค่ากำนัล	12	บาท
- หมาก พลุ	3	คำ

ในการเตรียมเครื่องบูชาก็ครูนั้น เจ้าภาพจะเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูป เทียน บุหรี่ เงินค่ากำนัล 12 บาท และหมากพลุใส่พาน บางที่จะมีหมากพลุหรือไม่มีก็ได้ แล้วแต่ความเชื่อของแต่ละบ้าน ผู้ที่ทำหน้าที่ยกครูคือผู้ที่ป็นหัวหน้าวง ต้องจุดรูป จุดเทียน และจุดบุหรี่ 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นจะสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต ความนั้นกล่าวถึง คุณพระพุทธรูป คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศาสตร์วิชาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครู ประมาณ 1 – 2 เพลง สำหรับเพลงที่บรรเลงถวายครู จะแตกต่างกันระหว่างงานที่เป็นมงคล (งานบวช) กับงานอวมงคล (งานศพ) กล่าวคือ งานที่เป็นมงคลนั้นจะใช้เพลงมาร์ช ในการบรรเลงเริ่มเปิดวง ส่วนงานที่เป็นงานอวมงคลจะใช้เพลงสโลว์มาร์ช หรือจะเป็นเพลงธรณีกรรแสง และหลังจากพิธีไหว้ครูหรือยกครูเสร็จสิ้น ก็จะเป็นการบรรเลงเพลงตามความเหมาะสมของงาน

2.4 การสืบทอด

ภาพประกอบ 17 นายสำราญ ช้างเผือกหัวหน้าวงและผู้จัดการแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

เนื่องจากแตรวงคณะ ส.รวมมิตร เริ่มตั้งขึ้นมาจากนายสว ย อวนมินทร์ ผู้เป็นเสมือนกับผู้ที่มอบมรดกตกทอดทางอาชีพให้กับนายสำราญ ผู้เป็นศิษย์รักที่ได้รับมอบมาเพื่อสืบทอดและดูแล จึงจำเป็นที่จะต้องยึดครองไว้เพื่อเป็นมรดกของวงศ์ตระกูล สืบต่อไป

แผนภูมิของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

1. สายศิษย์

นายสว ย อวนมินทร์

นายสำราญ ช้างเผือก

2. สายเครือบุตรหลานและญาติ

นายสำราญ ช้างเผือก

นายศราวุฒิ ช้างเผือก

นายศิริวัฒน์ ช้างเผือก

3. บทบาทของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

จากการวิจัยขั้นตอนในการบรรเลงเพลงงานมงคล ของแตรวงคณะ ส.รวมมิตรนั้น พิธีการก่อนการบรรเลงจะคล้าย ๆ กับวงอื่น คือต้องมีการไหว้ครูหรือยกครูก่อน จึงเริ่มที่เพลงบรรเลงถวายครู ส่วนใหญ่จะใช้เพลงมาร์ชบรรเลงเปิดวง แล้วจึงเป็นเพลงที่ให้จังหวะสนุกสนานเร้าใจ จำพวกเพลงลูกทุ่งและเพลงราวง เล่นกันไปโดยไม่มีแบบแผน เน้นความสนุกสนานครื้นเครง แต่เมื่อถึงเวลาแตรวงเริ่มบรรเลงเพลงที่ตามแบบแผนต่อเมื่อ ถึงเวลาที่ต้องปลงผมนาค โดยจะต้องบรรเลงเพลงเขมรทั้งหมด และจบด้วยเพลงเขมรโพธิสัตว์ ซึ่งแขกผู้ใหญ่และแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงาน อาบน้ำนาคพร้อมกับลงขมิ้นและดินสอพองให้นาค คณะแตรวงจะบรรเลงแบบเร่งจังหวะให้เร็วและลงจบ จากนั้นจึงบรรเลงเพลงที่สนุกสนานไปเรื่อย ๆ จนมีพิธีทำขวัญนาค ทางคณะแตรวงจึงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์และมหาชัยต่อกัน เพื่อเป็นการเริ่มต้นของพิธีการ แต่ต้องสังเกตว่าหม่อมทำขวัญจะนำไปตองไปติดบนบายศรีเมื่อใด เมื่อนั้นแตรวงจึงเริ่มบรรเลง หม่อมทำขวัญเริ่มทำพิธีโดยมีแตรวงบรรเลงรับร้อง สลับกันไปโดยหม่อมทำขวัญต้องแต่งเนื้อร้องเองให้เข้ากับพิธี ส่วนทำนองนั้นยังต้องเป็นทำนองเดิมตามหลักของการทำขวัญ แตรวงบรรเลงรับและส่งร้องให้ได้

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในกรณีที่เจ้าภาพตั้งศพไว้ที่วัด ทางคณะแตรวงเดินทางไปที่วัดและทำพิธียกครู จากนั้นจึงบรรเลงเพลงยกครูและเพลงประโคมศพ หรือเพลงจำพวกเพลงมอญบรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่า จะมีพิธีสงฆ์ เมื่อพระสงฆ์มาถึงแตรวงบรรเลงเพลงรับพระ และหยุดบรรเลงช่วงของพิธีสงฆ์ หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์ แตรวงจะบรรเลงเพลง เมื่อเคลื่อนศพออกจากศาลา และไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ ช่วงขณะเดินนี้แตรวงบรรเลงเพลงสโลว์มาร์ช บรรเลงไปจนครบ 3 รอบ เมื่อหีบศพตั้งไว้ที่หน้าเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล และกล่าวประวัติของผู้เสียชีวิต เพื่อเป็นการไว้อาลัยมีการยื่นสงบนิ่งสักครู่หนึ่ง จากนั้นเชิญประธานในพิธีขึ้นจุดไฟ แตรวงจึงบรรเลงเพลง โดยส่วนใหญ่แล้วใช้เพลงธรณีกรรแสง เพลงพญาโศกบ้าง ตามความเหมาะสม จนกว่าแขกที่มาร่วมงานวางดอกไม้จันทน์จนหมด และเข้าสู่พิธีประชุมเพลิง แตรวงบรรเลงเพลงอีกตามความเหมาะสม เป็นอันเสร็จหน้าที่

4. บทเพลงของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงมาร์ชบริพัตร เพลงเขมรไทรโยค เพลงค่าน้ำนม เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงโสมส่องแสง เพลงเสียดายจัง

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงพญาโศก เพลงพม่าแปลง เพลงมอญอ้อยอิง เพลงมอญยกศพ เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 23 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสดุดีมหาราชา	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
มาร์ชบริพัตร	เพลงโสมส่องแสง
เพลงเขมรไตรโยค	เพลงเสียดายจัง
เพลงค่าน้ำนม	

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเดินทางไปวัด
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 24 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะ ส.รวมมิตร

เพลงที่ใช้ ขณะนั่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเดินทางไปวัด	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
เพลงพญาโศก	เพลงสโลว์มาร์ช	เพลงธรณีกรรแสง
เพลงพม่าแปลง		เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงมอญอ้อยอิ่ง		
เพลงมอญยกศพ		

แตงรวงคณะหลานปู่

1. ประวัติแตงรวงคณะหลานปู่

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 49 หมู่ 9 ตำบลบางปลาหมอ อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 18 แผนที่การเดินทางไปบ้านแตงรวงคณะหลานปู่

แตงรวงคณะหลานปู่ เริ่มตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2483 โดยนายปรี้ง อุ่ทอง อยู่ที่บ้านขนมจีน อำเภอบางปลาหมอ จังหวัดสุพรรณบุรี นายปรี้งได้ฝึกหัดเป่าแตงกับครูหนัด (ไม่ทราบนามสกุล) จนเมื่อมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น จึงชวนเพื่อนนักดนตรีด้วยกันมาตั้งวงแตงรวงขึ้น ขณะนั้นใช้ชื่อว่า “แตงรวงคณะศิษย์วิศาล” และมอบให้นายวิศาล อุ่ทอง ซึ่งเป็นบุตรคนที่สองจัดการดูแลและควบคุมวง ด้วยความที่เป็นคณะแตงรวงที่ได้รับความนิยม นายวิศาลจึงตั้งวงเป่าพาทย์มอญขึ้นมา และเป็นผู้ดูแลกิจการเอง ทำให้บักพร่องและขาดความเอาใจใส่ ส่งผลให้ไม่เต็มทีกับงานแตงรวง จึงจำเป็นต้องให้แตงรวงคณะศิษย์วิศาล มีอันต้องเลิกกิจการ

ในเวลาต่อมา นายปรี้งจึงได้คิดริเริ่มตั้งวงแตงของตัวเองขึ้นอีกครั้ง โดยถ่ายทอดวิชาความรู้และประสบการณ์ทั้งหมด ให้กับบุคคลทั่วไปทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่สนใจ มาฝึกหัดเป่าแตงเพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกประการหนึ่งคือ เป็นการฝึกให้มีอาชีพติดตัวไป จนสามารถตั้งคณะแตงรวงเป็นของตัวเองได้อีก และเมื่อผู้ใดที่ฝึกฝนจนสามารถเล่นได้ชำนาญแล้ว จะนำมาเล่นประจำกับวงของนายปรี้งที่ตั้งขึ้น โดยตั้งชื่อคณะแตงรวงว่า “แตงรวงคณะหลานปู่” และให้นายไพบูลย์ อุ่ทอง ซึ่งเป็นบุตรชายคนโต เป็นผู้ควบคุมดูแลวงแทนตน จนถึงปัจจุบัน

สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้ในวง ส่วนหนึ่งจะเป็นมรดกตกทอดมาจากรุ่นพ่อ (นายปรี้ง อุ่ทอง) บางเครื่องก็ซื้อจากร้านขายของเก่า และร้านขายของมือสองหลังกระทรวงกลาโหม บางเครื่องก็ซื้อต่อมาจากเพื่อนนักดนตรีแถววงด้วยกัน ส่วนนักดนตรีบางคนก็มีเครื่องเป็นของตัวเอง

ปัจจุบันคณะแตรวงหลานปู่ สำหรับการออกงานแต่ละครั้ง ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้ ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละงาน

- อัลโต้แซ็กโซโฟน	3	ตัว
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- ทรอมโบน	1	ตัว
- ทรัมเบ็ต	2	ตัว
- คีย์บอร์ด	1	ตัว
- กลองชุด	1	ชุด
- กลองใหญ่	1	ใบ
- ฉิ่ง	1	คู่
- ฉาบ	1	คู่
- กรับ	1	คู่
- ตะโพนไทย	1	ใบ

การรับงานของแตรวงคณะหลานปู่ ส่วนใหญ่จะมีงานบวชและแห่ขันหมากงานแต่งงาน ถ้าเป็นงานศพชาวบ้านส่วนใหญ่จะว่าจ้างวงปี่พาทย์มอญมาบรรเลง ในส่วนของค่าตอบแทนของการรับงานนั้น จะอยู่ในราคาประมาณ 8,000 – 11,000 บาท ขึ้นอยู่กับการใช้จำนวนนักดนตรีมากน้อย ตามความเหมาะสมของงาน และระยะทางการเดินทางใกล้ไกล โดยจะได้ค่าตอบแทนคนละ 500 - 700 บาทต่องาน

รายได้จากการเล่นดนตรีออกงานในแต่ละครั้ง นักดนตรีแต่ละคนรับค่าตอบแทนไม่เท่ากัน การรับงานบรรเลงใน 1 งานของนักดนตรี จะได้รับคำสั่งจากหัวหน้าวงว่า งานนี้จะได้เครื่องงานหรือเต็มงาน ซึ่งคำว่าเครื่องงาน หมายความว่า การรับงานครั้งหนึ่งเช่นงานบวชนั้น ต้องมีงาน 2 วันคือวันแรกเป็นวันรับนาคจากวัดมาทำขวัญนาคที่บ้าน วันที่สองเป็นการแห่นาคเข้าโบสถ์ ถ้านักดนตรีมาเล่นงานเฉพาะวันแรก เรียกว่า “เครื่องงาน” จะได้ค่าตอบแทนครึ่งหนึ่งของค่าตัวนักดนตรีผู้นั้น แต่ถ้านักดนตรีมาเล่นงานตลอดจนงานเสร็จสิ้นทั้ง 2 วัน จนนาคได้บวชเป็นพระแล้วเป็นการจบกระบวนการบวช นักดนตรีผู้นั้นก็จะได้ค่าตัวครบจำนวน ซึ่งเรียกว่า “เต็มงาน”

2. สภาพทั่วไปของบรรดาคณะหลานปู่

2.1 นักดนตรี

บรรดาคณะหลานปู่ เป็นวงบรรดาคณะที่มีแบบแผนในการบรรเลง โดยเฉพาะเพลงมาร์ช และเพลงเถา นักดนตรีบางคนอ่านโน้ตสากลได้ และบางคนก็ใช้วิธีบอกเป็นโน้ตดนตรีไทย นายไพบูลย์ได้ฝึกสอนเด็ก ๆ รุ่นใหม่ที่มีใจรักทางด้านเครื่องดนตรีบรรดาคณะ เมื่อฝึกหัดจนมีความชำนาญเป็นที่น่าพอใจ ก็จะเปิดโอกาสให้ร่วมเป็นสมาชิกภายในวง เพื่อหาประสบการณ์

บรรดาคณะหลานปู่ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 13 คน ดังนี้

1. นายไพบูลย์ อู่ทอง อายุ 64 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร เป็นหัวหน้าและควบคุมดูแลวง ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เครื่องหนัง และเป็คลาริเน็ต เริ่มเล่นดนตรีจากการเล่นอยู่ในวงเครื่องสายไทยตั้งแต่อายุ 12 ปี จากนั้นจึงมาฝึกหัดเป่าเป็คลาริเน็ตกับนายปรี้งผู้เป็นบิดา และหัดเล่นเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เช่น เทนเนอร์แซ็กโซโฟน และเครื่องหนังประเภทต่าง ๆ ในการซ้อมกับเครื่องดนตรีนั้น นายไพบูลย์ยึดหลักคำสอนของบิดาอย่างเคร่งครัด ตั้งแต่การมีวินัยในการฝึกซ้อม ความมีน้ำใจกับสมาชิกในวง โดยมีแนวคิดที่ว่าต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา

2. นายมนัส ฤกษ์ธานี อายุ 50 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพนักดนตรี ตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี เดิมเล่นอยู่วงเป็พาทย์ในตำแหน่งระนาดเอก แต่ด้วยเวลาผ่านไป ความนิยมลดลงทำให้งานน้อยมาก จึงหันมาฝึกหัดเป่าอัลโตแซ็กโซโฟน เล่นตามคณะบรรดาคณะหลานปู่ในปัจจุบัน

3. นายสำลี แยมพิกุล อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพนักดนตรี ตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี สามารถอ่านโน้ตสากลได้ โดยมีนายไพบูลย์ อู่ทอง เป็นผู้ฝึกหัด จนทุกวันนี้นายสำลียังสามารถไปรับงานกับวงอื่นได้ เพราะถือว่าเป็นการเปิดโอกาสในการหารายได้ดำรงชีพ และสร้างมิตรภาพกับบรรดานักดนตรีด้วยกัน

4. นายนิรุต แก้วไทรโพธิ์ อายุ 20 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 13 ปี สามารถอ่านโน้ตสากลได้ ตั้งแต่เล่นอยู่วงโยธวาทิตช่วงที่เรียนชั้นมัธยม

5. นายมนตรี เหลืองช่างทอง อายุ 18 ปี ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 1 ตำแหน่งเทนเนอร์แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี เป่าเทนเนอร์อยู่ในวงโยธวาทิตของโรงเรียน เมื่อครั้งอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

6. นายณัฐพงษ์ พร้อมพิมพ์ อายุ 17 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 13 ปี ช่วงที่เข้ามาฝึกหัดเป่าแต่กับนายไพบูลย์ อู่ทอง ก็คิดแต่จะมาเล่นดนตรีเพื่อความสนุกสนาน เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพราะปิดเทอมไม่มีอะไรทำ นายไพบูลย์เห็นความตั้งใจและมีฝีมือพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จึงชวนมาเล่นอยู่ที่วงหลานปู่ด้วยกัน

7. นายอุตร แก่นจันทร์ดำ อายุ 21 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทรมเป็ด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 12 ปี เมื่อครั้งเป็นสมาชิก วงโยธวาทิตของโรงเรียน ตอนเรียนชั้นมัธยม สามารถอ่านโน้ตสากลได้นิดหน่อย

8. นายอริวัฒน์ คำคำทา อายุ 18 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรมโบน เริ่มเล่นดนตรีมาได้ 1 ปี ซึ่งยังมีประสบการณ์น้อยอยู่ เพราะได้มาฝึกเป่าทรมโบน กับนายไพบูลย์มาได้ไม่นาน เห็นความขยันหมั่นฝึกซ้อม จึงให้โอกาสในการแสดงฝีมือ

9. นายสุทัศน์ พิณสุวรรณ อายุ 39 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพนักดนตรี ตำแหน่งคีย์บอร์ด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยมีรุ่นพี่เป็นผู้ชักชวนไปเล่นดนตรีตามร้านอาหาร หลังจากนั้นก็รับงานเอง ตะเวนเล่นดนตรีไปทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันเข้าเป็นนักดนตรีประจำวงหลานปู่ มาได้ประมาณ 5 ปี

10. นายอนุกุล เผือกกรัก อายุ 20 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งกลองทริโอ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี ซึ่งนายอนุกุลได้เข้ามาสมัครเป็นศิษย์ของนายไพบูลย์ มีความตั้งใจที่จะเล่นดนตรีในวงแตรวง ในปัจจุบันนายอนุกุลสามารถเล่นเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องประกอบจังหวะได้เป็นอย่างดี

11. นายมีโชค เพชรสุวรรณ อายุ 32 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพนักดนตรี ตำแหน่งกีตาร์เบสไฟฟ้า และมีความสามารถเล่นคีย์บอร์ดได้ด้วย เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี นายมีโชคแกะเพลงโดยใช้วิธีฟังแล้วจำทำนองไว้ ก่อนที่จะมาหาเสียงโน้ตตามกีตาร์เบสของตัวเอง

12. นายณัฐพงศ์ คชาชัย อายุ 19 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งกลองใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 9 ปี โดยบิดามารดาของนายณัฐพงศ์ เป็นผู้นำมาฝึกหัดกับนายไพบูลย์ อุทอง เพราะกลัวลูกจะเกเรในช่วงที่โรงเรียนปิดภาคเรียน ทำให้ระยะหลังมานายณัฐพงศ์ รู้สึกชอบการเล่นดนตรี จึงทำให้มีความตั้งใจและพัฒนาตัวเอง จนได้เป็นหนึ่งในสมาชิกนักดนตรีแตรวงคณะหลานปู่

13. นายสมพิศ ไตรศรีสุก อายุ 39 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งกลองเทเนออร์ และกลองซุด เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 13 ปี เคยเล่นฉาบกับหม่อมอยู่วงปี่พาทย์มาก่อน จึงเข้ามาอยู่วงหลานปู่ โดยสามารถเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนัง และเครื่องประกอบจังหวะอื่น ๆ ได้

ตาราง 25 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และอาชีพหลักของนักดนตรีในแถววงคณะหลานปู่

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายไพบุลย์ อุ่ทอง	64	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
2	นายมนัส ฤกษ์ธานี	50	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักดนตรี
3	นายสำลี แย้มพิกุล	48	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักดนตรี
4	นายนิรุติ แก้วไทรโพธิ์	20	อัลโต้แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
5	นายมนตรี เหลืองช่างทอง	18	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	นักศึกษา
6	นายณัฐพงษ์ พร้อมพิมพ์	17	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
7	นายอุดร แก่นจันทร์ดำ	21	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
8	นายอริวัฒน์ คำคำทา	18	ทรอมโบน	รับจ้าง
9	นายสุทัศน์ พิณสุวรรณ	39	คีย์บอร์ด	นักดนตรี
10	นายอนุกุล เผื่อกรัก	20	กลองทรีโอ	รับจ้าง
11	นายมิโชค เพชรสุวรรณ	32	กีตาร์เบสไฟฟ้า	นักดนตรี
12	นายณัฐพงศ์ คชาชัย	19	กลองใหญ่	เกษตรกร
13	นายสมพิศ ไตรศรีสุก	39	กลองเทนเนอร์/กลองชุด	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวง ส่วนหนึ่งจะเป็นมรดกตกทอดมาจากรุ่นพ่อ (นายปรีง อุ่ทอง) บางเครื่องก็ซื้อจากร้านขายของเก่า และร้านขายของมือสองหลังกระทรวงกลาโหม บางเครื่องก็ซื้อต่อมาจากเพื่อนนักดนตรีแถววงด้วยกัน ส่วนนักดนตรีบางคนก็มีเครื่องเป็นของตัวเอง แต่ถ้าเป็นทรัมเป็ตนายไพบุลย์จะไปซื้อที่เว็จนครเกษมเอง กรณีที่เครื่องเสีย ถ้าเป็นน้อยก็แก้ไขซ่อมแซมเอง แต่ถ้าแก้ไขไม่ได้จะรวบรวมนำไปซ่อมที่ร้านประเสริฐ ซอยวัดประดู่ในทรงธรรม ท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 26 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะหลานปู่

ลำดับ	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโต้แซ็กโซโฟน	3	KINS STONE/BESSON	ซื้อต่อเพื่อนนักดนตรี
2	เทเนอร์แซ็กโซโฟน	2	COUESNON	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
3	ทรอมโบน	1	YAMAHA	ซื้อต่อเพื่อนนักดนตรี
4	ทรัมเป็ต	2	KINS STONE	เว็มนาครเกษม
5	คีย์บอร์ด	1	ROLAND	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
6	กลองใหญ่	1	PEACE	ซื้อต่อเพื่อนนักดนตรี
7	กลองชุด	1	TAMA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
8	ฉิ่ง	1	-	มรดกตกทอดจากบิดา
9	ฉาบ	1	-	มรดกตกทอดจากบิดา
10	กรับ	1	-	มรดกตกทอดจากบิดา
11	ตะโพนไทย	1	-	มรดกตกทอดจากบิดา

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มีการแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่จะให้ผ่านงานแสดงนั้น นั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูประกอบไปด้วย

- ดอกไม้ 1 กำ
- รูป 5 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- บุหรี่ 1 ซอง
- เหล้า 1 ขวด
- เงินค่ากำนัล 20 บาท
- หมาก พลูอย่างละ 3 คำ

ในการเตรียมเครื่องบูชาครูนั้น เจ้าภาพจะเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูป เทียน บุหรี่ เงินค่ากำนัล หมาก พลู ทั้งหมดใส่พาน ผู้ที่ทำหน้าที่ยกครูต้องจุดธูป จุดเทียน และจุดบุหรี่ 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต ความนั้นกล่าวถึง คุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศรัทธาวิชาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครู ประมาณ 1 – 2 เพลง จากนั้นคณะแตรวงจะบรรเลงเพลงมาร์ช เพื่อเป็นการโหมโรงก่อนที่จะบรรเลงเพลงอื่น ๆ ต่อไปตามความเหมาะสม เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ของงาน ณ ขณะนั้น

2.4 การสืบทอด

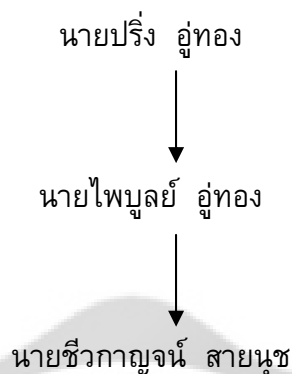
ภาพประกอบ 19 นายไพบุลย์ อู่ทอง หัวหน้าและผู้จัดการแตรวงคณะหลานปู่

สำหรับแนวทางการสืบทอดอาชีพแตรวงในอนาคต ของแตรวงคณะหลานปู่ นั้น นายไพบุลย์ได้วางแผนไว้ว่า ต้องดำเนินกิจการต่อไป เพราะเป็นสมบัติตกทอดมาจากบิดา ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการบรรเลงของวงบ้าง ฝึกซ้อมเพลงที่กำลังเป็นที่นิยมตามยุคตามสมัยบ้าง เพื่อตอบสนองตามความต้องการของชาวบ้าน กอปรกับนายไพบุลย์ก็อายุมากแล้ว อยากจะอนุรักษ์แตรวงที่ยังยึดเพลงที่เป็นแบบแผนดั้งเดิม และการบรรเลงเพลงประเภทเพลงมาร์ช เช่น มาร์ชสีนวล มาร์ชนครราช มาร์ชเผด็จศึก มาร์ชประจำอำเภอบางปลาม้า ซึ่งนายไพบุลย์บอกว่า เพลงมาร์ชประจำอำเภอบางปลาม้านั้น สมัยก่อนมีการเล่นเพลงนี้ถือเป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านในอำเภอบางปลาม้า แต่สมัยนี้ไม่ได้เล่นแล้ว เพราะถูกกระแสของเพลงสมัยนิยมเข้ามาแทนที่ จึงทำให้มาร์ชประจำอำเภอบางปลาม้า หมดความนิยมลงไปตามกาลเวลา นายไพบุลย์จึงวางตัวหลานไว้ เพื่อที่จะทำหน้าที่ดำเนินกิจการ คณะแตรวงแทนตนต่อไป

แผนภูมิของแถววงคณะหลานปู่

สายเครือบุตรหลานและญาติ

3. บทบาทของแถววงคณะหลานปู่

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

สำหรับแถววงคณะหลานปู่ นั้น ลักษณะของงานที่เจ้าภาพส่วนใหญ่ มาหาไปบรรเลง คือ งานอุปสมบท การบรรเลงงานอุปสมบทในแต่ละครั้งของแถววงคณะหลานปู่ หลังจากบูชาครูเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เริ่มการบรรเลงด้วยเพลงมาร์ช 2 เพลง จึงหยุดรับประทานอาหารกลางวัน ที่ทางเจ้าของงานจัดให้ เสร็จแล้วบรรเลงต่ออีก 2 เพลง จึงเดินทางไปรับนาคจากวัดมาบ้าน ซึ่งในระหว่างทางนั้นจะบรรเลงเพลงแห่ ในจังหวัดระยองซึ่งเป็นเพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์ หรือเพลงลูกทุ่งในจังหวัดสามช่า จากนั้นเป็นการอาบน้ำนาค แถววงบรรเลงเพลงค่าน้ำนม เสร็จพิธีแล้วเป็นการทำขวัญนาค หน้าที่ของแถววงต้องรับให้ได้และถูกต้อง อนึ่งประเพณีการทำขวัญนาคในแต่ละท้องถิ่น จะแตกต่างกันเพราะหมอขวัญแต่ละคน ได้รับการสืบทอดที่ต่างกันไป หรือแล้วแต่ลูกเล่นและสถานการณ์พาไป

เมื่อถึงรุ่งเช้าซึ่งเป็นวันอุปสมบทนาค แถววงต้องทำหน้าที่แห่ไปวัดเวลาประมาณ 05.00 น. เริ่มจากการบรรเลงเพลงมาร์ช แล้วต่อด้วยเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นที่นิยมชื่นชอบของชาวบ้าน จนถึงเวลา 07.00 น. จึงหยุดพักรับประทานอาหารเช้า และบรรเลงต่อด้วยเพลงคลื่นกระทบฝั่ง ออกด้วยเพลงจังหวัดระยอง เช่น เพลงคางคาวกินกล้วย รำมาชิมารำ พม่าเขว ฯลฯ เวลา 08.00 น. แห่ นาคไปวัดด้วยเพลงลูกทุ่งในจังหวัดระยอง และสามช่า เมื่อแห่ นาคเวียนรอบพระอุโบสถครบ 3 รอบ หรือจะหลายรอบ ก็แล้วแต่คณะแถววงตกลงกับทางเจ้าภาพงาน คณะแถววงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย เป็นการส่งนาคเข้าอุโบสถ ถือว่าเป็นการเสร็จพิธี

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในการรับงานอวมงคลของแตรวงคณะหลานปู่ เริ่มต้นเหมือนงานมงคลทั่วไปคือ มีการยกครู ดอกไม้ ธูปเทียน เหล้าบุหรีและเงินค่ากำนล 20 บาท หลังจากการไหว้ครูจบลงแตรวงบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น 1 เพลง ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า ธรณีกรรแสง พม่าแปลง การบรรเลงเพลงในงานศพทั่วไป บรรเลงเพลงที่มีทำนองเศร้าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของงาน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเพลงมอญ หรือเพลงลูกทุ่ง ที่มีทำนองถึงอารมณ์เศร้ายกก็สามารถนำมาใช้ได้ และแตรวงจะทำหน้าที่หลักคือ การบรรเลงประกอบการแห่ จากบ้านไปวัด หรือจากวัดมาบ้าน แล้วแต่ข้อตกลง ทางเจ้าภาพจะว่าจ้างข้อตกลงกัน

4. บทเพลงของแตรวงคณะหลานปู่

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะหลานปู่

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงกราวตะลุง เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงสีนวล เพลงลงสรง เพลงกราวนอก และกราวใน

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า เพลงธรณีกรรแสง เพลงมอญยกศพ เพลงมอญประจำวัด เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะหลานปู่

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะหนึ่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 27 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะหลานปู่

เพลงขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสดุดีมหาราชา	เพลงกราวตะลุง
เพลงสีนวล	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงลงสรง	
เพลงกราวนอก/กราวใน	

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 28 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตำรวจคณะหลานปู่

เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ
เพลงแขกเชิญเจ้า	เพลงธรณีกรรแสง
เพลงธรณีกรรแสง	เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงมอญยกศพ	
เพลงมอญประจำวัด	

แตรวงคณะเท็นเซ็นต์

1. ประวัติแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 208/1 หมู่ 2 ตำบลบ้านกร่าง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 20 แผนที่การเดินทางมาบ้านแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

แตรวงคณะเท็นเซ็นต์เริ่มก่อตั้งมาจากวงสตริง โดยใช้ชื่อว่า วงเอ็กซ์เซอร์ไซด์ เมื่อปี พ.ศ. 2527 โดย นายสุนทร นุ่มหันธ์ ซึ่งเป็นการรวมลักษณะการบรรเลงทั้งวงสตริง และแตรวงเข้าด้วยกัน โดยเริ่มจากการที่มีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า 3 ชิ้น สอดแทรกบรรเลงอยู่ในวงสตริง พร้อมทั้งจะออกงานได้ทุกโอกาส โดยจะมีงานด้านของความเป็นเท็งที่มีนักร้องร้องเพลง ที่เป็นเพลงยอดนิยมตามยุคตามสมัย และวงนี้ก็มีนักร้องที่มีความสามารถมากกว่าวงอื่น ๆ ในตอนนั้นก็ยังสามารถร้องเพลงได้ทั้งภาษาไทย จีน และภาษาอังกฤษ เนื่องจากสมาชิกในวงมีความสามารถทั้งในด้านดนตรี และการร้องเพลง โดยเฉพาะนักร้องของวงทั้งหญิงและชายจะสามารถร้องเพลงได้หลายภาษา ที่สำคัญคือเพลงที่ร้องนั้นเหมือนเจ้าของภาษาร้องเองเลยทีเดียว จึงทำให้วงมีความแตกต่างจากวงดนตรีอื่นทั่วไป วงเอ็กซ์เซอร์ไซด์จึงมีงานแสดงมากกว่าวงอื่น ๆ แต่ในขณะเดียวกันงานที่ต้องใช้วงแตรวงบรรเลง ก็มีงานเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ เช่น งานแห่ขันหมาก งานบวช งานศพ จากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงสมาชิก ก็คือนักร้องที่เป็นจุดขายของวงหลายคน แยกย้ายไปอยู่วงอื่นตามความพอใจของรายได้ที่วงนั้นเสนอให้ วงเอ็กซ์เซอร์ไซด์จึงมีการปรับเปลี่ยนวงครั้งใหญ่ และเปลี่ยนชื่อวงเป็น เท็นเซ็นต์ ซึ่งมาจากคำ 2 คำ คือคำว่า เท็น ที่แปลว่า 10 และคำว่า เซนต์ แปลว่า นักบุญ เพราะฉะนั้นมีสมาชิกกันทั้งหมด 10 คน

เนื่องจากวงเท็นเซ็นต์ เป็นวงที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในขณะนั้น จึงทำให้สภาพทางการเงินในวงคล่องตัวไม่ขาดสน จำนวนเครื่องดนตรีในวงจึงมีมากพอสำหรับนักดนตรี โดยมีเครื่องดนตรี ดังนี้

- อัลโต้แซ็กโซโฟน	3	ตัว
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- ทรัมเป็ต	5	ตัว
- ทรอมโบน	1	ตัว
- ยูโฟเนียม	1	ตัว
- ฉาบ	2	คู่
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	1	ใบ

สำหรับสมาชิกในวงเท็นเซ็นต์ ส่วนใหญ่จะฝึกซ้อมกันเองโดยวิธีจำเสียงเครื่องของตัวเอง และใช้วิธีบอกเพลงแบบปากต่อปาก จำกัดไปที่ละวรรคทีละท่อน แต่ก็ยังมีบางคนที่ดูโน้ตสากลได้ เพราะร่ำเรียนมาบ้าง ในส่วนของค่าตอบแทนเป็นที่รู้ว่า การที่มาเล่นดนตรีนั้นเป็นแค่อาชีพเสริม รายได้นอกเหนือจากอาชีพหลักของแต่ละคน รายได้จึงไม่แน่นอนโดยกำหนดขั้นต่ำ 1,800 – 30,000 บาท ซึ่งสมาชิกภายในวงก็จะได้ค่าตอบแทนกันคนละ 300 – 500 บาท ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับระยะทางในการเดินทางและจำนวนเครื่องดนตรีที่ต้องใช้มากหรือน้อย เป็นปัจจัยหลัก เพราะโดยปกติในการเดินทางไปในแต่ละงานนั้น ต้องใช้รถในการขนส่งประมาณ 4 คัน

2. สภาพทั่วไปของแถววงคณะเท็นเซ็นต์

2.1 นักดนตรี

แถววงคณะเท็นเซ็นต์ มีสมาชิกที่ค่อนข้างมากและมีประสบการณ์ทางดนตรีกันทุกคน โดยบางคนก็ใช้เวลาว่างนอกเหนือจากอาชีพหลัก และการรับงานในวงเท็นเซ็นต์แล้ว ยังไปรับงานแสดงที่วงอื่น ๆ ได้อีก เป็นการหาประสบการณ์ให้กับตัวเองพร้อมกับได้สร้างมิตรภาพที่ดีต่อกัน

แถววงคณะเท็นเซ็นต์ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 19 คน ดังนี้

1. นายสุนทร นุ่มหันธ์ อายุ 59 ปี หัวหน้าวงและผู้จัดการวง เป็นเลือดเนื้อเชื้อไข ของลูกสุพรรณโดยกำเนิด ที่ตำบลบ้านกร่าง หมู่ 2 อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย และมีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านที่บ้านกร่างนี้ด้วย โดยจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เดิมนั้นเล่นดนตรีไทยมาก่อน เครื่องที่เล่นก็คือ ซอด้วงและซออู้ แล้วก็เริ่มเรียนดนตรีสากล จากอาจารย์ลำจวน คงสำราญ โดยเรียนโน้ตสากลไปพร้อม ๆ กับการเป่าเทนเนอร์แซ็กโซโฟน จึงชำนาญในการเป่าเทนเนอร์แซ็กโซโฟนมาจนถึงปัจจุบัน

2. นายสำรวย พวงบุปผา อายุ 52 ปี ปัจจุบันมีอาชีพเป็นเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป. 4 เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 25 ปี มีพื้นฐานของการดูโน้ตสากลบ้างนิดหน่อย โดยมีอาจารย์ลำจวน คงสำราญเป็นผู้ฝึกสอน แล้วเลือกอัลโต้แซ็กโซโฟนเป็นเครื่องประจำตัว

3. นายสุพจน์ นุ่มหันธ์ อายุ 48 ปี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 30 ปี โดยการชักชวนของผู้ใหญ่สุนทร นุ่มหันธ์ ซึ่งเป็นทั้งหัวหน้าวงด้วยและเป็นญาติกัน จึงไม่ยากสำหรับการอุทิศเวลาให้กับการฝึกซ้อม และผู้ใหญ่สุนทรก็เป็นครูสอนให้กับนายสุพจน์ด้วย โดยเล่นอัลโต้แซ็กโซโฟน

4. นายสายชล ศรีดอกไม้ อายุ 50 ปี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย จบการศึกษาชั้น ม. 3 เล่นในตำแหน่งตีกลองทริโอ เดิมนั้นเคยเล่นกลองตะโพนอยู่ในวงปี่พาทย์ แล้วจึงมาเริ่มฝึกหัดการตีกลองทริโอโดยการฝึกตีพื้นก่อน แล้วจึงมาตีกลองจริง เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 28 ปี โดยมีนายสำรวย พวงบุปผาชวนมาฝึกหัดด้วยกัน

5. นายทองใบ แจงประจักษ์ อายุ 48 ปี ปัจจุบันมีอาชีพเป็นเกษตรกร เล่นตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 25 ปี โดยการชักจูงของเพื่อนที่รู้จักกับผู้ใหญ่สุนทร นุ่มหันธ์ ตอนสมัยที่เล่นวงเอ็กซ์เชอร์ไซด์ไม่เคยเรียนโน้ตสากลแต่เล่นทรัมเป็ตได้เพราะใช้วิธีจำเสียง และบอกเพลงโดยใช้โน้ตไทย

6. นายละเอียด ศรีดอกไม้ อายุ 41 ปี มีอาชีพค้าขาย ทำหน้าที่เป่าทรัมเป็ตในวง เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 16 ปี โดยนายบรรจง ศรีดอกไม้เป็นผู้สอนให้นายละเอียดเป่าทรัมเป็ต ซึ่งวิธีการสอนจะสอนแบบวิธีของวงปี่พาทย์ที่ฝึกแบบท่องจำ ใช้ปากบอกเพลงเป็นทำนองเพลง

7. นายแวน เทียนมงคล อายุ 45 ปี อาชีพครู เล่นในตำแหน่งเป่ายูโฟเนียม เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 16 ปี โดยเรียนโน้ตสากลและหัดเป่ายูโฟเนียมจากโรงเรียนสมัยเรียนอยู่ชั้นมัธยม จึงทำให้เรียนรู้เพลงได้เร็วกว่าคนที่ไม่ได้เรียนดนตรีมาโดยตรง

8. นายหิ่ บุญศรี อายุ 41 ปี อาชีพรับจ้าง ทำหน้าที่เป่าอัลโต้แซ็กโซโฟน โดยเริ่มเล่นอัลโต้แซ็กโซโฟนมาตั้งแต่อายุ 20 ปี ด้วยวิธีครูพักลักจำมาจากการที่ชอบไปดูเพื่อนซ้อมดนตรีตามวงต่าง ๆ แล้วมีความสนใจชื่นชอบดนตรีเป็นทุนเดิม จึงทำให้อยากเป่าแซ็กโซโฟนแล้วท่องทำนองเพลงเป็นโน้ตไทย คือ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที

9. นายกิตติคุณ ศรีดอกไม้ อายุ 53 ปี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี เดิมนั้นเล่นอยู่วงปี่พาทย์โดยเล่นตำแหน่งตีระนาดทุ้ม เริ่มหันมาสนใจดนตรีสากลในช่วงหลัง โดยเริ่มเป่าอัลโต้แซ็กโซโฟน กับอาจารย์ลำจวน คงสำราญพร้อมกับการเรียนรู้โน้ตสากลไปพร้อมกัน และเคยเล่นอยู่ในวงลูกทุ่งเล็ก ๆ ตะเวนเล่นตามจังหวัดต่าง ๆ ด้วย โดยเล่นตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน

10. นายบอล เชิดวงศ์ อายุ 48 ปี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป หน้าที่รับผิดชอบคือเป่าทรัมเป็ต โดยเริ่มสนใจดนตรีมาตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ เพราะพ่อเล่นระนาดเอกในวงปี่พาทย์ และตนก็ติดสอยห้อยตามเวลาที่พ่อไปเล่นตามงาน จึงทำให้รู้สึกชอบดนตรีชอบฟังเพลง เมื่อมีโอกาสจึงมาเริ่มหัดเป่าทรัมเป็ตในวงแถววงเล็ก ๆ โดยใช้วิธีจำเสียงและท่องโน้ตเป็นโน้ตดนตรีไทย

11. นายกฤษณกรณ์ ชูวงศ์ อายุ 45 ปี มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งทำหน้าที่ตีกลองใหญ่ในวงเท็นเซ็นต์นี้ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยเรียนมาตั้งแต่สมัยเรียนชั้นมัธยมและเล่นกลองใหญ่อยู่ในวงโยธวาทิต จึงมีความชำนาญทั้งในตีสากลและการปฏิบัติเครื่องดนตรี (กลองใหญ่)

12. นายเบิร์ด บุญเจริญ อายุ 43 ปี อาชีพเกษตรกร ซึ่งทำหน้าที่เป่าทรัมเป็ตในวง โดยเริ่มหัดเล่นและสนใจการเป่าทรัมเป็ตมาจากนายละเอียด ศรีดอกไม้ เพราะเคยเล่นดนตรีไทยอยู่วงเดียวกัน แต่ไม่ได้เรียนโน้ตสากล ใช้วิธีการจำเสียงและท่องเพลงเป็นโน้ตเพลงไทย

13. นายสุวิทย์ นุ่มหันดี อายุ 48 ปี ปัจจุบันมีอาชีพเป็นนักร้องนักดนตรีอยู่ตามร้านอาหารใหญ่ ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มสนใจดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยมีผู้ใหญ่สุนทร นุ่มหันดี เป็นผู้ฝึกสอนให้เป่าเทเนอร์แซ็กโซโฟน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้ใหญ่สุนทรถนัดและเล่นอยู่ประจำ กอปรกับเป็นญาติสนิทกันอยู่แล้ว จึงมีเวลาซ้อมมากกว่าผู้อื่น โดยใช้วิธีบอกเพลงแบบท่องเป็นโน้ตเพลงไทย

14. นายแชมป์ บรรทัดทอง อายุ 20 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษาเรียนอยู่ที่วิทยาลัยการอาชีพจังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ถนัดและเล่นคือทรัมเป็ต เริ่มเล่นทรัมเป็ตมาตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยเล่นอยู่วงโยธวาทิตของโรงเรียนสมัยเรียนโรงเรียนมัธยม จึงมีความรู้ในเรื่องของโน้ตสากลอยู่บ้าง และเข้ามาเล่นในวงเท็นเซ็นต์ด้วยการชักนำของนายหทัย บุญศรี เพราะเป็นเครื่องญาติที่สนิทกันและเป็นการหารายได้พิเศษของนายแชมป์ด้วย

15. นายสุทิน หวานจำ อายุ 55 ปี มีอาชีพเกษตรกร เครื่องที่เล่นคือทรัมเป็ต ด้วยความชอบดนตรีและอยู่ในวงเป่าพาทย์มาก่อน ตั้งแต่เริ่มที่จะเป็นหนุ่มเมื่ออายุ 15 ปี เขาจึงเล่นได้ทั้งเครื่องดนตรีไทยและดนตรีสากลได้หลายชนิด โดยเริ่มเล่นจาก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก รวมทั้งปี่ในด้วย ส่วนเครื่องดนตรีสากลที่เล่นก็มี ทรัมเป็ต ทรอมโบน แซ็กโซโฟนทั้งอัลโต้ และเทเนอร์ แต่ที่ได้รับความนิยมเป็นพิเศษก็คือ ทรัมเป็ต ถึงแม้จะเล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิด นายสุทินเล่นเพลงต่าง ๆ ได้ก็เพราะการบอกเพลงแบบปากต่อปากแบบโน้ตไทย

16. นายวิชัย บุญศรี อายุ 52 ปี มีอาชีพเกษตรกร เครื่องที่เล่นคือฉาบคู่ ซึ่งเขาเริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 30 ปี แต่เล่นอยู่ในวงเป่าพาทย์มอญ ตีซ้องโหม่งบ้าง ตีฉาบบ้าง โดยที่ระยะหลังก็อาศัยว่ารู้จักกับผู้ใหญ่สุนทร นุ่มหันดี จึงชวนมาเล่นในวงด้วยกันเป็นการหารายได้เสริม

17. นายแสบ ชูชาติ อายุ 49 ปี อาชีพเกษตรกร ทำหน้าที่ตีฉาบ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 25 ปี ตอนไปช่วยเล่นในวงเป่าพาทย์โดยเล่นฉาบ แล้วก็หัดเล่นระนาดทุ้มโดยใช้วิธีครูพักลักจำ ภาระยะหลังไม่ค่อยมีงานเล่น จึงมาตีฉาบในวงเท็นเซ็นต์

18. นายสมนึก บำรุงผล อายุ 40 ปี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย เล่นกีตาร์เบสไฟฟ้าสำหรับตำแหน่งของนายสมนึก จะทำการแสดงได้ต้องเป็นงานที่เล่นแบบวงสตริงคอมโบ คือการแสดงในรูปแบบที่เต็มวง โดยเล่นทุกเครื่องทั้งเครื่องสตริงและเครื่องเป่าทั้งหมดขึ้นแสดง ซึ่งเขาเริ่มเล่นเบสกีตาร์มาตั้งแต่อายุ 20 ปี สมัยที่ยังเป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัย มีรุ่นพี่ในวงดนตรีที่มหาวิทยาลัยเป็นผู้สอนให้หัดแกะเพลง โดยใช้วิธีการฟังและจำทำนอง จึงทำให้อ่านโน้ตสากลไม่ได้

19. นายจ่อย ปองพิภพ อายุ 46 ปี มีอาชีพเกษตรกร ตำแหน่งที่เล่นในวงคือเป่าทรัมเป็ต เริ่มหัดเป่าทรัมเป็ตมาตั้งแต่อายุ 30 ปี เพราะชอบไปดูวงลูกทุ่งที่มาแสดงตามงานต่าง ๆ เป็นแรงบันดาลใจนายจ่อยจึงมาขอเรียนเป่าทรัมเป็ตในวงของผู้ใหญ่สุนทร โดยมีนายสุทิน หวานจำ ซึ่งเป่าทรัมเป็ตอยู่ในวงเป็นผู้ฝึกสอนให้ ซึ่งใช้วิธีบอกเป็นทำนองของโน้ตดนตรีไทย ไม่ได้เรียนโน้ตสากล

ตาราง 29 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายสุนทร นุ่มหันต์	59	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	ค้าขาย
2	นายสำรวย พวงบุปผา	52	อัลโต้แซ็กโซโฟน	เกษตรกร
3	นายสุพจน์ นุ่มหันต์	48	อัลโต้แซ็กโซโฟน	ค้าขาย
4	นายสายชล ศรีดอกไม้	50	กลองทริโอ	ค้าขาย
5	นายทองใบ แจงประจักษ์	48	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
6	นายละเอียด ศรีดอกไม้	41	ทรัมเป็ต	ค้าขาย
7	นายแวน เทียนมงคล	45	ยูโฟเนียม	ครู
8	นายหทัย บุญศรี	41	อัลโต้แซ็กโซโฟน	รับจ้าง
9	นายกิตติคุณ ศรีดอกไม้	53	อัลโต้แซ็กโซโฟน	ค้าขาย
10	นายบอล เชิดวงศ์	48	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
11	นายกฤษณกรณ์ ชูวงศ์	45	กลองใหญ่	รับจ้าง
12	นายเบิร์ต บุญเจริญ	43	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
13	นายสุวิทย์ นุ่มหันต์	48	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	นักร้อง
14	นายแชมป์ บรรทัดทอง	20	ทรัมเป็ต	นักศึกษา
15	นายสุทิน หวานจำ	55	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
16	นายวิชัย บุญศรี	52	ฉาบ	เกษตรกร
17	นายแสบ ชูชาติ	49	ฉาบ	เกษตรกร
18	นายสมนึก บำรุงผล	40	กีตาร์เบสไฟฟ้า	ค้าขาย
19	นายจ่อย ปองพิภพ	46	ทรัมเป็ต	เกษตรกร

2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีของแตรวงคณะเท็นเซินตันั้น ผู้ใหญ่สุนทรได้สั่งซื้อเครื่องดนตรีที่เวียงนาครเกษม จากร้านเพชรสยามชาวด์, ร้านคิงส์มิวสิก, ร้านเบ้เงียบเส็ง ในส่วนของเครื่องบางเครื่องนักดนตรีก็นำมาเอง ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องดนตรีส่วนตัว และกรณีที่เครื่องเสียจะซ่อมแซมกันเอง แต่ถ้าซ่อมแล้วยังรวนอยู่นำไปขายที่รัฐจักรบริเวณถนนตลิ่งชัน เพราะแถวนั้นเป็นสถานที่ขายของมือสอง

ตาราง 30 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะเท็นเซินตันั้น

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโตแซ็กโซโฟน	3	JUPITER	ร้านเพชรสยามชาวด์
2	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	2	JUPITER/KINGSTONE	ร้านคิงส์มิวสิก
3	ทรัมเป็ต	7	YAMAHA/JUPITER	ร้านเพชรสยามชาวด์
4	ทรมโบน	1	OSSI MILAND	ร้านคิงส์มิวสิก
5	ยูโฟเนียม	1	SYMPHONIC	ร้านเบ้เงียบเส็ง
6	ฉาบ	2	YAMAHA	ร้านเพชรสยามชาวด์
7	กลองทริโอ	1	YAMAHA	ร้านเพชรสยามชาวด์
8	กลองใหญ่	1	PEARL	ร้านเบ้เงียบเส็ง
9	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	YAMAHA	ร้านคิงส์มิวสิก

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่ม้งานแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่จะให้ผ่านงานแสดงนั้น นั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูประกอบไปด้วย

- ดอกไม้ 1 กำ
- ธูป 5 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- บุหรี่ 1 ซอง
- เหล้า 1 ขวด
- เงินค่ากำนัล 12 บาท

ในการเตรียมเครื่องบูชาขกครุ นั้น เจ้าภาพเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูปเทียน บุหรี่ และเงิน 12 บาท บางที่มีหมากพลูจัดไว้ 3 คำ โดยจะมีหรือไม่มีก็ได้ จัดใส่ในพาน จากนั้นก็ยกพานขึ้นและมีขวดเหล้าที่เปิดฝาแล้ว วางไว้ด้านหน้าของหัวหน้าวง กล่าวนะโม 3 จบ คือ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

จากนั้นก็กล่าวคาถาซึ่งจะเป็นภาษาบาลีสันสกฤต โดยความหมายของคาถาจะกล่าวถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พร้อมทั้งบุญคุณของครูอาจารย์ ที่ได้สั่งสอนวิชาความรู้มาให้ จากนั้นก็เริ่มบรรเลงบทเพลงเพลงแรกได้ โดยจะมีเพลงบรรเลงที่ต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นงานมงคล เช่น งานบวช งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า ก็จะมีบรรเลงเพลงมาร์ชสัก 1 – 2 เพลง แต่ถ้าเป็นงานอวมงคล เช่น งานศพ จะใช้เพลงธรณีกันแสง เป็นการเริ่มต้นของงาน จากนั้นก็บรรเลงเพลงต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของงานที่รับแสดง

2.4 การสืบทอด

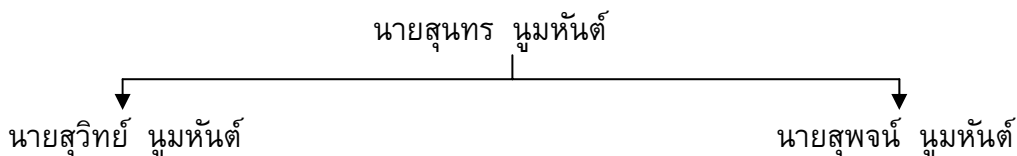

ภาพประกอบ 21 นายสุนทร นุ่มหันธ์ หัวหน้าวงแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

เนื่องจากแตรวงคณะนี้ได้ถูกปรับแต่งมาจากวงสตริงคอมโบ ซึ่งนายสุนทรหรือที่เรียกกันติดปากกันในวงว่าผู้ใหญ่สุนทร เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งขึ้นจึงเป็นทั้งผู้ตั้งวงและถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับสมาชิกภายในวง สมาชิกในวงก็มีการปรับเปลี่ยนอยู่บ้าง ด้วยความที่ผู้ใหญ่สุนทรเป็นผู้ที่มีระบบการจัดการที่รอบคอบ มีการวางแผนงานที่ดี มีหลักคุณธรรม ทำให้แตรวงคณะเท็นเซ็นต์ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง

แผนภูมิของแถววงคณะเท็นเซินด์

1. สายเครือบุตรหลานและญาติ

2. สายศิษย์

3. บทบาทของแถววงคณะเท็นเซินด์

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคลทั่วไป

เริ่มจากการเตรียมเครื่องยกครูให้พร้อม โดยเจ้าภาพเป็นฝ่ายแจ้งฤกษ์มงคลให้ทางคณะแถววงทราบก่อน เมื่อถึงเวลาหัวหน้าวงก็ทำพิธีไหว้ครู จากนั้นเป็นการเริ่มบรรเลงเพลงมาร์ช เพื่อเป็นการเอาฤกษ์เอาชัย แล้วก็ต่อด้วยเพลงลูกทุ่งจังหวะที่เราใจ สนุกสนาน ในกรณีที่เป็นงานบวช ทางคณะแถววงจะบรรเลงเพลงไปเรื่อย ๆ เพื่อนำภาคแห่ไปพร้อมกัน โดยมีนางรำมาทั้งรำทั้งเต็นนำหน้าขบวนแห่ นางรำที่กล่าวถึงในทางชาวบ้านก็คือ บรรดาสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษทั้งหลาย ต่างก็มารำมาเต็นนำหน้าขบวนแห่ภาค เพราะความเชื่อของชาวบ้านถือว่าถ้าใครได้มารำหน้าขบวนแห่ภาคเข้าโบสถ์ เกิดชาติหน้าจะได้ไปเกิดเป็นนางฟ้าและเทวดา การแห่ก็เริ่มจากการมารับภาคที่บ้าน ต้องเป็นช่วงที่ทำขวัญภาคเสร็จแล้ว การบรรเลงจะบรรเลงเพลงที่มีจังหวะสนุกสนานไปช่วงหนึ่งก่อน แล้วตั้งขบวนแห่ทั้งแถววงและภาคเดินไปพร้อมกัน มุ่งหน้าไปที่วัด และเมื่อถึงวัดก็จะแหวนโบสถ์ 3 รอบ โดยมีการโปรยทานซึ่งภาคจะยื่นโปรยอยู่หน้าโบสถ์ ก็เข้าโบสถ์ไปพบพระอุปัชฌาย์ จากนั้นคณะแถววงบรรเลงเพลงต่อสัก 1 - 2 เพลง จึงหยุดบรรเลง เพื่อให้พิธีการอุปสมบทในโบสถ์ ดำเนินไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้นนั้น

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

เมื่อตั้งศพไว้ที่วัด คณะแถววงเดินทางไปที่วัด โดยก่อนที่บรรเลงเพลงหัวหน้าวงต้องทำพิธีไหว้ครูก่อน จึงบรรเลงเพลงที่ประโคมศพ ซึ่งเพลงที่ต้องบรรเลงจะต้องเป็นเพลงมอญ เมื่อถึงเวลาการทำพิธีสงฆ์ แถววงทำการบรรเลงเพื่อรับพระ และก็ต้องหยุดเล่นไปในช่วงที่พระทำพิธีสงฆ์

หลังจากที่พิธีสงฆ์เสร็จสิ้น แตรวงบรรเลงเพลงเพื่อนำศพลงจากศาลา แล้วไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ เมื่อศพตั้งอยู่บนเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุล พิธีกรในงานกล่าวถึงประวัติของผู้เสียชีวิต ขั้นตอนต่อไปคือมีการยืนไว้อาลัยประมาณ 1 นาที จากนั้นเจ้าภาพเชิญประธานขึ้นจุดไฟ แตรวงจึงเริ่มบรรเลงเพลงธรณีกรรแสงและเพลงมอญ บรรเลงไปเรื่อย ๆ แขกที่มางานวางดอกไม้จันทน์จนครบทุกคน ทางคณะแตรวงจึงหยุดการบรรเลง

4. บทเพลงของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งออกเป็น 2 ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงคลื่นกระทบฝั่ง, เพลงเต๋ยโขง, เพลงลาวจ้อย, เพลงลาวเสียงเทียน, เพลงค่างควากินกล้วย, เพลงเขมรไทรโยค, เพลงทำบุญร่วมชาติ

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงมอญร้องไห้, เพลงมอญขว้างดาบ, เพลงธรณีกรรแสง, เพลงดาวทอง

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะหนึ่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 31 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะเท็นเซ็นต์

เพลงขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงเต๋ยโขง เพลงลาวจ้อย	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงลาวเสียงเทียน เพลงค่างควากินกล้วย เพลงเขมรไทรโยค เพลงทำบุญร่วมชาติ

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 32 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตำรวจคณะเท็นเซ็นต์

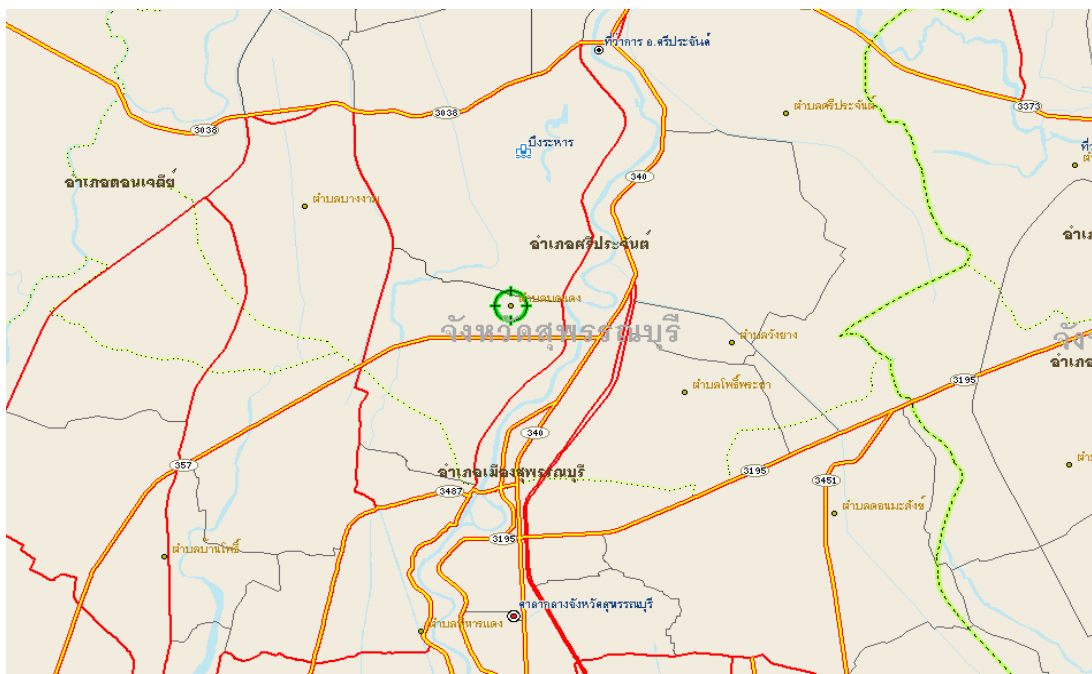
เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ
เพลงมอญข้างดาบ	เพลงมอญร้องไห้
เพลงดาวทอง	เพลงธรณีกรรแสง

แตรวกคณะขวัญใจมดแดง

1. ประวัติของแตรวกคณะขวัญใจมดแดง

ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 75 หมู่ 1 ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 22 แผนที่การเดินทางไปบ้านของแตรวกคณะขวัญใจมดแดง

แตรวกคณะขวัญใจมดแดง ได้ตั้งชื่อของคณะแตรวกมาจาก ชื่อของตำบลที่ตั้งคือ ตำบลมดแดง ในอำเภอศรีประจันต์ โดยมีผู้ก่อตั้งคือ นายหริ่ม คงสำราญ เป็นเจ้าของวงปีพาทย์วงแรกในอำเภอศรีประจันต์ จุดเริ่มต้นของคณะแตรวกขวัญใจมดแดงจึงมาจากวงปีพาทย์ และเนื่องจากนายหริ่มเป็นคนที่ใฝ่รู้ คิดที่จะพัฒนาศักยภาพของนักดนตรีในวง ซึ่งในช่วงนั้นก็เริ่มมีวงแตรวกกำลังได้รับความนิยม นายหริ่มจึงคิดที่ปรับเปลี่ยนจากวงปีพาทย์มาเป็นแตรวก จึงได้จัดซื้อเครื่องดนตรีมาจากเวียงนครเกษม ในกรุงเทพมหานคร มีเครื่องดนตรีแค่ 5 ชนิด คือ ปี่กลาริเน็ต, แตรคอนเน็ต, แตรบารีโทน, ยูโฟเนียม, และทูบา โดยนายหริ่มได้ไปติดต่อครูยอมและครูปลา ซึ่งเป็นครูสอนแตรวกอยู่ที่วัดสามเพลง ตำบลจรเข้มใหญ่ อำเภอบางปลาม้า มาเป็นครูสอนนักดนตรีในวงคณะบ้านมดแดง ซึ่งครูทั้ง 2 ท่านใช้วิธีการสอนตามแบบวิธีการสอนวงปีพาทย์ คือการสอนแบบจำเพลงและบอกต่อทำนอง ตามลักษณะของการเล่นแบบดนตรีไทย และนายหริ่มได้มอบหมายบุตรชาย 2 คนคือ นายเสงี่ยม คงสำราญ และ นายเล็ก คงสำราญ เป็นผู้ควบคุมการฝึกซ้อม เพราะนายหริ่มมีอายุมากแล้ว แต่มีความสามารถในด้านของการฟังและสอนได้บ้าง ที่สำคัญได้ตั้งชื่อคณะแตรวกว่า “แตรวกคณะบ้านมดแดง” แตรวกบ้านมดแดงจึงเป็นแตรวกคณะแรก ๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี

เนื่องจากเป็นคณะแตรวงที่ได้รับความนิยมในท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้แตรวงบ้านมดแดงต้องแข่งขันกับแตรวงคณะอื่น ๆ จากหลายท้องถิ่น โดยเฉพาะแตรวงจากวัดป่าพฤษณ์ อำเภอบางปลาม้า นำโดยครูศรีนวล และครั้งหนึ่งเคยประชันกันที่วัดบางใหญ่ปรากฏว่า แตรวงคณะบ้านมดแดงเล่นสู่วัดป่าพฤษณ์ไม่ได้ จึงทำให้นายลำจวน คงสำราญ บุตรชายของนายเสงี่ยม คงสำราญ เกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาแตรวงของบ้านมดแดง ให้มีความสามารถเท่าเทียมกับแตรวงจากวัดป่าพฤษณ์ จึงไปสมัครเป็นทหารสังกัดกองดุริยางค์ มณฑลทหารบกที่ 1 ท่งพญาไท กรุงเทพมหานคร หรือกองดุริยางค์ทหารบกในปัจจุบัน ภายหลังได้ลาออกจากราชการทหาร มาประกอบอาชีพรับงานแตรวง โดยรับหน้าที่แทนบิดาและได้รวบรวมญาติรวมทั้งผู้สนใจมาฝึกเป่าแตร ทำให้นักดนตรีวงมดแดงมีความสามารถพิเศษมากกว่าวงอื่น ๆ คือสามารถอ่านโน้ตสากลได้ และบรรเลงเพลงต่าง ๆ ได้อย่างวงของทหาร พร้อมทั้งจัดหาเครื่องดนตรีให้ครบทุกกลุ่มตามแบบอย่างของวงมาตรฐาน กับทั้งนายลำจวน คงสำราญได้เชิญ ร้อยเอกนพ ศรีเพชรดี ซึ่งเป็นครูสอนดนตรีอยู่ที่กองดุริยางค์ มาสอนและปรับปรุงวง จึงทำให้วงบ้านมดแดงมีชื่อเสียงมากในขณะนั้น และเป็นที่ยอมรับมากกว่าแตรวงคณะอื่น ๆ ในขณะนั้น

เมื่อปี พ.ศ. 2507 นายลำจวน คงสำราญ เข้าเป็นครูสอนแตรวงให้กับโรงเรียนการช่างจังหวัดสุพรรณบุรี หรือวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรีในปัจจุบัน และที่โรงเรียนการมัธยมศึกษาลัย ทำให้ชาวคณะแตรวงบ้านมดแดงขาดผู้นำที่จะสอนและฝึกซ้อม นายเสงี่ยม คงสำราญ ผู้เป็นบิดาจึงได้มอบหมายให้นายผูก สุนทรวิภาต ซึ่งมีศักดิ์เป็นหลานมาควบคุมวงแทนรวมทั้งดูแลรับงานแตรวง และในเวลาต่อมา นายผูกจึงได้เปลี่ยนชื่อคณะแตรวงจากแตรวงคณะบ้านมดแดง มาเป็น “ แตรวงคณะขวัญใจมดแดง ” จนถึงปัจจุบัน

สำหรับเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง โดยส่วนใหญ่ที่นักดนตรีจะมีเป็นสมบัติส่วนตัว เพราะเครื่องดนตรีชุดเดิมนั้นเก่าแก่และชำรุดไปตามกาลเวลา ที่ยังมีอยู่ก็จะเป็นเครื่องไฟฟ้า เช่น คีย์บอร์ด, กีตาร์ไฟฟ้า, กลองชุด, กลองแขก, ตะโพนไทย และในการบรรเลงแต่ละงานนั้นก็ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

- อัลโต้แซกโซโฟน	3	ตัว
- แตรบารีโทน	2	ตัว
- แตรทรัมเป็ต	2	ตัว
- ทรอมโบน	1	ตัว
- ฉาบ	2	คู่
- กลองใหญ่	1	ใบ
- ตะโพนไทย	1	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- ฉิ่ง	1	คู่

ในการรับงานของแตรววงคณะขวัญใจมดแดง ส่วนใหญ่รับบรรเลงงานบวชนาค โดยคิดราคาค่าจ้างประมาณ 7,500 – 12,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางใกล้ไกล จะมีงานศพบ้างแต่น้อยครั้งเพราะพื้นที่อำเภอศรีประจันต์ยังนิยมใช้วงปี่พาทย์มอญ บรรเลงในงานอวมงคลอยู่ จึงทำให้คณะแตรววงในแต่ละวงนั้นประมาณ 90 % จะรับงานมงคลทั่วไป เช่น งานบวช, งานทอดกฐิน, งานทอดผ้าป่า, งานแต่งงาน และงานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

2. สภาพทั่วไปของแตรววงคณะขวัญใจมดแดง

2.1 นักดนตรี

เนื่องจากแตรววงคณะขวัญใจมดแดง เป็นคณะแตรววงที่เก่าแก่วงหนึ่งของอำเภอศรีประจันต์ และนักดนตรีบางคนก็สามารถอ่านโน้ตสากลได้ ที่เป็นจุดเด่นของแตรววงคณะนี้อีกข้อหนึ่งคือ เป็นแตรววงที่สามารถบรรเลงเพลงที่เป็นแบบแผนดั้งเดิมได้หลายเพลง เช่น เพลงมาร์ชต่าง ๆ และเพลงไทยเดิม

แตรววงคณะขวัญใจมดแดง มีสมาชิกทั้งหมด 10 คน ดังนี้

1. นายผูก สุนทรวิภาต อายุ 76 ปี หัวหน่าว เป็นคนตำบลดมแดง อำเภอศรีประจันต์โดยกำเนิด จบการศึกษาชั้นป.4 นายผูกเริ่มหัดเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 9 ปี โดยมีบิดาเป็นผู้ฝึกสอน ปัจจุบันเนื่องจากนายผูกอายุมากและมีลักษณะประจำที่โดดเด่นคือ มีเส้นผมสีขาวทั้งศีรษะ บรรดาชาวบ้านและสมาชิกในวงเรียกนายผูกว่าลุงเฒ่า ซึ่งความจริงนายผูกมีชื่อเล่นว่า เฒ่า บางคนก็เรียกแตรววงคณะขวัญใจมดแดงว่า “ แตรววงลุงเฒ่า ” นายผูกมีอาชีพทำนาแล้ว และเครื่องดนตรีที่เล่นคือ แตรบารีโทน

2. นายโหน่ง สุนทรวิภาต อายุ 85 ปี เป็นสมาชิกที่มีอายุมากที่สุด ในวง จบการศึกษาชั้น ป.4 มีอาชีพค้าขาย เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี โดยครูลำจวน คงสำราญเป็นผู้สอนทั้งทฤษฎีดนตรีสากล และการเป่าแตรบารีโทน ปัจจุบันเครื่องดนตรีประจำตัวคือ แตรบารีโทน

3. นายบรรจง ศรีดอกไม้ อายุ 50 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี เคยเป่าปี่อยู่ในวงตั้งแต่สมัยเป็นวงปี่พาทย์ ตำแหน่งที่เล่นในแตรววงขวัญใจมดแดง คือ เป่าทรัมเป็ต

4. นายละเอียด ศรีดอกไม้ อายุ 41 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพค้าขาย เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 16 ปี โดยนายบรรจง ศรีดอกไม้เป็นผู้สอนให้นายละเอียดเป่าทรัมเป็ต ซึ่งวิธีการสอนจะสอนแบบวิธีของวงปี่พาทย์ที่ฝึกแบบท่องจำ ใช้ปากบอกลีลาเพลงเป็นทำนองเพลง ตำแหน่งที่เล่น คือ ทรัมเป็ต

5. นายกิตติคุณ ศรีดอกไม้ อายุ 53 ปี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี เดิมนั้นเล่นอยู่วงปี่พาทย์โดยเล่นตำแหน่งตีระนาดทุ้ม เริ่มหันมาสนใจดนตรีสากลในช่วงหลัง โดยเริ่มเป่าอัลโตแซกโซโฟน กับอาจารย์ลำจวน คงสำราญพร้อมกับการเรียนรู้โน้ตสากลไป

พร้อมกัน และเคยเล่นอยู่ในวงลูกทุ่งเล็ก ๆ ตะเวนเล่นตามจังหวัดต่าง ๆ ด้วย โดยเล่นตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน

6. นายมณฑิเยร สุนทรวิภาต อายุ 40 ปี อาชีพค้าขาย จบการศึกษาชั้น ม.3 เป็นทายาทสำคัญในการบริหารกิจการคณะแตรวงของนายผูก สุนทรวิภาต นายมณฑิเยรเริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี ซึ่งระยะแรกก็เล่นเพื่อความสนุกสนาน ต่อมาบิดาอายุมากขึ้นและสุขภาพเริ่มอ่อนแอ นายมณฑิเยรจึงต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น โดยดูแลเรื่องของการคุมเครื่องเสียง รวมทั้งต้องเล่นเองด้วยเมื่อมีการเดินแห่ของขบวนงานบวช ซึ่งนายมณฑิเยรเล่นตำแหน่งกลองใหญ่

7. นายดำรัส พวงบุปผา อายุ 61 ปี อาชีพเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 เล่นตำแหน่งทรอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี ซึ่งเดิมเล่นฆ้องวงใหญ่อยู่วงปี่พาทย์ ตั้งแต่ยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนเป็นคณะแตรวง

8. นายสำรวย พวงบุปผา อายุ 52 ปี ปัจจุบันมีอาชีพเป็นเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 25 ปี มีพื้นฐานของการดูโน้ตสากลบ้างนิดหน่อย โดยมีอาจารย์ลำจวน คงสำราญเป็นผู้ฝึกสอน เล่นในตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน

9. นายชลอ พวงบุปผา อายุ 51 ปี มีอาชีพเป็นเกษตรกร จบการศึกษาชั้น ป.4 เล่นตำแหน่งอัลโตแซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 20 ปี และเคยเล่นระนาดทุ้มอยู่ในวงปี่พาทย์ นายชลอมาเริ่มหัดเล่นอัลโตแซ็กโซโฟน เพราะนายสำรวย พวงบุปผา เป็นผู้ฝึกสอน โดยใช้วิธีการสอนต่อเพลงเหมือนกับวงปี่พาทย์ ที่ใช้แบบท่องจำและใช้ปากบอกเป็นทำนองเพลง

10. นายสายชล ศรีดอกไม้ อายุ 50 ปี ปัจจุบันมีอาชีพค้าขาย จบการศึกษาชั้น ม. 3 เล่นในตำแหน่งตีกลองชุด เดิมนั้นเคยเล่นกลองตะโพนอยู่ในวงปี่พาทย์ แล้วจึงมาเริ่มฝึกหัดการตีกลอง โดยการฝึกตีพื้นก่อน แล้วจึงมาตีกลองจริง เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 28 ปี โดยมีนายสำรวย พวงบุปผาชวนมาฝึกหัดด้วยกัน

ตาราง 33 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของบรรณานุกรมขวัญใจมดแดง

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายผูก สุนทรวิภาต	76	บาริโทน	เกษตรกร
2	นายโหน่ง สุนทรวิภาต	85	บาริโทน	ค้าขาย
3	นายบรรจง ศรีดอกไม้	50	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
4	นายละเอียด ศรีดอกไม้	41	ทรัมเป็ต	ค้าขาย
5	นายกิตติคุณ ศรีดอกไม้	53	อัลโต้แซกโซโฟน	ค้าขาย
6	นายมณเฑียร สุนทรวิภาต	40	กลองใหญ่	ค้าขาย
7	นายดำรัส พวงบุปผา	61	ทรอมโบน	เกษตรกร
8	นายสำรวย พวงบุปผา	52	อัลโต้แซกโซโฟน	เกษตรกร
9	นายชลอ พวงบุปผา	51	อัลโต้แซกโซโฟน	เกษตรกร
10	นายสายชล ศรีดอกไม้	50	กลองชุด, ตะโพนไทย	เกษตรกร

2.2 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่นักดนตรีบรรณานุกรมขวัญใจมดแดงใช้เล่น เป็นเครื่องที่เล่นอยู่ประจำ ส่วนใหญ่นักดนตรีจัดซื้อตัวเอง เพราะเครื่องดนตรีของที่คณะบรรณานุกรมนั้น ได้ชำรุดเสียหายไปตามกาลเวลา เหลือก็แต่เครื่องดนตรีบางเครื่อง เช่น กีตาร์, คีบอร์ด, กลองชุด, ตะโพนไทย สำหรับเครื่องดนตรีที่นักดนตรีบรรณานุกรมขวัญใจมดแดงใช้เล่นนั้น โดยส่วนใหญ่ซื้อมาจากร้านของนายประเสริฐ กิ่งจันทร์ ที่ซอยวัดประดู่ในทรงธรรม ซึ่งอยู่แถวภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพราะที่ร้านของนายประเสริฐ จะสั่งซื้อเครื่องดนตรีมือสองมาจากที่ต่าง ๆ กัน และนำเข้ามาจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งบางชิ้นก็ต้องนำมาซ่อมแซมเล็กน้อย จึงขายในราคาย่อมเยา ไม่เหมือนเครื่องใหม่มีมือหนึ่งยี่ห้อดัง มีชื่อเสียง แต่ราคาแพงเกินความจำเป็นซึ่งเครื่องดนตรีที่คณะบรรณานุกรมขวัญใจมดแดงได้จัดซื้อโดยคำแนะนำของอาจารย์ลำจวน คงสำราญเพราะเห็นว่าสภาพเครื่องโดยรวม พร้อมทั้งคุณภาพของเสียงนั้นดีแทบแยกไม่ออก เมื่อเทียบกับเครื่องดนตรีมือหนึ่งที่ราคาแพง

ตาราง 34 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	บาริโทน	2	COUESNON	ร้านของนายประเสริฐ
2	ทรัมเป็ต	2	KINGS / KONG	ร้านของนายประเสริฐ
3	อัลโต้แซกโซโฟน	3	KING STONE	ร้านของนายประเสริฐ
4	ทรอมโบน	1	BACH	ร้านของนายประเสริฐ
5	กลองใหญ่	1	PEACE	ร้านของนายประเสริฐ
6	กลองชุด	1	YAMAHA	ร้านของนายประเสริฐ

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทางเจ้าภาพเตรียมพานใส่เครื่องบูชาสำหรับไหว้ครูหรือยกครู และเมื่อคณะแตรวงเดินทางมาถึงที่บ้านเจ้าภาพ ก็จะทำการไหว้ครูโดยมีเครื่องบูชา ดังนี้

- ดอกไม้	1	กำ
- ธูป	5	ดอก
- เทียน	1	เล่ม
- บุหรี่	1	ซอง
- เหล้า	1	ขวด
- เงินค่ากำนล	12	บาท
- หมากพลู	3	คำ

ในส่วนของไหว้บางอย่างนั้นจะมีหรือไม่ก็ได้ เช่น หมากพลู บุหรี่ เหล้า แต่ถ้าเป็นดอกไม้ ธูปเทียน เงินค่ากำนล 12 บาทนั้น เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการไหว้ครู หรือยกครูในแต่ละครั้ง หลังจากเตรียมเครื่องไหว้ต่าง ๆ พร้อมแล้ว จตุรปู เทียน วางใส่พาน นายผูก สุนทรวิภาต เป็นผู้กล่าวขอขมาครูบาอาจารย์ มีคำกล่าวดังนี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (3 จบ)

ข้าพเจ้าขอระลึกถึงกราบบูชาพระรัตนตรัย คุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ทั้งปวงที่สถิตอยู่ในสถานที่นี้ ขอให้การบรรเลงในครั้งนี้จงประสพกับความราบรื่นเรียบร้อยด้วย อย่าให้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดทำให้ติดขัด วันนี้เป็นวันดีขอเชิญเหล่าเทพดาอารักษ์ จงเสด็จลงมาวยชัยให้พรเหล่าศิษย์ จงประสพแต่สิ่งที่ดี ๆ การเล่นการร้องอย่าได้ติดขัดด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง

จากนั้นคณะแตรวงบรรเลงเพลงมาร์ช เพื่อเป็นการโหมโรงก่อนที่จะบรรเลงเพลงอื่น ๆ ต่อไปตามความเหมาะสม เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ของงาน ณ ขณะนั้น

2.4 การสืบทอด

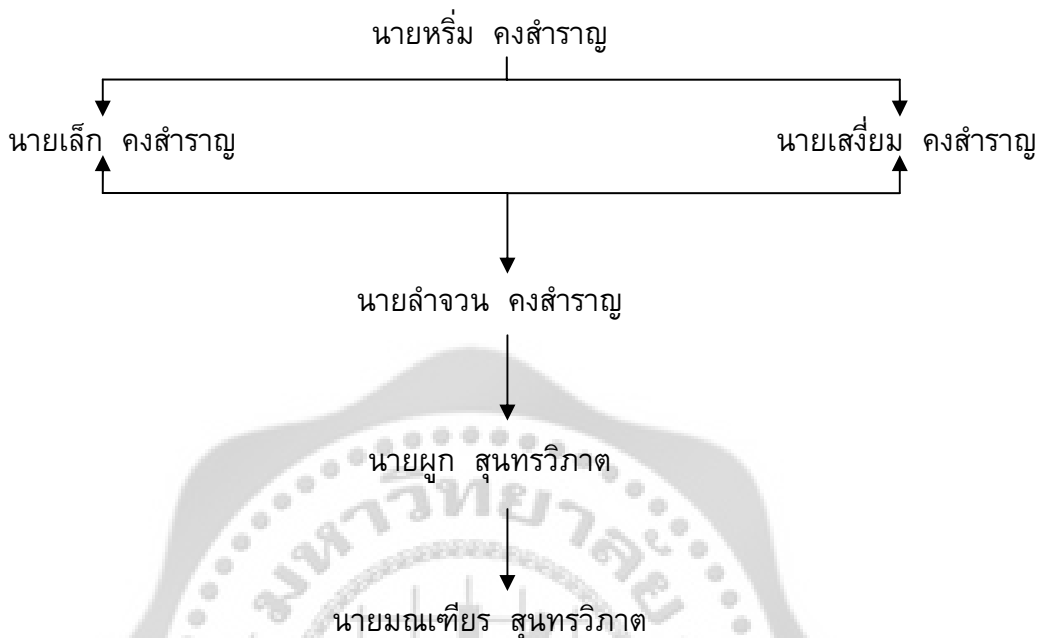
ภาพประกอบ 23 นายผูก สุนทรวิภาต หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจมดแดง

ด้านการฝึกซ้อมดนตรีในแตรวงขวัญใจมดแดง นายผูกได้ยึดหลักที่สำคัญคือ การทดสอบผลเพื่อสืบทอดอาชีพแตรวงของบรรดาลูกวง ซึ่งจะสังเกตได้จากพฤติกรรม และความกระตือรือร้นใส่ใจการพัฒนาฝีมือ เพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้นมีความสามารถ พัฒนาจนมีประสบการณ์ สามารถออกงานแสดงหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ก็ถือว่าประสบความสำเร็จ

สำหรับแนวทางการสืบทอดอาชีพแตรวงในอนาคต ของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง นายผูก ได้วางแผนไว้ว่า ต้องดำเนินกิจการต่อไปเพราะเป็นสมบัติตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการบรรเลงของวงบ้าง ฝึกซ้อมเพลงที่กำลังเป็นที่นิยมตามยุคตามสมัยบ้าง เพื่อตอบสนองตามความต้องการของชาวบ้าน กอปรกับนายผูกอายุมากแล้ว อีกไม่นานคงต้องหยุดและมอบภาระการควบคุมวงให้กับนายมณฑีร สุนทรวิภาต บุตรชายทำหน้าที่ ดำเนินการแทนตนต่อไป

แผนภูมิของแถวคณะขวัญใจมดแดง

สายเครือบุตรหลานและญาติ

3. บทบาทของแถวคณะขวัญใจมดแดง

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

สำหรับแถวคณะขวัญใจมดแดง ลักษณะของงานที่เจ้าภาพส่วนใหญ่ มาหาไปบรรเลงคือ งานอุปสมบท การบรรเลงงานอุปสมบทในแต่ละครั้งของแถวคณะขวัญใจมดแดง หลังจากบูชาครูเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เริ่มการบรรเลงด้วยเพลงมาร์ช 3 เพลง จึงหยุดรับประทานอาหารกลางวัน ที่ทางเจ้าของงานจัดให้ เสร็จแล้วบรรเลงต่ออีก 2 เพลง จึงเดินทางไปรับนาคจากวัดมาบ้าน ซึ่งในระหว่างทางนั้นจะบรรเลงเพลงแห่ ในจังหวัดระยองซึ่งเป็นเพลงของวงดนตรีสุนทราภรณ์ หรือเพลงลูกทุ่งในจังหวัดสามช่า จากนั้นเป็นการอาบน้ำนาค แถวจะบรรเลงเพลงค่าน้ำนม เสร็จพิธีแล้วเป็นการทำขวัญนาค หน้าที่ของแถวจะต้องรับให้ได้และถูกต้องหนึ่งประเพณีการทำขวัญนาคในแต่ละท้องที่ แตกต่างกันไปเพราะหมอขวัญแต่ละคน ได้รับการสืบทอดที่ต่างกันไปในแต่ละครูที่สอนมา

ครั้งถึงรุ่งเช้าซึ่งเป็นวันอุปสมบทนาค แถวจะต้องทำหน้าที่แห่ไปวัดเวลาประมาณ 05.00 น. เริ่มจากการบรรเลงเพลงมาร์ช แล้วต่อด้วยเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นที่นิยมชื่นชอบของชาวบ้านจนถึงเวลา 07.00 น. จึงหยุดพักรับประทานอาหารเช้า และบรรเลงต่อด้วยเพลงคลื่นกระทบฝั่ง ออกด้วยเพลงจังหวัดระยอง เช่น เพลงตามองตา เต๋ยโขง พม่าเขว ฯลฯ เวลา 08.00 น. แห่นาคไปวัดด้วยเพลงลูกทุ่งในจังหวัดระยอง และสามช่า เมื่อแห่นาคเวียนรอบพระอุโบสถครบ

3 รอบ หรือหลาย ๆ รอบ ก็แล้วแต่คณะบรรณจะตกลงกับทางเจ้าภาพงาน คณะบรรณจะบรรเลงเพลงมหาฤกษ์เป็นการส่งนาคเข้าอุโบสถ ถือว่าเป็นการเสร็จพิธี

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในการรับงานอวมงคลของบรรณคณะขวัญใจมดแดง จะเริ่มต้นเหมือนงานมงคลทั่วไป คือ มีการยกครู ดอกไม้ ธูปเทียน เหล้าบุหรีและเงินค่ากำนล 12 บาท หลังจากการไหว้ครูจบลงบรรณจะบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น 1 เพลง ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า ธรณีกรรแสง พม่าแปลง และเพลงไทยสำเนียงต่าง ๆ ที่นักดนตรีไม่สามารถจดจำชื่อได้ แต่ก็สามารถจดจำต่อ ๆ กันมา หรือบรรเลงตามกันไปโดยมีผู้บรรเลงนำที่เป็นหลัก 1 ถึง 2 คน การบรรเลงเพลงในงานศพทั่วไป จะบรรเลงเพลงที่มีทำนองเศร้าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของงาน ซึ่งโดยส่วนมากเป็นเพลงมอญ หรือเพลงลูกทุ่ง หรือเพลงไทยสากล ที่มีทำนองถึงอารมณ์เศร้าก็สามารถนำมาใช้ได้เช่นกัน และบรรณทำหน้าที่หลักคือ การบรรเลงประกอบการแห่จากบ้านไปวัด หรือจากวัดมาบ้านแล้วแต่ข้อตกลง ทางเจ้าภาพจะว่าจ้างข้อตกลงกัน

4. บทเพลงของบรรณคณะขวัญใจมดแดง

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของบรรณคณะขวัญใจมดแดง

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงสยามมานุสติ เพลงมาร์ช ทหารบก เพลงมาร์ชไทยรวมกำลัง เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงทะเลบัว

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า เพลงธรณีกรรแสง เพลงพม่าแปลง เพลงมอญอ้อยอิงเถา เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของบรรณคณะขวัญใจมดแดง

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 35 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสดุดีมหาราชา	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงสยามมานุสติ	เพลงทะเลบัว
เพลงมาร์ชทหารบก	
เพลงมาร์ชไทยรวมกำลัง	

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ

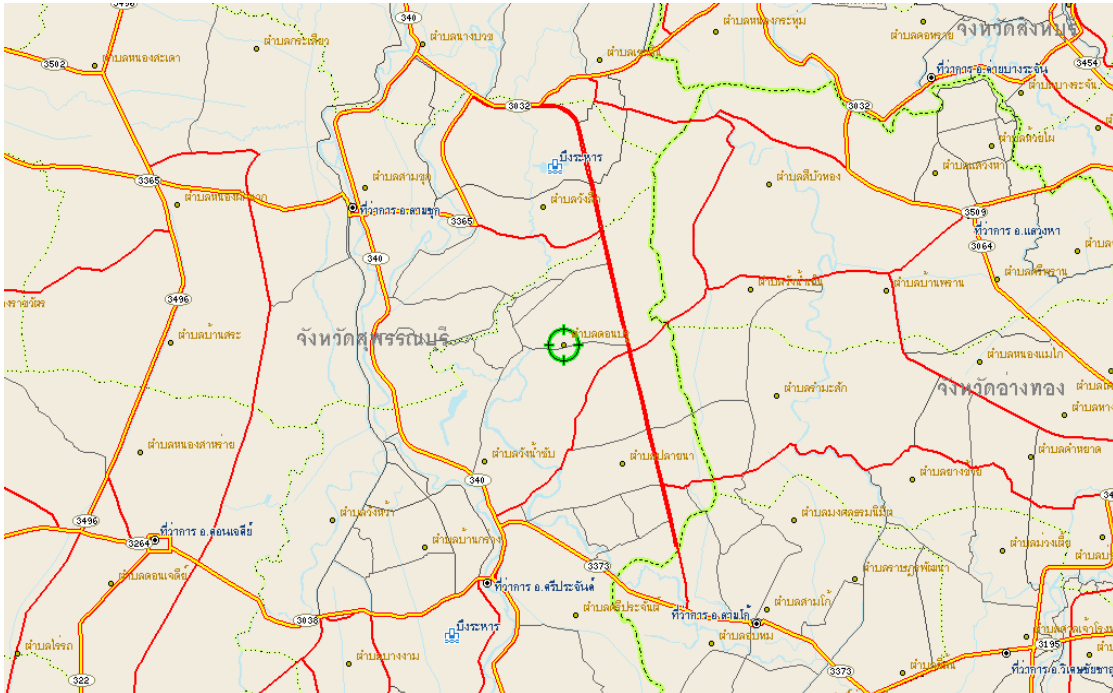
ตาราง 36 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของแตรวงคณะขวัญใจมดแดง

เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ
เพลงแขกเชิญเจ้า	เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงธรณีกรรแสง	
เพลงพม่าแปลง	
เพลงมอญอ้อยอิงเถา	

ตรวจคณะกรรมการใจโพธิ์นิมิตร

1. ประวัติตรวจคณะกรรมการใจโพธิ์นิมิตร

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 121 หมู่ 4 ตำบลดอนปรู อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 24 แผนที่การเดินทางไปบ้านตรวจคณะกรรมการใจโพธิ์นิมิตร

ตรวจคณะกรรมการใจโพธิ์นิมิตร ซึ่งคำว่า “โพธิ์นิมิตร” มาจากชื่อของหมู่บ้านในบริเวณที่แห่งนั้น ที่มีชื่อว่า “บ้านโพธิ์นิมิตร” ผู้ก่อตั้งวงคือ นายงาม เมืองจินดา เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2520 โดยปัจจุบันนายงาม ถึงแก่กรรมไปได้ 2 ปีแล้ว และมีนายไพโรจน์ ชาวปลายนา ซึ่งเป็นศิษย์คนสนิทของนายงาม เมืองจินดา ขึ้นมาสืบทอดเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งวงในฐานะหัวหน้าวง โดยระยะแรกที่นายงามเสียชีวิตไป สมาชิกทุกคนมีความคิดว่าจะเลิกเล่นเท่ากับว่าจะไม่มีตรวจคณะกรรมการใจโพธิ์นิมิตรอีก แต่ด้วยเสียงเรียกร้องจากชาวบ้านบริเวณนั้น และความเสียตายเป็นเครื่องดนตรีที่มีอยู่ทั้งหมด สมาชิกนักดนตรีในวงทุกคน จึงลงความเห็น ว่า นายไพโรจน์ ปลายชานา คือบุคคลที่เหมาะสมที่สุด มีทั้งคุณวุฒิและฐานะการเงิน รวมทั้งมีหน้าที่การงานดี และความรับผิดชอบสูง สมควรที่จะเป็นหัวหน้าวงคนต่อไป อีกประการหนึ่ง นายไพโรจน์เป็นศิษย์ที่ใกล้ชิด และนายงามไว้วางใจมากที่สุด

นายไพโรจน์ ปลายชานา เมื่อเข้ามารับหน้าที่หัวหน้าคณะคนต่อไป จึงต้องมีการปรับปรุงรูปแบบของวง ให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ตั้งแต่เรื่องของเครื่องดนตรีที่ใช้ ไปจนถึงความสามารถของสมาชิกนักดนตรีทุกคน โดยเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร มีดังนี้

- อัลโต้แซกโซโฟน	2	ตัว
- ทรัมเปต	2	ตัว
- ทรอมโบน	3	ตัว
- คีย์บอร์ด	1	ตัว
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	1	ใบ
- กลองชุด	1	ชุด
- คองก้า	1	คู่
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- ฉิ่ง	1	คู่

นอกจากแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร จะมีลักษณะของการบรรเลงแบบแตรวงแล้ว ยังมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นลักษณะของการบรรเลงแบบวงลูกทุ่งอีกด้วย รายได้หรือค่าตอบแทนของคณะ จึงมีงานแสดงเข้ามาอยู่สม่ำเสมอ โดยมีค่าตอบแทนตั้งแต่ 9,000 – 12,000 บาท ใน 1 คนจะมีส่วนแบ่งคนละ 500 – 600 บาทต่องาน ส่วนการฝึกซ้อมเพลงต่าง ๆ จะใช้วิธีบอกปากต่อปาก และบอกทำนองแบบลักษณะของดนตรีไทย ในแตรวงคณะนี้ไม่มีสมาชิกที่อ่านโน้ตสากลได้เลย เป็นก็แต่การจำเสียง แล้วต่อนิ้วเล่นกับเครื่องดนตรีของตน เพราะส่วนใหญ่คิดว่า การต้องมานั่งเรียนโน้ตสากล กว่าจะเข้าใจนั้นยากและเสียเวลานาน

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

2.1 นักดนตรี

สมาชิกในคณะแตรวงขวัญใจโพธิ์นิมิตร บางคนก็ฝึกหัดมากับโน้ตดนตรีไทย และบางคนก็ถนัดวิธีแบบบอกปากต่อปาก ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีบอกปากต่อปากเพราะจะเป็นเร็วกว่าวิธีอื่น

สำหรับสมาชิกของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร มีนักดนตรีทั้งหมด 11 คน ดังนี้

1. นายไพโรจน์ ชาวปลายนา อายุ 42 ปี อาชีพรับราชการ จบการศึกษาระดับประโยควิชาชีพ หรือ ปวช. ตำแหน่งกลองทริโอและกลองชุด เพิ่งรับหน้าที่หัวหน้าคณะแตรวงขวัญใจโพธิ์นิมิตร มาได้ประมาณ 2 ปี เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี โดยใช้วิธีครูพักลักจำมาก่อน

ที่มารู้จักกับนางงาม เมืองจินดา ผู้ก่อตั้งวงโพธิ์นิมิตร ในระยะหลังนายไพโรจน์เข้ามาเป็นสมาชิกวง และมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่จะสืบสานวัฒนธรรมแตงวงของบ้านโพธิ์นิมิตรไว้ จึงได้รับความไว้วางใจ จากนางงาม เมืองจินดา รวมทั้งบรรดาสมาชิกทั้งหลายในวง ต่างยินดีที่มีนายไพโรจน์มาร่วมวงงาน และดำเนินการบริหารจัดการวงให้อยู่ได้อย่างมีความสุข

2. นายวิเชียร ชมภูนาถ อายุ 53 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 18 ปี มีครูสำรวย ชมภูนาถเป็นผู้สอน ซึ่งเป็นบิดาของนายวิเชียร โดยเล่นเครื่องดนตรีชิ้นแรกคือ เปียโน และโน้ตที่เรียนมาเป็นโน้ตไทย ในช่วงแรกของชีวิตนักดนตรีของนายวิเชียร ชมภูนาถ จึงได้เข้าเล่นเป็นนักดนตรีอยู่ในวงเป็พาทย์ ซึ่งเป็นวงเป็พาทย์ของตัวเอง มาระยะหลังประมาณ 10 ปีที่แล้ว งานที่วงเป็พาทย์ลดน้อยลงจึงคิดมาเล่น เครื่องดนตรีสากล โดยเลือกเป็อัลโต้แซ็กโซโฟน หรือนักดนตรีแตงวงทั่วไปในจังหวัด สุพรรณบุรี เรียกกันเป็นที่เข้าใจว่า แซ็กเล็ก

3. นายเสริม สิทธิกรุณา อายุ 60 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 45 ปี จากวงเป็พาทย์มอญ นายเสริมเล่นและฝึกฝนการเล่นของตัวเองด้วยวิธีครูพักลักจำมาตลอด

4. นายพยนต์ รมโพธิ์ อายุ 43 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง ทรัมเป็ต โดยเริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 18 ปี มีอาจารย์ทองอยู่ (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้สอน แต่เป็นการถ่ายทอดทางโน้ตไทย ท่องทำนองเพลงก็ต้องท่องเป็นโน้ตไทย พร้อมทั้งการฝึกเป็ ทรัมเป็ต ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่นายพยนต์ รมโพธิ์ ชอบเล่นมากที่สุด

5. นายทรงยศ ช่างโต อายุ 37 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี มีนายเสริม สิทธิกรุณาเป็นผู้สอน ตั้งแต่การเรียนรู้อันนี้เรื่องโน้ตไทย แล้วการหัดเป็ ทรัมเป็ตอีกด้วย

6. นายทองเจือ ทาเงิน อายุ 52 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 42 ปี เดิมเล่นเครื่องตีอยู่ในวงเป็พาทย์ มาระยะหลัง เป็พาทย์ไม่ค่อยมีงานตามกระแสนิยมตะวันตก จึงผันตัวเองมาฝึกเป็ทอมโบน ปัจจุบันจึงมาอยู่ที่ แตงวงขวัญใจโพธิ์นิมิตร

7. นายอุเทน ผานาโน อายุ 44 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 18 ปี เล่นโน้ตไทยมาตลอด ไม่เคยเรียนโน้ตสากลเพราะนายอุเทน รู้สึกว่าโน้ตไทยนั้นจำง่ายกว่าโน้ตสากล

8. นายประสาร เตือนพลาญ อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี ใช้วิธีฝึกหัดเล่นด้วยตัวเอง จากการฟังเพลง แล้วจำทีละวรรคตอน จากนั้นนำมาเทียบเสียงกับทอมโบน โดยนายประสารสามารถอ่านโน้ตไทยได้

9. นายทองอยู่ คำศรีจันทร์ อายุ 40 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 19 ปี โดยใช้วิธีครูพักลักจำและหัดเล่นด้วยตัวเอง นายทองอยู่จึงไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้ ปัจจุบันเป็นนักดนตรีที่สามารถไปเล่นคณะ แตรวง วงไหนก็ได้ในกรณีที่วงขวัญใจโพธิ์นิมิตร ยังไม่มีงาน

10. นายสมบัติ ปู่เกิด อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง ฉาบใหญ่และกลองทริโอ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 12 ปี นายสมบัติเป็นศิษย์ของครูทองอยู่ (ไม่ทราบนามสกุล) ใช้วิธีฝึกเอง และแลกเปลี่ยนความรู้ ระหว่างนักดนตรีด้วยกัน เคยเล่นอยู่กับ คณะแตรวงอื่นมาหลายวง

11. นายสำเร็จ ทรัพย์มาก อายุ 51 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งเครื่องหนัง, ฉาบเล็ก, ฉิ่ง เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 17 ปี มีครูเยื่อ บ้านดอนกลาง เป็นผู้สอน อ่านโน้ตไทย และสอนการตีเครื่องกำกับจังหวะ เคยเล่นกับแตรวงคณะอื่น ๆ มาหลายวง รวมทั้ง รับประทานอาหารเย็นด้วย

ตาราง 37 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายไพโรจน์ ปลายชานา	42	กลองทริโอ/กลองชุด	รับราชการ
2	นายวิเชียร ชมภูนาถ	53	อัลโตแซกโซโฟน	เกษตรกร
3	นายเสริม สิทธิภรณ์	60	อัลโตแซกโซโฟน	รับจ้าง
4	นายพนนต์ ร่มโพธิ์	43	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
5	นายทรงยศ ช้างโต	37	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
6	นายทองเจือ ทาเงิน	52	ทอมโบน	รับจ้าง
7	นายอุเทน ผานาใน	44	ทอมโบน	รับจ้าง
8	นายประสาร เดือนพลา	48	ทอมโบน	เกษตรกร
9	นายทองอยู่ คำศรีจันทร์	40	ทอมโบน	รับจ้าง
10	นายสมบัติ ปู่เกิด	48	ฉาบใหญ่, กลองทริโอ	รับจ้าง
11	นายสำเร็จ ทรัพย์มาก	51	เครื่องหนัง, ฉาบเล็ก, ฉิ่ง	รับจ้าง

2.2 เครื่องดนตรี

ส่วนของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร นายไพโรจน์ได้สั่งซื้อมาจากห้าง กระจ่างกลาโหมบ้าง จากเวียงนครเกษมบ้าง และบางส่วนก็เป็นเครื่องส่วนตัวของนักดนตรีในวง โดยนายไพโรจน์ เป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินการ ถ้าเครื่องดนตรีชำรุดเสียหาย เบื้องต้นนักดนตรีผู้เล่น

เครื่องนั้นทำการซ่อมแซมด้วยตนเอง แต่ถ้าเกิดเสียหายหรือชำรุดมาก จะรวบรวมไปซ่อมที่ร้าน ประเสริฐ ซอยวัดประดู่ในทรงธรรม แกวท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 38 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	อัลโตแซ็กโซโฟน	2	YAMAHA/KING	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
2	ทรัมเป็ต	2	YAMAHA/CONN	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
3	ทรอมโบน	3	YAMAHA/JUPITER	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
4	คีย์บอร์ด	1	YAMAHA PSR-27	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
5	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	MAYA	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
6	กลองทริโอ	1	C M C	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
7	กลองใหญ่	1	ROYAL	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
8	กลองชุด	1	ROYAL	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
9	คองก้า	1	-	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
10	ฉาบเล็ก	1	YAMAHA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
11	ฉาบใหญ่	1	YAMAHA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
12	ฉิ่ง	1	-	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

เมื่อคณะแตรวงมาถึงบ้านของเจ้าภาพงาน ต้องมีการยกครูหรือไหว้ครู ซึ่งทางวงเป็นผู้บอกให้เจ้าภาพเตรียมเครื่องบูชา ในส่วนของการไหว้ครูนอกจากเป็นการระลึกถึงคุณครูอาจารย์แล้วยังเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้สมาชิกนักดนตรีมีกำลังใจ และอารมณ์ร่วมในการบรรเลงดนตรี ขอให้บรรเลงผ่านไปได้ด้วยดี และผู้ทำหน้าที่ไหว้ครูหรือยกครูนั้น ก็คือ นายไพโรจน์ ปลายชานา หัวหน้าวง ส่วนของเครื่องบูชาในการไหว้ครู จะใช้เครื่องบูชาคล้าย ๆ กัน ได้แก่

- ดอกไม้	1	กำ
- ธูป	5	ดอก
- เทียน	1	เล่ม
- เหล้า	1	ขวด
- บุหรี่	1	ซอง
- เงินค่ากำนัล	12	บาท
- หมาก พลู	3	คำ

เมื่อนำ รูป เทียน ดอกไม้ เงิน บุหรี่ ใส่พาน และนำพานของบูชาครูทั้งหมด ใส่ถาดวางไว้ที่ด้านข้างของวงดนตรี ผู้ที่ทำหน้าที่ยกครูต้องจุดธูป จุดเทียน และจุดบุหรี่ 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต โดยความนั้นจะกล่าวถึง คุณพระพุทธรูป คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครู ประมาณ 1 – 2 เพลง ในส่วนของเพลงที่บรรเลงถวายครู จะแตกต่างกันระหว่างงานที่เป็นมงคล (งานบวช) กับงานอวมงคล (งานศพ) กล่าวคือ งานที่เป็นมงคลนั้นจะใช้เพลงมาร์ช ในการบรรเลงเริ่มเปิดวง ส่วนงานที่เป็นงานอวมงคลจะใช้เพลงสโลว์มาร์ช หรือเป็นเพลงธรณีกรรม และหลังจากพิธีไหว้ครูหรือยกครูเสร็จสิ้น เป็นการบรรเลงเพลงตามความเหมาะสมของงานต่อไป

2.4 การสืบทอด

ภาพประกอบ 25 นายไพโรจน์ ปลายชานา หัวหน้าวงแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

เนื่องจากแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร เริ่มตั้งขึ้นมาจากนายงาม เมืองจินดา ผู้ที่มีใจรักทางด้านแตรวงและตั้งใจจะให้แตรวงขวัญใจโพธิ์นิมิตร อยู่คู่กับบ้านโพธิ์นิมิตร ที่อำเภอศรีประจันต์ ไปให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งนายไพโรจน์ ปลายชานา ผู้เป็นศิษย์ที่ได้รับมอบมาเพื่อสืบทอดและดูแล สืบต่อไป

แผนภูมิของแถวคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร สายศิษย์

นางงาม เมืองจินดา

นายไพโรจน์ ปลายชานา

3. บทบาทของแถวคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

สำหรับแถวคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตรนั้น ลักษณะของงานที่เจ้าภาพส่วนใหญ่ มาหาไปบรรเลงคือ งานบวชหรืองานอุปสมบท การบรรเลงงานอุปสมบทในแต่ละครั้งของแถวคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร หลังจากบูชาครูเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เริ่มการบรรเลงด้วยเพลงมาร์ช 2 เพลง จึงหยุดรับประทานอาหารกลางวันทางเจ้าของงานจัดให้ เสร็จแล้วบรรเลงต่ออีก 2 เพลง โดยไม่จำเป็นต้องบรรเลงเพลงมาร์ชอีกก็ได้ จึงเดินทางไปรับนาคจากวัดมาบ้าน ซึ่งในระหว่างทางนั้นจะบรรเลงเพลงแห่ ในจังหวะร่ำวงหรือเพลงลูกทุ่งในจังหวะสามช่า จากนั้นเป็นการอาบน้ำนาค แถวบรรเลงเพลงค่าน้ำนม แล้วต่อด้วยเพลงจ๊กโก่ลาบวช เสร็จพิธีแล้วเป็นการทำขวัญนาค หน้าที่ของแถวจะต้องรับให้ได้และถูกต้อง ซึ่งประเพณีการทำขวัญนาคในแต่ละท้องถิ่นที่ แตกต่างกันไปเพราะหมอขวัญแต่ละคน ได้รับการสืบทอดที่ต่างกันไป หรือแล้วแต่ลูกเล่นและสถานการณ์พาไป

เมื่อถึงรุ่งเช้าซึ่งเป็นวันอุปสมบทนาค แถวจะต้องทำหน้าที่แห่ไปวัดเวลาประมาณ 05.00 น. เริ่มจากการบรรเลงเพลงมาร์ช แล้วต่อด้วยเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นที่นิยมชื่นชอบของชาวบ้าน จนถึงเวลา 07.00 น. จึงหยุดพักรับประทานอาหารเช้า และบรรเลงต่อด้วยเพลงคลื่นกระทบฝั่ง ออกด้วยเพลงจังหวะร่ำวง เช่น เพลงค้ำคาวกินกล้วย รำมาชิมารำ พม่าเขว ฯลฯ เวลา 08.00 น. แห่นาคไปวัดด้วยเพลงลูกทุ่งในจังหวะร่ำวง และสามช่า เมื่อแห่นาคเวียนรอบพระอุโบสถครบ 3 รอบ หรือหลายรอบ ก็แล้วแต่คณะแถวจะตกลงกับทางเจ้าภาพงาน คณะแถวจะบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย เป็นการส่งนาคเข้าอุโบสถ ถือว่าเป็นการเสร็จพิธี

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

การรับงานอวมงคลของแถวคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร จะเริ่มต้นเหมือนงานมงคลทั่วไปคือ มีการยกครู ดอกไม้ รูปเทียน เหล้าบู่หรือและเงินค่ากำนล 12 บาท หลังจากการไหว้ครูจบลงแถวบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น 1 เพลง ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า ธรณีกรรแสง พม่าแปลง การบรรเลงเพลงในงานศพทั่วไป บรรเลงเพลงที่มีทำนองเศร้าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของงาน ซึ่งโดยส่วนมากเป็นเพลงมอญ หรือเพลงลูกทุ่ง ที่มีทำนองถึงอารมณ์เศร้าก็สามารถนำมาใช้ได้

และแตรวงจะทำหน้าที่หลักคือ การบรรเลงประกอบการแห่ จากบ้านไปวัด หรือจากวัดมาบ้าน แล้วแต่ข้อตกลง ทางเจ้าภาพจะว่าจ้างข้อตกลงกัน

4. บทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล 4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงมาร์ชสี่เหล่า เพลงมาร์ชตำรวจ เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงค้ำคาวกีนกล้วย เพลงกินอะไรถึงสวย เพลงหนูไม่รู้ เพลงทหารอากาศขาดรัก

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงแขกเชิญเจ้า เพลงพม่าแปลง เพลงพญาโศก เพลงลาวตำเนินทราย เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 39 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะขวัญใจโพธิ์นิมิตร

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสดุดีมหาราชา	เพลงค้ำคาวกีนกล้วย
เพลงมาร์ชสี่เหล่า	เพลงกินอะไรถึงสวย
เพลงมาร์ชตำรวจ	เพลงหนูไม่รู้
เพลงคลื่นกระทบฝั่ง	เพลงทหารอากาศขาดรัก

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 40 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตำรวจคณะวิทยุใจโพธิ์นิมิตร

เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ
เพลงแขกเชิญเจ้า	เพลงธรณีกรรแสง
เพลงพม่าแปลง	เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงพญาโศก	
เพลงลาวตำเนินทราย	

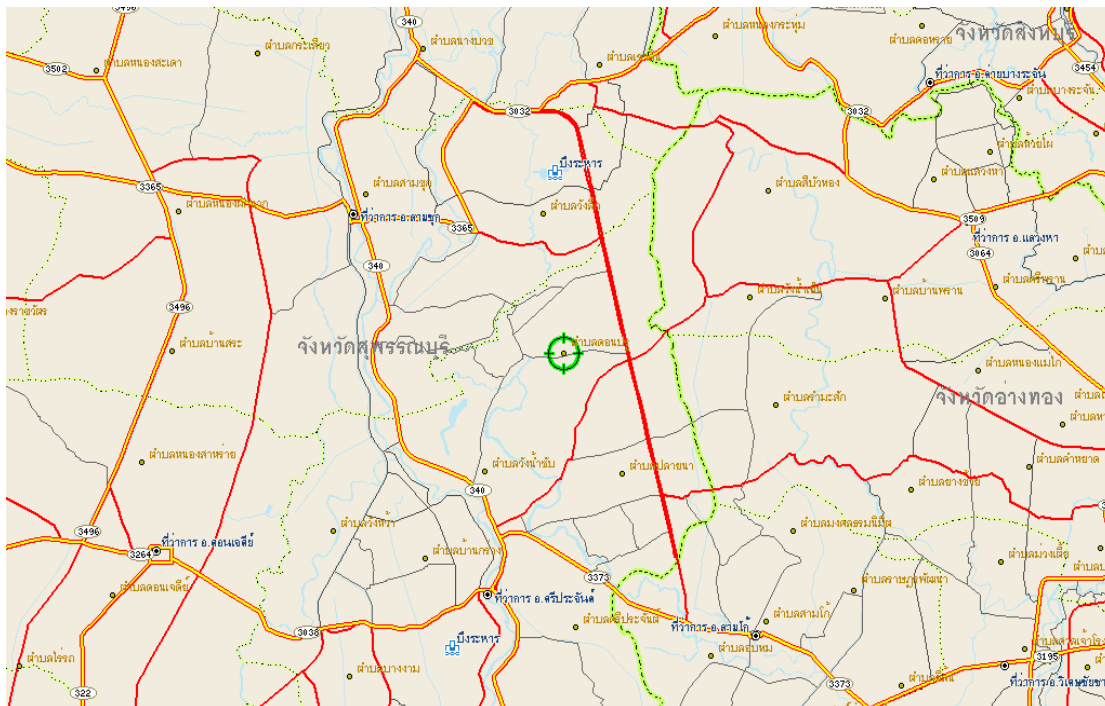

ตรวจคณะชั้นทอง

1. ประวัติตรวจคณะชั้นทอง

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 87 หมู่ 3 ตำบลดอนปรู อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 26 แผนที่การเดินทางไปบ้านของตรวจคณะชั้นทอง

ตรวจคณะชั้นทอง เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2546 หรือเมื่อประมาณ 7 ปีมาแล้ว โดยนายมานัส ชั้นทอง อายุ 45 ปี หัวหน้าวง ซึ่งมาจากการรวมตัวระหว่างเพื่อนฝูง ที่เป็นนักดนตรีอยู่ในวงการตรวจด้วยกัน ชื่อของตรวจคณะนี้มาจากนามสกุลของนายมานัสเอง ด้วยความชอบดนตรีทั้งนายมานัส และเพื่อนสมาชิกตรวจคณะชั้นทองทั้งหมด 12 คน จึงรับเล่นงานต่างๆ ด้วยความรับผิดชอบ ตั้งใจให้แต่ละงานนั้น มีคุณภาพและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตรวจคณะชั้นทองจึงเป็นอีกคณะหนึ่งในอำเภอศรีประจันต์ที่ชาวบ้านชื่นชอบ

ส่วนของเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงชั้นทอง เป็นเครื่องที่ซื้อใหม่มาตั้งแต่เริ่มตั้งคณะตรวจ ด้วยกาลเวลาผ่านไปก็มีบ้างที่ชำรุดสึกหรอ แต่ก็มีการหมุนเวียนซื้อมาทดแทนกันไป โดยมีเครื่องดนตรีทั้งหมด ดังนี้

- คีบอร์ด	3	ตัว
- อัลโต้แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- ทรอมโบน	2	ตัว
- ทรัมเปต	2	ตัว
- กลองทรีโอ	1	ชุด
- กลองใหญ่	1	ใบ
- กีตาร์ไฟฟ้า	1	ตัว
- กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	ตัว
- กลองชุด	1	ชุด
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- ฉิ่ง	1	คู่

สำหรับการรับงานของแตรวงคณะชั้นทอง ในส่วนของค่าตอบแทนแตรวงคณะชั้นทอง โดยเฉลี่ยจะรับประมาณงานละ 8,000 – 20,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางที่เดินทาง จากบ้านของคณะแตรวงไปถึงบ้านเจ้าภาพ และจำนวนนักดนตรี ค่าตอบแทนจะได้คนละ 600 บาท เท่ากันที่เหลือจะเข้าเป็นกองกลางของคณะแตรวง เพื่อไว้ใช้จ่ายเป็นค่าซื้ออุปกรณ์ ค่าเดินทาง ค่าน้ำมันรถ และนำไปซ่อมแซมเครื่องดนตรีที่ชำรุด แตรวงคณะชั้นทองนี้สมาชิกนักดนตรีทุกคนไม่มีความรู้เกี่ยวกับโน้ตสากลเลย เวลาต่อเพลงใช้วิธีร้องทำนองวรรคเพลง จำเสียงแล้วท่องเป็นโน้ตไทย และมาเทียบเสียงกับเครื่องดนตรีของแต่ละคน

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะชั้นทอง

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะชั้นทอง เป็นวงแตรวงที่นักดนตรีในวง แต่ละคนก็มีใจรักด้านดนตรีกันทุกคน โดยส่วนใหญ่สมาชิกในวงจะเป็นญาติพี่น้องกัน ฉะนั้น เมื่อมีปัญหาหรือต้องการมติของคนส่วนใหญ่ นักดนตรีในวงชั้นทอง จะตามตัวกันอย่างไม่ยากลำบาก บางคนสามารถไปรับงานนอกได้อีก ในกรณีที่วงชั้นทองไม่มีงาน เป็นการเสริมรายได้พร้อมกับสร้างมิตรภาพอันดี กับเพื่อนนักดนตรีแตรวงด้วยกัน ถือเป็นประสบการณ์เสริมให้กับนักดนตรีแต่ละคน

แตรวงคณะชั้นทอง มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 12 คน ดังนี้

1. นายมานัส ชั้นทอง อายุ 45 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 เป็นหัวหน้าวง ปัจจุบันมีอาชีพทำไร่ เป็นเกษตรกร ตำแหน่งคีย์บอร์ด เริ่มเรียนดนตรีมาตั้งแต่อายุ 17 ปี มีครูชูชีพ เขียวใสว เป็นผู้สอนการอ่านโน้ตไทย โดยก่อนที่จะมารวมกันตั้งวงชั้นทองนี้ นายมานัสได้เป็นนักดนตรีที่วงอื่นๆ มาก่อน จึงมีประสบการณ์สะสมมาบ้าง

2. นายรุ่งโรจน์ สุดใจ อายุ 40 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเรียนดนตรีมาตั้งแต่อายุ 16 ปี กับครูชูชีพ เขียวใสว เช่นเดียวกับนายมานัส ชันทอง หัวหน้าวง และเคยเล่นอยู่ในวงลูกทุ่งตะเวนรับงานแสดงทั่วไป

3. นายอำนาจ สุดใจ อายุ 38 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 20 ปี เป็นน้องชายของนายรุ่งโรจน์ สุดใจ แต่มาฝึกหัดเล่น ทรัมเป็ตกับนายมานัส ชันทอง และหัดอ่านโน้ตไทยโดยที่ไม่สามารถอ่านโน้ตสากลได้

4. นางสาวน้ำผึ้ง ชันทอง อายุ 25 ปี จบการศึกษาชั้น ม.3 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 19 ปี เป็นบุตรสาวของนายมานัส ชันทอง ซึ่งเป็นหัวหน้าวง และบิดาเป็นผู้สอนเป่าอัลโต้แซ็กโซโฟน โดยใช้วิธีอ่านโน้ตไทย พร้อมกับจำเสียง ของทำนองเพลง เพื่อนำมาแกะทำนองกับเครื่องดนตรีของตัวเอง

5. นายมงคล รักสนิท อายุ 49 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 19 ปี กับครูชูชีพ เขียวใสว โดยการอ่านโน้ต ไทย เดิมนายมงคลเล่นอยู่ในวงเป่าพาทย์มาก่อน ซึ่งปัจจุบันการรับงานของวงเป่าพาทย์ลดน้อยลงมาก จึงหันมาเป่าเครื่องดนตรีสากล โดยเฉพาะรับเล่นเสริมตามคณะแถว เป็นการหารายได้พิเศษเพิ่ม

6. นายณรงค์ ฉิมวัย อายุ 39 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง กลองทริโอ เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 30 ปี ด้วยการชักนำของนายมานัส ชันทอง และเป็นผู้สอนให้ นายณรงค์ตีกลองทริโอ ซึ่งตามคำเรียกท้องถิ่นจะเรียกกลองทริโอว่า กลองโซโล่ เพราะสามารถที่จะรัวตีโซว์หรือจะตีส่งจังหวะ เพื่อเปลี่ยนเพลงไปในเพลงต่อไป

7. นายมนอ กล้าหาร อายุ 46 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่ง กีตาร์ไฟฟ้า เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 17 ปี เป็นศิษย์ของครูชูชีพ เขียวใสว เหมือนกับเพื่อนร่วมวง หลายคน ถึงนายมนอจะเล่นกีตาร์ไฟฟ้า ก็ใช้วิธีการอ่านโน้ตไทยและท่องทำนองเพลงเป็นโน้ตไทย

8. นายวิชา กล้าหาร อายุ 46 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่ง ทรอมโบน เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี เรียนการอ่านโน้ตไทยมาจาก ครูชูชีพ เขียวใสว เหมือนกับเพื่อนสมาชิกภายในวงอีกหลายๆ คน เคยมีประสบการณ์ในการเล่นวงลูกทุ่งมาก่อน และรับเล่นตามคณะแถว ในช่วงเวลาที่วงชันทองยังไม่มีการแสดง

9. นายนิรุต มิ่งมิตร อายุ 26 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 21 ปี โดยมีนายมานัส ชันทอง หัวหน้าคณะแถว เป็นผู้สอน ตั้งแต่การอ่านโน้ตไทยและการฝึกเป่าทรัมเป็ต โดยเริ่มจากการไล่เสียงแล้วจึงต่อเพลง ตามลำดับ

10. นายใจ กล้าหาร อายุ 42 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่ง ทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 25 ปี โดยมีครูชูชีพ เขียวใสวเป็นผู้สอนให้อ่านโน้ตไทย รวมทั้ง สอนให้เป่าทรัมเป็ต ปัจจุบันนายใจยังเป็นสมาชิกของวงลูกทุ่งเล็ก ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีอีกด้วย

11. นายกิตติศักดิ์ สุดใจ อายุ 16 ปี ปัจจุบันเป็นนักเรียนกำลังศึกษาอยู่ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ตำแหน่งทรัมเป็ต เริ่มเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 15 ปี ซึ่งเป็นนักดนตรีที่อายุน้อยที่สุด และมีประสบการณ์น้อย เพียงแค่ปีเดียว นายกิตติศักดิ์มีนายมานัส เป็นผู้ฝึกสอนดูแลตั้งแต่การหัด

อ่านโน้ตไทยและฝึกฝนการเป่าทรมเป็ต แต่ด้วยความตั้งใจที่จะเป็นนักดนตรี เล่นทรมเป็ตให้ชำนาญ และคล่องแคล่ว นายกิตติศักดิ์จึงมีความสามารถในการเล่นทรมเป็ต เกินเด็กหนุ่มที่อายุใกล้เคียงกัน

12. นายสมนึก ชันทอง อายุ 49 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งกลองใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 40 ปี โดยมีนายมนัส ชันทองซึ่งเป็นหัวหน้าวง เป็นผู้ชักชวนให้เข้ามาร่วมวงกันในวงชันทอง เนื่องจากเป็นญาติสนิทกัน และมีนิสัยที่รักในเสียงดนตรีเหมือนกัน จึงไม่ยากที่จะมาร่วมวงและช่วยกันดูแลวงต่อไป

ตาราง 41 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะชันทอง

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายมานัส ชันทอง	45	คีย์บอร์ด	เกษตรกร
2	นายรุ่งโรจน์ สุดใจ	40	ทรมเป็ต	รับจ้าง
3	นายอำนาจ สุดใจ	38	ทรมเป็ต	รับจ้าง
4	นางสาวน้ำผึ้ง ชันทอง	25	อัลโต้แซกโซโฟน	เกษตรกร
5	นายมงคล รักสนิท	49	อัลโต้แซกโซโฟน	เกษตรกร
6	นายณรงค์ ฉิมวัย	39	กลองทริโอ	รับจ้าง
7	นายมน โกล้าหาร	46	กีตาร์ไฟฟ้า	เกษตรกร
8	นายวิชา โกล้าหาร	46	ทรมเป็ต	เกษตรกร
9	นายนิรุต มิ่งมิตร	26	ทรมเป็ต	รับจ้าง
10	นายใจ โกล้าหาร	42	ทรมเป็ต	เกษตรกร
11	นายกิตติศักดิ์ สุดใจ	16	ทรมเป็ต	นักเรียน
12	นายสมนึก ชันทอง	49	กลองใหญ่	เกษตรกร

2.2 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของแตรวงคณะชันทอง เป็นเครื่องส่วนกลางของวง โดยส่วนใหญ่จะไปหาซื้อที่หลังกระทรวงกลาโหม บริเวณแถวคลองหลอด และเวียงนครเกษม ถ้าเครื่องเสียเพียงเล็กน้อยก็สามารถซ่อมแซมได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าชำรุดเกินกำลังที่ซ่อมเอง จะนำไปซ่อมกับช่างที่รู้จักมักคุ้นกัน ซึ่งใช้บ้านเปิดเป็นร้านซ่อมเครื่องดนตรี โดยร้านซ่อมอยู่ที่บริเวณข้างวัดสามจุ่น กับอีกที่หนึ่งคือร้านประเสริฐ ที่อยู่ในซอยวัดประดู่ในทรงธรรม แถวท่าพระ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 42 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะชั้นทอง

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	คีย์บอร์ด	2	YAMAHA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
2	อัลโต้แซกโซโฟน	2	KING STONE	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
3	ทรอมโบน	2	EMPEROR	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
4	ทรัมเป็ต	2	JUPITER/CONN	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
5	กลองทริโอ	1	YAMAHA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
6	กลองใหญ่	1	TAMA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
7	กีตาร์ไฟฟ้า	1	MAYA	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
8	กีตาร์เบสไฟฟ้า	1	MAYA	ร้านค้าหลังกระทรวงกลาโหม
9	กลองชุด	1	PEARL	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
10	ฉาบเล็ก	1	YAMAHA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
11	ฉาบใหญ่	1	YAMAHA	ร้านค้าที่เวียงนครเกษม
12	ฉิ่ง	1	-	-

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มีงานแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่จะให้ผ่านงานแสดงนั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูประกอบไปด้วย

- ดอกไม้ 1 กำ
- ธูป 5 ดอก
- เทียน 1 เล่ม
- เหล้า 1 ขวด
- บุหรี่ 1 ซอง
- เงินค่ากำนัล 12 บาท
- หมาก พลุ 3 คำ

เมื่อเตรียมของครบแล้ว ก็นำของใส่พานไว้ หัวหน้าวงเป็นตัวแทนประจำวง โดยจะจุดธูปวางไว้ที่ข้างพาน รินเหล้าใส่แก้ว จุดเทียนไว้ในแก้วเหล้า แล้วกล่าวคำบูชาครูคือ ตั้งนะโม 3 จบ ดังนี้

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ” (3 จบ)

จากนั้นภาวนาคาถาเพื่อนึกถึง คุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บุญคุณของบิดา มารดาและคุณของครูอาจารย์ ช่วงหลังเล่นเพลงเป็นการถวายเป็นกุศล 1 - 2 เพลง ตามความเหมาะสมของงาน

2.4 การสืบทอด

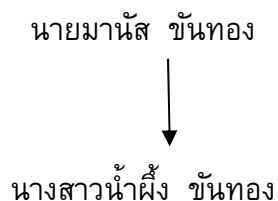

ภาพประกอบ 27 นายมานัส ชันทอง หัวหน้าวงแตรวงคณะขันทอง

สำหรับแนวทางการสืบทอดอาชีพแตรวงในอนาคต ของแตรวงคณะขันทองนายมานัส ได้วางแผนไว้ว่า ต้องดำเนินกิจการของวงขันทองต่อไป ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการบรรเลงของวงบ้าง ฝึกซ้อมเพลงที่กำลังเป็นที่นิยมตามยุคตามสมัยบ้าง เพื่อตอบสนองตามความต้องการของชาวบ้าน โดยมอบให้นางสาวน้ำผึ้ง ชันทอง (บุตรสาว) ซึ่งปัจจุบันนายมานัสได้ถ่ายทอดวิธีการฝึกเป่าอัลโต้แซ็กโซโฟน เพื่อเป็นการสืบสานกิจการของครอบครัว และสืบทอดอาชีพแตรวงให้คงอยู่คู่จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อไป

แผนภูมิของแตรวงคณะขันทอง

สายเครื่องบุตรหลาน

3. บทบาทของแตรวงคณะขันทอง

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

สำหรับแตรวงคณะขันทองนั้น ลักษณะของงานที่เจ้าภาพส่วนใหญ่ มาหาไปบรรเลง คือ งานบวช การบรรเลงงานบวชในแต่ละครั้งของแตรวงคณะขันทอง หลังจากบูชาครูเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เริ่มการบรรเลงด้วยเพลงมาร์ช 2 เพลง จึงหยุดรับประทานอาหารกลางวัน ที่ทางเจ้าของงานจัดให้ เสร็จแล้วบรรเลงต่ออีก 2 เพลง จึงเดินทางไปรับนาคจากวัดมาบ้าน ซึ่งในระหว่างทางนั้นจะบรรเลงเพลงแห่ ในจังหวะรำวงซึ่งเป็นเพลงที่ให้จังหวะสนุกสนาน เร้าใจ หรือเพลงลูกทุ่งในจังหวะสามช่า จากนั้นเป็นการอาบน้ำนาค แตรวงบรรเลงเพลงค่าน้ำนม เพลงจ๊กโก๊ ลาบวช เสร็จพิธีแล้วจะเป็นการทำขวัญนาค หน้าที่ของแตรวงต้องรับให้ได้และถูกต้อง หนึ่งประเพณีการทำขวัญนาคในแต่ละท้องถิ่น แตกต่างกันไปเพราะหมอขวัญแต่ละคนจะได้รับการสืบทอดที่ต่างกันไป หรือแล้วแต่ลูกเล่นเฉพาะตัวและสถานการณ์พาไป

เมื่อถึงรุ่งเช้าซึ่งเป็นวันอุปสมบทนาค แตรวงต้องทำหน้าที่แห่ไปวัดเวลาประมาณ 05.00 น. เริ่มจากการบรรเลงเพลงมาร์ช แล้วต่อด้วยเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นที่นิยมชื่นชอบของชาวบ้าน จนถึงเวลา 07.00 น. จึงหยุดพักรับประทานอาหารเช้า และบรรเลงต่อด้วยเพลงคลื่นกระทบฝั่ง ออกด้วยเพลงจังหวะรำวง เช่น เพลงคังคาวกินกล้วย รำมาชิมารำ พม่าเขว ฯลฯ เวลา 08.00 น. แห่นาคไปวัดด้วยเพลงลูกทุ่งในจังหวะรำวง และสามช่า เมื่อแห่นาคเวียนรอบพระอุโบสถครบ 3 รอบ หรือจะหลายรอบ ก็แล้วแต่คณะแตรวงจะตกลงกับทางเจ้าภาพงาน คณะแตรวงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย เป็นการส่งนาคเข้าอุโบสถ ถือว่าเป็นการเสร็จพิธี

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ในการรับงานอวมงคลของแตรวงคณะขันทอง จะเริ่มต้นเหมือนงานมงคลทั่วไปคือ มีการยกครู ดอกไม้ ธูปเทียน เหล้าบุหรีและเงินค่ากำนล 12 บาท หลังจากการไหว้ครูจบลงแตรวงบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น 1 เพลง ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า ธรรมเนียมการส่ง พม่าแปลง การบรรเลงเพลงในงานศพทั่วไป จะบรรเลงเพลงที่มีทำนองเศร้าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของงาน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเพลงมอญ หรือเพลงลูกทุ่ง ที่มีทำนองถึงอารมณ์เศร้ายกก็สามารถนำมาใช้ได้ และแตรวงจะทำหน้าที่หลักคือ การบรรเลงประกอบการแห่ จากบ้านไปวัด หรือจากวัดมาบ้าน แล้วแต่ข้อตกลง ทางเจ้าภาพจะว่าจ้างข้อตกลงกัน

4. บทเพลงของแตรวงคณะชั้นทอง

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะชั้นทอง

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสดุดีมหาราชา เพลงสยามมานุสติ เพลงมาร์ชสี่เหล่า เพลงตามองตา เพลงลำไย เพลงค้ำควากินกล้วย เพลงคลื่นกระทบฝั่ง เพลงดาวพระศุกร์ เพลงสาวบางโพ เพลงชวนน้องแต่งงาน

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงพญาโศก เพลงเขมร ปากท่อ เพลงวอลซ์ตุ๊กตา เพลงลาวดำเนินทราย เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะชั้นทอง

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะที่นั่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 43 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะชั้นทอง

เพลงขณะที่นั่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสดุดีมหาราชา	เพลงค้ำควากินกล้วย
เพลงสยามมานุสติ	เพลงคลื่นกระทบฝั่ง
เพลงมาร์ชสี่เหล่า	เพลงดาวพระศุกร์
เพลงตามองตา	เพลงสาวบางโพ
เพลงลำไย	เพลงชวนน้องแต่งงาน

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะนั่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 44 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตำรวจคณะชั้นทอง

เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลงขณะยกศพเวียนรอบเมรุ
เพลงธรณีกรรมแสง	เพลงธรณีกรรมแสง
เพลงลาวคำเนินทราย	เพลงพญาโศก
เพลงเขมรปากท่อ	เพลงสโลว์มาร์ช
เพลงวอลซ์ตุ๊กกะ	

ตรวจคณะกรรมการ

1. ประวัติคณะกรรมการ

ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 100/1 หมู่ 1 ตำบลปากน้ำ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพประกอบ 28 แผนที่การเดินทางไปบ้านของคณะกรรมการ

คณะกรรมการ เริ่มก่อตั้งขึ้นมาจากวงมโหรีโดย กำนันสำราญ น้ำจันทร์ เมื่อประมาณ 60 กว่าปีมาแล้ว จึงเป็นวงเก่าแก่วงหนึ่ง ที่เชิดหน้าซุตาภายในอำเภอเดิมบางนางบวช และในเวลาต่อมาด้วยสภาพสังคมในปัจจุบัน ทำให้วงมโหรีได้รับความนิยมลดลง หมายรวมถึงค่าตอบแทนหรือรายได้ก็นั้นหายไปอย่างเห็นได้ชัด จึงมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เป็นวงตรวจ พร้อมทั้งมอบวงให้กับ นายขวัญเมือง น้ำจันทร์ซึ่งเป็นบุตรชาย หัวหน้าคณะตรวจคนปัจจุบัน เป็นผู้รับหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการจนถึงปัจจุบัน

สำหรับคณะกรรมการ ในการออกงานแต่ละครั้ง ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้ ซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละงาน

- ปี่คลาริเน็ต	1	ตัว
- อัลโต้แซ็กโซโฟน	2	ตัว
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	ตัว
- ทروมโบน	2	ตัว
- ทรัมเป็ต	2	ตัว
- กลองทริโอ	1	ชุด

- กลองใหญ่	1	ใบ
- ฉาบเล็ก	1	คู่
- ฉาบใหญ่	1	คู่
- ฉิ่ง	1	คู่

การรับงานของแตรวงคณะศรีสำอองค์ ส่วนใหญ่รับงานบวชแห่ภาค ไม่ค่อยมีงานศพ เพราะชาวบ้านจะหาวงปี่พาทย์มอญมาเล่นเป็นการเหมาะสมกว่า ในส่วนของค่าตอบแทนแตรวงคณะ โดยเฉลี่ยจะรับประมาณงานละ 5,000 – 10,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทางที่เดินทางจากบ้านของคณะแตรวงไปถึงบ้านเจ้าภาพ และจำนวนนักดนตรีมากน้อย ที่จัดให้เหมาะสมกับงาน ค่าตอบแทนจะเฉลี่ยได้ประมาณคนละ 400 – 500 บาท ไม่เท่ากันในแต่ละคน ตามระดับฝีมือและประสบการณ์ของนักดนตรีผู้นั้น ส่วนที่เหลือจะเข้าเป็นกองกลางของคณะแตรวง เพื่อไว้ใช้จ่ายเป็นค่าซื้อเครื่องดนตรีชิ้นใหม่และอุปกรณ์ที่ยังขาดความพร้อม และนำไปซ่อมแซมเครื่องดนตรี ที่มีอาการชำรุด แตรวงคณะนี้ สมาชิกนักดนตรีทุกคน เล่นเพลงได้โดยการฝึกโน้ตไทย ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโน้ตสากลเลย เวลาต่อเพลงใช้วิธีร้องทำนองมาก่อน จำเสียงแล้วท่องเป็นโน้ตไทย

2. สภาพทั่วไปของแตรวงคณะศรีสำอองค์

2.1 นักดนตรี

แตรวงคณะศรีสำอองค์ เป็นวงแตรวงที่สมาชิกส่วนใหญ่ แต่ละคนก็มีใจรักด้านดนตรีกันทุกคน บางคนสามารถไปรับงานนอกได้ ยามที่วงยังไม่มียานเข้ามา ถือเป็นเสริมรายได้ให้ตัวเอง และสร้างมิตรภาพในหมู่นักดนตรีแตรวงด้วยกัน ถือเป็นประสบการณ์เสริมให้กับตัวของนักดนตรีเอง

แตรวงคณะศรีสำอองค์ มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 11 คน ดังนี้

1. นายขวัญเมือง นัจจันทร์ อายุ 63 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งคลาสิเนต เป็นหัวหน้าแตรวงคณะศรีสำอองค์ ซึ่งชื่อของวงนี้มาจากชื่อเล่นของนายขวัญเมือง คือคำว่า สำอองค์ และนายขวัญเมืองมาเติมคำว่า ศรี นำหน้าคำ จึงรวมเป็นคำว่า “ศรีสำอองค์” เพราะรู้สึกเองว่าชอบคำว่า ศรีสำอองค์ ฟังแล้วไพเราะดี โดยที่นายขวัญเมืองเริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่เป็นเด็กอายุ 10 ปี แต่เล่นซอด้วงและซออู้ เพราะบิดาทำวงมโหรีจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเล่นดนตรี ให้กับนายขวัญเมือง ซึ่งการเล่นดนตรีทั้งเครื่องดนตรีไทยและสากล มีบิดาของตนเป็นผู้ฝึกสอนให้เล่น

2. นางสาวธารทิพย์ นัจจันทร์ อายุ 22 ปี ปัจจุบันเป็นนักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มฝึกเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 16 ปี โดยที่มีบิดาคือนายขวัญเมือง นัจจันทร์ เป็นผู้ฝึกสอนการเป่าแซ็กโซโฟน ใช้วิธีสอนแบบโน้ตไทยคือ การให้ท่องโน้ตไทยและนำมาเทียบเสียงเล่นกับเครื่องดนตรีของตนเอง

3. นางสาววรรณนิศา น้ำจันทร์ อายุ 16 ปี ปัจจุบันเป็นนักเรียน กำลังศึกษา อยู่ชั้น ม.3 ตำแหน่งทรมเปิด เริ่มหัดเล่นดนตรีตั้งแต่อายุ 14 ปี เป็นน้องสาวของน.ส.ชารทิพย์ น้ำจันทร์ โดยนายขวัญเมืองผู้เป็นบิดาเป็นผู้สอนการเป่าทรมเปิด และฝีมือในการเป่าทรมเปิดยังไม่ชำนาญ แต่น.ส.วรรณนิศาก็มีความตั้งใจ ในการได้เล่นดนตรีร่วมกับบิดาและพี่สาวของตน

4. นายภาคภูมิ พิณรักษ์ อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรมโปน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 18 ปี เดิมเล่นฆ้องวงใหญ่อยู่ในวงปี่พาทย์ มา ระยะเวลาหลังงานปี่พาทย์ไม่ค่อยมี ตามกระแสนิยมตะวันตก จึงผันตัวเองมาฝึกเป่าทรมโปน และมา อยู่ที่คณะเศรษฐศาสตร์สำอังก์ ในปัจจุบัน

5. นายสมศักดิ์ ทองพา อายุ 50 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพเกษตรกร ตำแหน่งทรมโปน เริ่มฝึกเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 17 ปี เล่นโน้ตไทยมาตลอด ไม่เคยเรียนโน้ตสากลเพราะนายสมศักดิ์ รู้สึกว่าโน้ตไทยนั้นง่ายกว่าโน้ตสากล

6. นายมณูญ ศักดิ์เลิศ อายุ 49 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรมเปิด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี ฝึกเป่าทรมเปิดมาตลอดตั้งแต่แรก จนถึง ปัจจุบัน ไม่ใช่โน้ตสากล แต่จะใช้วิธีจำเสียงแล้วบอกต่อด้วยปากแบบดนตรีไทย

7. นายนวม คล้ายปาน อายุ 52 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งทรมเปิด เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 18 ปี มีครูเชียร (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้สอนอ่าน โน้ตไทย และสอนเป่าทรมเปิด เคยเล่นกับบรรดาคณะอื่น ๆ มาหลายวง รวมทั้งรับงานเล่นดนตรี ย่อนยุคอีกด้วย

8. นายประสิทธิ์ จันทร์ทา อายุ 55 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพค้าขาย ตำแหน่งอัลโต้แซ็กโซโฟน เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 17 ปี และเรียนโน้ตไทยมาเมื่อช่วงที่เล่น ในวงปี่พาทย์ มาระยะเวลาหลังงานในวงปี่พาทย์ไม่ค่อยมี จึงผันตัวเองมาหัดเป่าอัลโต้แซ็กโซโฟน กับ ครูลำจวน คงสำราญ

9. นายศรายุทธ บางประไพ อายุ 54 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพ เกษตรกร ตำแหน่งกลองทริโอ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 25 ปี ด้วยวิธีฝึกหัดเอง ถาจากผู้รู้ บ้าง หาหนังสือมาอ่านทำความเข้าใจด้วยตัวเอง ปัจจุบันเล่นดนตรีบรรดาคณะศรีสำอังก์เป็นหลัก และรับงานกับบรรดาคณะอื่น ๆ ด้วย

10. นายอานนท์ แยมจักร อายุ 50 ปี จบการศึกษาชั้น ป.4 อาชีพรับจ้าง ตำแหน่งฉาบใหญ่และฉาบเล็ก เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 20 ปี ใช้วิธีฝึกเอง และแลกเปลี่ยน ความรู้ ระหว่างนักดนตรีด้วยกัน เคยเล่นอยู่กับคณะบรรดาคณะอื่นมาหลายวง

11. นายเชิด ชาวสวนศรี อายุ 48 ปี จบการศึกษาชั้น ป.6 อาชีพค้าขาย ตำแหน่งกลองใหญ่ เริ่มเล่นดนตรีมาตั้งแต่อายุ 15 ปี ไม่มีครูสอนใช้วิธีฝึกหัดเอง เคยเล่นกลอง ชุดในวงลูกทุ่งออกเล่นงานทั่วไป ปัจจุบันเล่นที่วงศรีสำอังก์เป็นหลัก และรับงานเล่นดนตรีย่อนยุค ด้วย

ตาราง 45 แสดงอายุ เครื่องดนตรี และ อาชีพหลักของนักดนตรีในแตรวงคณะศรีสำอังก์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เครื่องดนตรี	อาชีพ
1	นายขวัญเมือง น้ำจันทร์	63	เป็คลาลิเน็ต	เกษตรกร
2	นางสาวธารทิพย์ น้ำจันทร์	22	อัลโต้แซ็กโซโฟน	นักศึกษา
3	นางสาววรรณณิศา น้ำจันทร์	16	ทรัมเป็ต	นักเรียน
4	นายภาคภูมิ พิณรักษ์	48	ทอมโบน	รับจ้าง
5	นายสมศักดิ์ ทองพา	50	ทอมโบน	เกษตรกร
6	นายมนูญ ศักดิ์เลิศ	49	ทรัมเป็ต	รับจ้าง
7	นายนวม คล้ายปาน	52	ทรัมเป็ต	เกษตรกร
8	นายประสิทธิ์ จันทรทา	55	อัลโต้แซ็กโซโฟน	ค้าขาย
9	นายศรายุทธ บางประไพ	54	กลองทริโอ	เกษตรกร
10	นายอานนท์ แยมจักร	50	ฉาบใหญ่	รับจ้าง
11	นายเชิด ชาวสวนศรี	48	กลองใหญ่	ค้าขาย

2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีของแตรวงคณะศรีสำอังก์นั้น ได้สั่งซื้อเครื่องดนตรีส่วนใหญ่ที่เว็งนาครเกษมบ้าง และซื้อต่อมาจากเพื่อนนักดนตรีวงอื่นบ้าง กรณีที่เครื่องเสียเล็กน้อยจะซ่อมแซมกันเอง ถ้าชำรุดมากถึงจะส่งไปซ่อมที่ร้านประเสริฐในซอยวัดประดู่ในทรงธรรม กรุงเทพมหานคร

ตาราง 46 แสดงจำนวน ยี่ห้อ และที่มาของเครื่องดนตรีของแตรวงคณะศรีสำอังก์

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	ยี่ห้อ	ที่มา
1	เป็คลาลิเน็ต	1	COUESNON	ซื้อที่เว็งนาครเกษม
2	อัลโต้แซ็กโซโฟน	2	KING/YAMAHA	ซื้อที่เว็งนาครเกษม
3	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	1	EMPEROR	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
4	ทอมโบน	2	EMPEROR/JUPITER	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
5	ทรัมเป็ต	2	KING/YAMAHA	ซื้อที่เว็งนาครเกษม
6	กลองทริโอ	1	RHYTHM	ซื้อที่เว็งนาครเกษม
7	กลองใหญ่	1	TAMA	ซื้อที่เว็งนาครเกษม
8	ฉาบเล็ก	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
9	ฉาบใหญ่	1	YAMAHA	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม
10	ฉิ่ง	1	-	ร้านหลังกระทรวงกลาโหม

2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ทุกครั้งที่มีการแสดง พิธีกรรมที่ต้องกระทำโดยที่ลืมไม่ได้เลยคือ การไหว้ครูหรือเรียกอีกคำหนึ่งคือการยกครู พิธีกรรมนี้ทำเพื่อเป็นการเคารพเจ้าที่เจ้าทาง บูชาครู อาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนสรรพวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสอนวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี ที่นักดนตรีแต่ละคนถนัด อนึ่งการไหว้ครูนั้นก็เหมือนกับเป็นกำลังใจให้นักดนตรี เพื่อที่จะให้ผ่านงานแสดงนั้น นั้น ไปได้ด้วยดีและราบรื่น ส่วนเครื่องบูชาครูสำหรับคณะแตรวง ประกอบไปด้วย

- ดอกไม้	1	กำ
- รูป	5	ดอก
- เทียน	1	เล่ม
- บุหรี่	1	ซอง
- เหล้า	1	ขวด
- เงินค่ากำนล	12	บาท
- หมาก พลู	3	คำ

ในการเตรียมเครื่องบูชาครูนั้น เจ้าภาพเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ รูป เทียน บุหรี่ เงินค่ากำนล 12 บาท และหมากพลูใส่พาน บางที่จะมีหมากพลูหรือไม่มีก็ได้ แล้วแต่ความเชื่อของแต่ละบ้าน บางบ้านไม่มีพานรองเพื่อใส่เครื่องบูชา จะแก้สถานการณ์โดยใช้จานข้าว มารองใส่เครื่องบูชาแทนผู้ที่ทำหน้าที่ยกครูคือผู้ที่เป็นหัวหน้าวง ต้องจุดธูป จุดเทียน และจุดบุหรี่ 1 มวน แล้วรินเหล้าใส่แก้ว นำเทียนใส่ในแก้วเหล้า นั่งประนมมือตั้งนะโม 3 จบ

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ”

จากนั้นสวดคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต ความนั้นกล่าวถึง คุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ และครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทศรัทธาวิชาให้ ต่อด้วยเพลงบรรเลงสำหรับถวายครู ประมาณ 1 – 2 เพลง สำหรับเพลงที่บรรเลงถวายครู จะแตกต่างกันระหว่างงานที่เป็นมงคล (งานบวช) กับงานอวมงคล (งานศพ) กล่าวคือ งานที่เป็นมงคลนั้นใช้เพลงมาร์ช ในการบรรเลงเริ่มเปิดวง ส่วนงานที่เป็นงานอวมงคลใช้เพลงสโลว์มาร์ช หรือเป็นเพลงธรณีกรรแสง และหลังจากพิธีไหว้ครูหรือยกครูเสร็จสิ้น จะเป็นการบรรเลงเพลงตามความเหมาะสมของงานต่อไป

2.4 การสืบทอด

ภาพประกอบ 29 นายขวัญเมือง น้ำจันทร์ หัวหน้าแตรวงคณะศรีสำอางค์

สำหรับแตรวงคณะศรีสำอางค์ เริ่มมาจากการที่บิดาของนายขวัญเมือง เป็นผู้ริเริ่มจากวงมโหรี และภายหลังจึงมาตั้งคณะแตรวงเป็นของตนเอง ด้านสมาชิกวงก็รู้จักกันมาก่อน และมีนักดนตรีที่ย้ายจากวงอื่นมารวมอยู่ด้วย นายขวัญเมือง น้ำจันทร์ จึงเป็นหัวหน้าวงและบริหารจัดการต่อเนื่องเป็นมรดกทางอาชีพอย่างหนึ่ง

แผนภูมิของแตรวงคณะศรีสำอางค์

สายเครื่องบุตรหลาน

นายขวัญเมือง น้ำจันทร์

นางสาวธารทิพย์ น้ำจันทร์

3. บทบาทของแตรวงคณะศรีสำอางค์

3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

แตรวงคณะศรีสำอางค์ เมื่อมีการบรรเลงในงานบวชนั้น วงนี้จะเน้นเล่นเพลงที่สนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ เริ่มจากพิธีการคือการยกครูไหว้ครู จากนั้นเริ่มบรรเลงเพลงถวายครูโดยใช้เพลงมาร์ช บรรเลง แล้วตามด้วยเพลงตามสมัยนิยมที่มีจังหวะสนุกสนาน เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงร่ำวง จะเล่นเพลงลักษณะแบบนี้ไประยะหนึ่งจนกว่าจะถึงพิธีปลงศพขนาด โดยต้องเล่นเพลงที่

เป็นแบบแผนในการบรรเลง ซึ่งบรรเลงเพลงเขมรทั้งชุด และจบด้วยเพลงเขมรโพธิสัตว์ โดยช่วงผู้ที่มาร่วมงานอาบน้ำล้างขมิ้น ดินสอพองให้หน้าค แต่ตรงจะเร่งจังหวะให้เร็วและลงจบ จากนั้นบรรเลงเพลงสนุกสนานไปเรื่อย ๆ ก็จะกลับมาเล่นเพลงที่เป็นแบบแผนพิธีการอีก เมื่อถึงพิธีทำขวัญนาค แต่ตรงเป่าเพลงมหาฤกษ์เป็นการเริ่มต้นพิธี โดยสังเกตว่าหมอขวัญนำไปตองไปติดบนบายศรีเมื่อใด แต่ตรงบรรเลงเพลง เมื่อญาติและแขกที่มาได้ยินเสียงเพลงบรรเลง จะเข้ามาร่วมวงล้อมรอบบายศรี หมอทำขวัญจึงเริ่มทำพิธีโดยมีแต่ตรงบรรเลงรับร้อง โดยในการขับร้องนี้หมอขวัญมักจะแต่งเนื้อร้องใหม่ ให้เข้ากับพิธีแต่ยังคงทำนองเดิมไว้ โดยส่วนใหญ่ใช้เพลงลูกทุ่งตามสมัยนิยมหรือเพลงนาคราช แต่ตรงจึงจำเป็นต้องบรรเลงรับและส่งร้องให้ได้ โดยอาศัยปฏิภาณไหวพริบและประสบการณ์ ต้องคอยดักเสียงร้องของหมอทำขวัญไว้ให้ดี เพื่อบรรเลงให้ตรงกับเสียงร้อง

หลังจากพิธีบายศรีสู่ขวัญแล้ว การแห่หน้าคไปวัดก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญมากของแต่ตรง เพราะต้องบรรเลงแต่เพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน ทั้งเพลงลูกทุ่งและรำวงอย่างต่อเนื่อง ตลอดเส้นทางที่ขึ้นรถแห่ หรือบางงานก็เดินแห่ เมื่อนาคมาถึงพระอุโบสถ จะต้องทำพิธีวันทาสิมา และมีการเวียนรอบพระอุโบสถ คือการเดินนอกเขตสีมาเวียนไปทางขวา 3 รอบ ขณะแต่ตรงจะบรรเลงอยู่หน้านาคเสมอ โดยก่อนที่นาคเข้าโบสถ์จะต้องมีการโปรยทาน แต่ตรงบรรเลงเพลงสนุกสนานครึกครื้น เมื่อนาคโปรยทานเสร็จก็จูงนาคเข้าโบสถ์ แต่ตรงจะบรรเลงเพลงเชิด เป็นอันเสร็จหน้าที่ของคณะแต่ตรง

3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

ถ้าเจ้าภาพตั้งศพไว้ที่บ้าน คณะแต่ตรงเดินทางไปบ้านเจ้าภาพ เมื่อเดินทางถึงบ้านเจ้าภาพแล้ว หัวหน้าวงจะทำพิธียกครูไหว้ครูก่อนบรรเลงเพลงถวายครู จากนั้นจึงบรรเลงเพลงประกอบไปเรื่อย ๆ จนกว่าทางเจ้าภาพจะบอกว่า ต่อไปจะมีการเคลื่อนศพไปวัด แต่ตรงจึงหยุดบรรเลง และในขณะที่เดินทางไปวัดก็บรรเลงเพลงสโลว์มาร์ช เมื่อถึงวัดก็บรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่าพระสงฆ์จะมา และเมื่อพระสงฆ์มาถึงแต่ตรงบรรเลงเพลงรับพระ จะหยุดบรรเลงในช่วงของพิธีสงฆ์ หลังจากเสร็จพิธีสงฆ์แล้ว แต่ตรงบรรเลงเพลงยกศพ ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้เฉพาะเพื่อการเคลื่อนย้ายศพลงจากศาลา และไปเวียนซ้ายรอบเมรุ 3 รอบ เมื่อมีการตั้งหีบศพไว้บนเมรุแล้ว เจ้าภาพเชิญแขกผู้มีเกียรติขึ้นทอดผ้าบังสุกุลหน้าศพ จากนั้นก็มีการกล่าวประวัติของผู้เสียชีวิต ถึงตอนนี้มีการยื่นซองหนึ่ง เพื่อเป็นการไว้อาลัยครั้งสุดท้ายให้กับผู้เสียชีวิต จากนั้นจึงเชิญประธานขึ้นจุดไฟ แต่ตรงจึงเริ่มบรรเลงเพลง จะใช้เพลงธรรมเนียมกรรมและประเภทเพลงมอญหรือเพลงลูกทุ่ง – ลูกกรุง ที่มีเนื้อหาเศร้าและทำนองช้า บรรเลงไปเรื่อย ๆ จนกว่าแขกผู้มาร่วมงานวางดอกไม้จันทน์จนหมด และเข้าสู่พิธีประชุมเพลิง แต่ตรงบรรเลงอีก 1 รอบเพื่อเป็นการให้เกียรติแก่ผู้เสียชีวิต เป็นอันเสร็จหน้าที่ของคณะแต่ตรง

4. บทเพลงของแตรวงคณะศรีสำอองค์

4.1 การรวบรวมโน้ตเพลงของแตรวงคณะศรีสำอองค์

เพลงที่ใช้ในการบรรเลงจะแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ งานมงคลและงานอวมงคล

4.1.1 โน้ตเพลงงานมงคล ได้แก่ เพลงสยามมานุสติ เพลงเต้ยโขง เพลงลาวจ้อย เพลงเซอร์พิงค์ เพลงค่างควากินกล้วย เพลงปู่ไข่ไก่หลง เพลงสาวขอนแก่น เพลงสาวบางโพ เพลงสามสิบยังแจ้ว

4.1.2 โน้ตเพลงงานอวมงคล ได้แก่ เพลงธรณีกรรแสง เพลงพญาโศก เพลงมอญร้องไห้ เพลงสโลว์มาร์ช

4.2 การจัดประเภทบทเพลงของแตรวงคณะศรีสำอองค์

ประเภทของบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.2.1 งานมงคล แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- เพลงขณะหนึ่งบรรเลง
- เพลงขณะที่เดินแห่

ตาราง 47 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานมงคลของแตรวงคณะศรีสำอองค์

เพลงขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงขณะที่เดินแห่
เพลงสยามมานุสติ	เพลงเซอร์พิงค์
เพลงเต้ยโขง	เพลงค่างควากินกล้วย
เพลงลาวจ้อย	เพลงปู่ไข่ไก่หลง
	เพลงสาวขอนแก่น
	เพลงสาวบางโพ
	เพลงสามสิบยังแจ้ว

4.2.2 งานอวมงคล แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

- เพลงที่ใช้ขณะหนึ่งบรรเลง
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเดินทางไปวัด
- เพลงที่ใช้บรรเลงขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ

ตาราง 48 เพลงที่ใช้บรรเลงในงานอวมงคลของตำรวจคณะศรีสังฆารักษ์

เพลงที่ใช้ ขณะหนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเดินทางไปวัด	เพลงที่ใช้บรรเลง ขณะเคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
เพลงธรณีกรรมแสง เพลงมอญร้องไห้	เพลงสโลว์มาร์ช	เพลงธรณีกรรมแสง เพลงพญาโศก เพลงสโลว์มาร์ช

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามกระบวนการมานุษยวิทยา (Ethnomusicology) โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย และศึกษาทั้งหมดมี 6 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ศึกษา และจากข้อมูลบุคคล วิธีการดำเนินการศึกษาข้อมูล การจำแนกและจัดทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอข้อมูลจากการรวบรวมเก็บข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์การทำงานร่วม หรือผู้เกี่ยวข้องกับคณะแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมมีการบันทึกภาพและเสียงด้วยกล้องวิดีโอ และกล้องถ่ายรูป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างมาก การวิจัยเรื่อง แตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา สถานภาพและบทบาท ของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. ศึกษาบทเพลงของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

สรุปผลการศึกษา ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา สถานภาพและบทบาท ของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ประวัติของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ประวัติของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี จัดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแตรวงชาวบ้านที่สืบทอดต่อกันมาจากสายตระกูลและเครือญาติ รวมทั้งหัวหน้าคณะแตรวงซึ่งเปรียบเสมือนครูมอบให้ตัวแทนนักดนตรีในวงที่ใกล้ชิด และให้ความไว้วางใจมากที่สุดเปรียบเสมือนศิษย์ที่ต้องดูแลกิจการแตรวงต่อไป โดยลักษณะของบางวง เดิมนั้นอาจมาจากการทำวงปี่พาทย์แล้วมาปรับปรุงรูปแบบของวง ให้เข้ากับยุคสมัยตามกระแสนิยม เพื่อค่าตอบแทนหรือรายได้ในแต่ละงานที่จะตามมา นั้นหมายถึงสภาพความเป็นอยู่และปากท้องของนักดนตรีด้วย กลุ่มหนึ่งคือ เพื่อนักดนตรีต่างวงต่างคณะ ออกมารวมตัวกันตั้งวงใหม่ โดยกลุ่มนี้จะมีทักษะและไหวพริบปฏิภาณ เพราะเป็นพวกที่มีประสบการณ์ในการแก้สถานการณ์ อีกทั้งสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาในยามคับขันได้

1.2 สภาพทั่วไปของแถววงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.2.1 นักดนตรี

จากการศึกษาและวิจัยพบว่า คณะแถววงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเฉลี่ยแล้วมีนักดนตรีประมาณ 10 - 16 คน ซึ่งศึกษาและเรียนรู้อาชีพจากประสบการณ์จากการแสดงจริงมากกว่า การศึกษาและเรียนทฤษฎีทางดนตรีเฉพาะทาง ก็จะเน้นประสบการณ์และทักษะ ในการออกแสดงเป็นหลักสำคัญ นักดนตรีภายในวงส่วนใหญ่ จะเป็นพ่อ - ลูกพี่ - น้อง หรือเป็นเครือญาติเดียวกัน และประมาณ 95% มีอาชีพหลักของตนอยู่แล้ว แต่ด้วยความรักในดนตรี จึงสามารถออกแสดงแถววงชาวบ้าน เป็นอาชีพเพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว ในช่วงของฤดูงานบวช คือก่อนที่จะเข้าพรรษาช่วงประมาณปลายเดือนกรกฎาคม

ตาราง 49 แสดงอาชีพหลักของนักดนตรีแถววงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ลำดับ	อาชีพ	จำนวนคน
1	เกษตรกร	58
2	รับจ้าง	59
3	นักดนตรี	11
4	กำลังศึกษา	14
5	ค้าขาย	14
6	รับราชการ	3

1.2.2 เครื่องดนตรี

สำหรับเครื่องดนตรีที่ใช้กับแถววงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษสามารถแบ่งได้ 4 ประเภท คือ เครื่องลมไม้ (Woodwind Instruments) เครื่องลมทองเหลือง (Brass Instruments) เครื่องกระทบ หรือเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions Instruments) และ เครื่องลิ่มนิ้ว (Keyboard Instruments)

1.2.2.1 เครื่องลมไม้ (Woodwind Instruments)

- คลาริเน็ต
- อัลโตแซ็กโซโฟน
- เทนเนอร์แซ็กโซโฟน

1.2.2.2 เครื่องลมทองเหลือง (Brass Instruments)

- ทรัมเป็ต
- ทรอมโบน
- บาริโตน
- ยูโฟเนียม

1.2.2.3 เครื่องกระทบ หรือ เครื่องประกอบจังหวะ

(Percussions Instruments)

- กลองทรีโอ
- กลองเทนเนอร์
- กลองใหญ่
- กลองชุด
- ฉาบ
- ฉิ่ง
- กรับ

1.2.2.4 เครื่องลิ้มนิ้ว (Keyboard Instruments)

- คีย์บอร์ด

จากการศึกษาวิจัยพบว่า เครื่องดนตรีแตรววงชาวบ้านในแต่ละวงนั้น เฉลี่ยมีประมาณ 10 – 16 ชิ้น ส่วนลักษณะในการรวมวงไม่ว่าจะเป็นการนั่งบรรเลงหรือรูปแบบของการเดินแห่ จะไม่มีการจัดตำแหน่งของนักดนตรีที่ตายตัวในขณะที่ทำการแสดง เพราะรูปแบบของการจัดตำแหน่งที่ให้นักดนตรีจะจัดตามลักษณะพื้นที่ของสถานที่แห่งนั้น และรูปแบบการจัดรูปขบวนในการเดินแห่ นักดนตรีแต่ละคนสามารถเดินแห่บรรเลงได้โดยไม่เจาะจงว่าใครต้องมีจุดตำแหน่งยืนที่ตายตัว ซึ่งหมายถึงการเดินไปตามแนวขบวนแห่ทั้งขบวน และนักดนตรีบางคนก็สามารถเล่นเครื่องดนตรีได้มากกว่า 1 ชิ้น กล่าวคือ สำหรับการบรรเลงรูปแบบวงที่นั่งบรรเลง และการบรรเลงรูปแบบวงที่ใช้เดินแห่ นักดนตรีจะมีความสามารถ เล่นเครื่องดนตรีที่ต่างชนิดกัน ส่วนหนึ่งและกรับมีบรรเลงกันทุกวง

ตาราง 50 แสดงจำนวนของเครื่องดนตรีแตรววงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ลำดับ	เครื่องดนตรี	จำนวนคน
1	คลาริเน็ต	1
2	อัลโต้แซ็กโซโฟน	29
3	เทนเนอร์แซ็กโซโฟน	12
4	ทรัมเป็ต	31
5	ทรอมโบน	21
6	บาริโตน	3
7	ยูโฟเนียม	2
8	กลองทรีโอ	10

ตาราง 50 (ต่อ)

ลำดับ	เครื่องดนตรี	จำนวนคน
9	กลองเทนนอร์	1
10	กลองใหญ่	15
11	กลองชุด	10
12	ฉาบเล็ก	10
13	ฉาบใหญ่	12
14	คีย์บอร์ด	15

1.2.3 พิธีกรรมก่อนการบรรเลง

ในส่วนพิธีกรรมก่อนการบรรเลง ของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางแตรวงที่เหมือนกัน คือ ก่อนที่จะมีการบรรเลงในแต่ละครั้ง ของวงแตรวงสิ่งสำคัญจะต้องมีการยกครูหรือไหว้ครู เพื่อวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ให้นักดนตรีทุกคน มีจิตรำลึกนึกถึงคุณของพ่อ แม่ รวมถึงคุณของครูอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ทั้งประสิทธิ์ประสาทถ่ายทอดความรู้ และวิชาการทางดนตรี
2. เพื่อเป็นสิริมงคลแก่นักดนตรี พร้อมทั้งเป็นกำลังใจให้งานนั้นสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยไม่มีอุปสรรคใด ๆ

3. เพื่อเป็นการรักษารัชมธรรมเนียมประเพณีที่ดีของดนตรีแตรวง ไว้สืบต่อไป เมื่อคณะแตรวงชาวบ้านมาถึงบ้านงาน ก่อนการบรรเลง แตรวงชาวบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี มีธรรมเนียมประเพณีที่ถือปฏิบัติเหมือนกันสำหรับทุกวง คือ การยกครูหรือการไหว้ครู

ในการเตรียมเครื่องบูชายกครูนั้น เจ้าภาพจะเป็นผู้เตรียมของไหว้ โดยนำดอกไม้ ฐูป เทียน บุหรี่ และเงิน 12 บาท บางทีจะมีหมากพลูจัดไว้ 3 คำ โดยจะมีหรือไม่มีก็ได้ จัดใส่ในพาน จากนั้นก็ยกพานขึ้นและมีขวดเหล้าที่เปิดฝาแล้ว วางไว้ด้านหน้าของหัวหน้าวง กล่าวนะโม 3 จบ คือ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

จากนั้นก็กล่าวคาถาเป็นภาษาบาลีสันสกฤต โดยความหมายของคาถาจะกล่าวถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พร้อมทั้งบุญคุณของครูอาจารย์ ที่ได้สั่งสอนวิชาความรู้มาให้ จากนั้นก็เริ่มบรรเลงบทเพลงเพลงแรกได้ โดยมีเพลงบรรเลงที่ต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นงานมงคล เช่น งานบวช งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า จะบรรเลงเพลงมาร์ชสัก 1 - 2 เพลง แต่ถ้าเป็นงานอวมงคล เช่น งานศพ ใช้เพลงธรณีกรรแสง เป็นการเริ่มต้นของงาน จากนั้นก็บรรเลงเพลงต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของงานที่รับแสดง

1.2.4 การสืบทอด

จากการศึกษาวิจัย พบว่าแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการสืบทอดกันมาหลายต่อหลายรุ่น โดยแบ่งการสืบทอดออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสืบทอดกันมาทางสายเลือด และเครือญาติ อีกลักษณะที่สืบทอดคือมาทางสายศิษย์ และน้อยวงที่ไม่มีทายาทโดยตรง และไม่มีศิษย์ที่สืบทอด ก็ยังหวังว่าแตรวงชาวบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยความรักดนตรี จะคงยึดอาชีพนักดนตรีแตรวง และสามารถถ่ายทอดไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน พร้อมทั้งบุคคลที่สนใจ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงดนตรีไม่ให้สูญหาย กล่าวคือแตรวงชาวบ้านทุกคณะของจังหวัดสุพรรณบุรี จะยังคงมีการสืบทอดต่อไป

1.3 บทบาทของแตรวงในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.3.1 ขั้นตอนในการบรรเลงงานมงคล

เริ่มจากการเตรียมเครื่องยกครูให้พร้อม โดยเจ้าภาพแจ้งฤกษ์มงคลให้ทางคณะแตรวงทราบก่อน เมื่อถึงเวลาหัวหน้างก็ทำพิธีไหว้ครู จากนั้นเป็นการเริ่มบรรเลงเพลงมาร์ช เพื่อเป็นการเอาฤกษ์เอาชัย แล้วก็ต่อยด้วยเพลงลูกทุ่งจังหวะที่เราใจสนุกสนาน ในกรณีที่เป็นงานบวชก็จะบรรเลงไปเรื่อย ๆ เพื่อนำภาคแห่ไปพร้อมกัน โดยมีนางรำมาทั้งรำทั้งเต้นนำหน้าขบวนแห่ นางรำที่กล่าวถึงในทางชาวบ้านก็คือ บรรดาสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษทั้งหลาย ต่างก็มารำมาเต้นนำหน้าขบวนแห่ภาค เพราะความเชื่อของชาวบ้านถือว่าถ้าใครได้มารำหน้าขบวนแห่ภาคเข้าโบสถ์เกิดชาติหน้าจะได้ไปเกิดเป็นนางฟ้าและเทวดา การแห่ก็เริ่มจากการมารำภาคที่บ้าน ต้องเป็นช่วงที่ทำขวัญภาคเสร็จแล้ว การบรรเลงก็จะบรรเลงเพลงที่มีจังหวะสนุกสนานไปช่วงหนึ่งก่อน แล้วตั้งขบวนแห่ทั้งแตรวงและภาคเดินไปพร้อมกัน มุ่งหน้าไปที่วัด และเมื่อถึงวัดก็จะแห่เวียนโบสถ์ 3 รอบ มีการโปรยทานซึ่งภาคจะยื่นโปรยอยู่หน้าโบสถ์ ก็เข้าโบสถ์ไปพบพระอุปัชฌาย์ จากนั้นคณะแตรวงบรรเลงเพลงต่อสัก 1 – 2 เพลง จึงหยุดบรรเลง เพื่อให้พิธีการอุปสมบทในโบสถ์ดำเนินไปตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นนั้น

1.3.2 ขั้นตอนในการบรรเลงงานอวมงคล

การรับงานอวมงคลของแตรวงแต่ละคณะ เริ่มต้นเหมือนงานมงคลทั่วไปคือ มีการไหว้ครูหรือยกครูโดยมี ดอกไม้ ธูปเทียน เหล้าบุหรีและเงินค่ากำนัล 12 บาท หลังจากการไหว้ครูจบลงแตรวงบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะสองชั้น 1 เพลง ได้แก่ เพลงแขกเชิญเจ้า ธรณีกรรแสง พม่าแปลง และเพลงไทยสำเนียงต่าง ๆ ที่นักดนตรีไม่สามารถจดจำชื่อได้ แต่ก็สามารถจดจำต่อ ๆ กันมา หรือบรรเลงตามกันไปโดยมีผู้บรรเลงนำที่เป็นหลัก 1 ถึง 2 คน การบรรเลงเพลงในงานศพทั่วไป จะบรรเลงเพลงที่มีทำนองเศร้าเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศของงาน ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเพลงมอญ หรือเพลงลูกทุ่ง หรือเพลงไทยสากล ที่มีทำนองถึงอารมณ์เศร้าก็สามารถนำมาใช้ได้เช่นกัน และแตรวงทำหน้าที่หลักคือ การบรรเลงประกอบการแห่ จากบ้านไปวัด หรือจากวัดมาบ้านแล้วแต่ข้อตกลง ทางเจ้าภาพว่าจ้างข้อตกลงกัน

2. บทเพลงของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 การรวบรวมโน้ตเพลง

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า แตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยส่วนใหญ่จะมีการรวบรวมโน้ตเพลงเอาไว้ ในลักษณะของโน้ตเพลงไทย และบางวงก็ไม่ได้มีการเก็บรวมไว้ จะอาศัยความจำและทักษะความชำนาญของการถ่ายทอด เป็นลักษณะของมุขปาฐะจากรุ่นสู่รุ่น โน้ตเพลงที่ผู้วิจัยรวบรวมจากคณะแตรวง ทั้ง 12 วง มีเพลงที่ใช้บรรเลงเป็นประจำ ดังนี้

เพลงที่ใช้ในงานมงคล

- Cherry pink	- ต้นวเรชษฐ์
- ลอยกระทง	- ชวนน้องแต่งงาน
- แยกต้อยหม้อ(เถา)	- เต๋ยโขง
- บู่ไขไก่อหลง	- ตามองตา
- คลื่นกระทบฝั่ง(ตบวิวาทพระสมุทร)	- ค้างคาวกินกล้วย
- มาร์ชกองทัพบก	- เขมรไล่ควาย

เพลงที่ใช้ในงานอวมงคล

- วอลซ์ตุ๊กกะ	- มอญร้องไห้
- ดาวทอง	- เยอร์มันแตกทัพ
- พม่าแปลง	
- พญาโศก	
- ธรณีกรรแสง	
- มอญขว้างดาบ	
- พม่ากลองยาว	
- สาวอีสานรอรัก	
- ช้างขึ้นเดือนหงาย	
- พม่าเขว	
- ลาวเสียงเทียน	
- พม่าเห่	
- สามสิบยังแจ้ว	

2.2 การจัดประเภทของเพลงที่ใช้ในแตรวง

จากการศึกษาพบว่า แตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการจัดประเภทของเพลงที่ใช้กันอย่างชัดเจน และลักษณะของเพลงที่ใช้คือ งานมงคลและงานอวมงคล

งานมงคล

ตาราง 51 เพลงที่ใช้ในการบรรเลงขณะนั่ง และขณะเดินแห่

เพลงขณะนั่งบรรเลง	เพลงขณะเดินแห่
- เพลงเต้ยโโขง	- เพลง Cherry Pink
- เพลงแขกต่อยหม้อ (เถา)	- เพลงเขมรไล่ควาย
- เพลงคลื่นกระทบฝั่ง (ตัมวิวาท์พระสมุทร)	- เพลงข้างขึ้นเดือนหงาย
- เพลงต้นวรเชษฐ์	- คลื่นกระทบฝั่ง (ตัมวิวาท์พระสมุทร)
- เพลงมาร์ชกองทัพบก	- เพลงค่างควากินกล้วย
	- เพลงชวนน้องแต่งงาน
	- เพลงตามองตา
	- เพลงปู่ไข่ไก่หลง
	- เพลงพม่าเขว
	- เพลงพม่ากลองยาว
	- เพลงพม่าเห่
	- เพลงลอยกระทง
	- เพลงลาวเสีียงเทียน
	- เพลงสามสิบยังแจ้ว
	- เพลงสาวอีสานอรัก

งานอวมงคล

ตาราง 52 เพลงที่ใช้ในงานอวมงคล

เพลงที่ใช้ในขณะ หนึ่งบรรเลง	เพลงที่ใช้ในขณะ เดินจากบ้านไปวัด	เพลงที่ใช้ในขณะ เคลื่อนศพเวียนรอบเมรุ
- เพลงพม่าแปลง	- เพลงดาวทอง	- เพลงธรณีกรรแสง
- เพลงพญาโศก	- เพลงวอลซ์ตุ๊กกะ	- เพลงพญาโศก
- เพลงมอญข้างดาบ	- เพลงเยอรมันแตกทัพ	- เพลงมอญร้องไห้
- เพลงเยอรมันแตกทัพ		

อภิปรายผล

แตรวงชาวบ้าน กรณีศึกษาแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาตามจุดประสงค์ ทั้ง 2 ข้อ คือ 1. ศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพและบทบาทของแตรวงชาวบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี และ 2. ศึกษาบทเพลงของแตรวงชาวบ้านจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้จัดการทำการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผลการสำรวจนั้น มาจากสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ทั้งการถ่ายทอดทำนองเพลงของแต่ละเพลงจากสมัยปู่ย่าตายายโดยใช้วิธีบอกปากต่อปาก หรือเรียกอีกลักษณะหนึ่งว่ามุขปาฐะ และส่วนของบทเพลงที่ใช้ในแต่ละวง ของแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ทำการแบ่งประเภทของบทเพลงตามลักษณะของงาน มีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกันคือ งานมงคลและงานอวมงคล โดยประมาณ 90% ชาวสุพรรณบุรีจะใช้บริการคณะแตรวงชาวบ้านในงานบวชสำหรับประเภทของงานมงคล กอปรกับงานมงคลอื่นซึ่งรวมไปถึงประเพณีต่าง ๆ ของสุพรรณบุรี และการยืมดีที่รับใช้ชุมชนซึ่งมีประเพณีต่าง ๆ โดยที่มีแตรวงชาวบ้านเข้าไปมีบทบาทในประเพณีนั้น ๆ จึงทำให้แตรวงชาวบ้านสุพรรณบุรี มีวัฒนธรรมทางแตรวงที่เข้มแข็ง และยังคงรับใช้สังคมทั้งในจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง ทั้งมีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมแตรวง จากรุ่นสู่รุ่นเริ่มจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาในเรื่องของแตรวงชาวบ้านต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหาข้อมูลของแตรวงชาวบ้าน ในจังหวัดสุพรรณบุรี

1. เนื่องจากแตรวงชาวบ้าน เป็นการเชื่อมโยงและผสมผสานกัน ระหว่างเครื่องดนตรีสากลซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของชาวตะวันตก กับเพลงไทยเดิม และเพลงลูกทุ่งสมัยนิยมของไทย ซึ่งถือว่าเป็นเพลงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ประจำชาติในส่วนของฝั่งตะวันออก ส่วนของนักดนตรีควรที่จะศึกษาหาความรู้ ในเรื่องของโน้ตสากล เพราะจะได้เรียนรู้และเล่นเพลงสากล ทำให้มีความรอบรู้เรื่องเพลงเพิ่มมากขึ้น

2. จากการศึกษาบทเพลงของคณะแตรวงชาวบ้านแต่ละคณะพบว่า ในบางวงนั้นควรที่จะอนุรักษ์บทเพลงที่เป็นเพลงดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งผู้บรรเลงในยุคสมัยนี้ควรที่จะศึกษาและบรรเลงเพลงที่มีมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ทวด เพราะในปัจจุบันพบว่า มีเพลงบางเพลงนั้น หายไปจากความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้านในละแวกนั้น ทั้งที่เป็นความภาคภูมิใจของบรรพบุรุษ

3. ในเรื่องของความเข้าใจ ความช่วยเหลือ และการสนับสนุนจากส่วนราชการท้องถิ่น ยังขาดสำหรับแรงผลักดัน ที่จะเข้าไปดูแลความรู้สึกของบรรดาชาวคณะแตรวงชาวบ้านทั้งหลาย เหตุเพราะบางเรื่องและบางสถานการณ์ ทางคณะแตรวงชาวบ้านในแต่ละวงต่างต้องการความช่วยเหลือจากทางราชการ และสิ่งอำนวยความสะดวกจากการบ้าง จึงเห็นควรที่จะมีหน่วยงานในส่วนใดส่วนหนึ่งของทางราชการ เข้าไปจัดระบบระเบียบ วางแผนงาน ทั้งกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เข้าใจและถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน

ปรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2532). การวิเคราะห์รูปแบบเพลงพื้นบ้าน. มนุษยศาสตร์ปริทัศน์. กฤษดา นิยมทอง. (2550). แตรวงพื้นบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (ไทยคดีศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ถ่ายเอกสาร.
- จิระ สัตตะพันธ์ศิริ. (2549). แตรวงชาวบ้าน กรณีศึกษาแตรวงคณะสุนิศา บ้านท่ามะขาม ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (ดนตรีชาติพันธุ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ชัย ปิฎกัธต์. (2542). สารานุกรมไทยวัฒนธรรมไทยภาคกลาง เล่ม 5. มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. กรุงเทพฯ: สยามเพรส แมนเนจเม้นท์.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2530). เครื่องดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ปริญญา รัตนแสนสุข. (2546). การศึกษาแตรสังฆมณฑลที่ใช้ในกองทัพไทย. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา ออกกิจวัตร. (2548). แตรวงชาวบ้าน : กรณีศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของแตรวงในจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณศิริ จุลภาพ. (2542). ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทยในตำบลบางปลา : กรณีศึกษาดนตรีไทยคณะสุตประเสริฐ. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2539). ดนตรีวิจิตร : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีไทยเพื่อความชื่นชม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สยามสมัย.
- มนตรี ตราโมท. (2538). ดุริยสารสิน. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พิมพ์พระราชทาน ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายมนตรี ตราโมท. วิลเลชา ถาวรชนสารและคนอื่นๆ. (2531). พื้นฐานวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรีศักร์ วัลลิโภดม : และคนอื่นๆ. (2535). ดนตรีและนาฏศิลป์กับเศรษฐกิจสังคมสยาม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธนาคารกรุงเทพจำกัด.
- สุกรี เจริญสุข. (2539). แตรและแตรวงของชาวสยาม. กรุงเทพฯ: ด็อกเตอร์แซ็คการพิมพ์.
- สุดแดน สุขเกษม. (2542). แตรวงชาวบ้านกับการรับใช้สังคม : กรณีศึกษาคณะถนอมศิลป์. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

สุทธิ ชำนาญสุขธา. (2545). *แตงรวงชาวบ้าน : กรณีศึกษาแตงรวงในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2524). *เอกสารประกอบการสอนวิชาดุริย 101 : ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา.

ภาคผนวก ก

ทำนองหลักของบทเพลงที่ใช้เป็นประจำในการบรรเลงงานมงคลและงานอวมงคล

ทำนองหลักของบทเพลงงานมงคลและงานอวมงคล

Cherry Pink

Musical score for "Cherry Pink" in 4/4 time. The score consists of seven staves of music. The first staff starts with a treble clef and a 7-measure phrase. The second staff continues the melody. The third staff contains a first ending (1.) and a second ending (2.). The fourth and fifth staves feature a rhythmic pattern of eighth notes with accents. The sixth staff continues the melody with a repeat sign. The seventh staff concludes the piece with a final note and a double bar line.

ลอยกระทง

Musical score for "ลอยกระทง" in 2/4 time. The score consists of three staves of music. The first staff starts with a treble clef and a 4-measure phrase. The second staff continues the melody. The third staff concludes the piece with a final note and a double bar line.

แขกต๋อยหม้อ (เถา)

3 ชั้น ท่อน 1

Musical notation for the first system of '3 ชั้น ท่อน 1'. It consists of three staves of music in 2/4 time. The first staff starts at measure 1 and ends with a double bar line. The second staff starts at measure 8 and ends with a double bar line. The third staff starts at measure 14 and ends with a double bar line, featuring two endings labeled '1.' and '2.'.

19 3 ชั้น ท่อน 2

Musical notation for the second system of '3 ชั้น ท่อน 2'. It consists of three staves of music in 2/4 time. The first staff starts at measure 19 and ends with a double bar line. The second staff starts at measure 25 and ends with a double bar line. The third staff starts at measure 31 and ends with a double bar line, featuring two endings labeled '1.' and '2.'.

37 2 ชั้น ท่อน 1

Musical notation for the third system of '2 ชั้น ท่อน 1'. It consists of two staves of music in 2/4 time. The first staff starts at measure 37 and ends with a double bar line. The second staff starts at measure 41 and ends with a double bar line.

46 2 ชั้น ท่อน 2

Musical notation for the fourth system of '2 ชั้น ท่อน 2'. It consists of two staves of music in 2/4 time. The first staff starts at measure 46 and ends with a double bar line. The second staff starts at measure 50 and ends with a double bar line, featuring two endings labeled '1.' and '2.'.

55 ชั้นเดียว ท่อน 1

Musical notation for the fifth system of 'ชั้นเดียว ท่อน 1'. It consists of one staff of music in 2/4 time, starting at measure 55 and ending with a double bar line, featuring two endings labeled '1.' and '2.'.

61 ชั้นเดียว ท่อน 2

Musical notation for the sixth system of 'ชั้นเดียว ท่อน 2'. It consists of one staff of music in 2/4 time, starting at measure 61 and ending with a double bar line, featuring two endings labeled '1.' and '2. ลูกหมัด'.

2 66

70

ปู่ไขไก่หลง

5

10

14

19

คลื่นกระทบฝั่ง (ตับวิวาท์พระสมุทร)

9

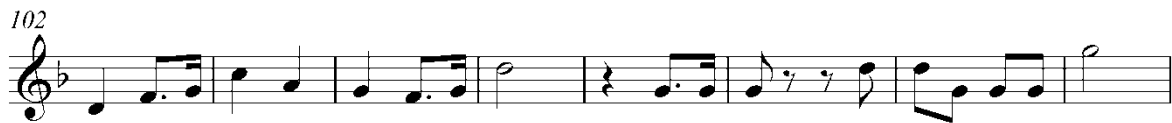
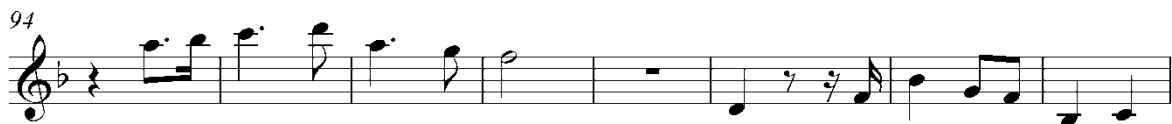
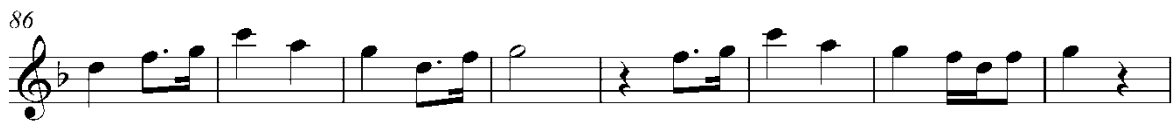
17

23

มาร์ชกองทัพบก

The musical score is written in a single system with ten staves. The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 2/4. The music consists of a series of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, often beamed together. Measure numbers are indicated at the beginning of each staff: 4, 7, 14, 22, 30, 38, 46, 54, and 61. The score concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the final staff.

2

ต้นวารเชษฐ

6

11

15

19

23

28

33

The musical score is written in a single treble clef with a 2/4 time signature. It consists of eight staves of music. The first staff begins with a repeat sign. The second staff contains two first and second endings. The third staff begins with a repeat sign. The fourth staff contains a first ending. The fifth staff contains a second ending. The sixth staff contains a first ending. The seventh staff contains a second ending. The eighth staff contains two first and second endings. The piece concludes with a final double bar line.

ชวนน้องแต่งงาน

5

10 **A** **B**

15 1. 2.

20 **C**

25

29 **D**

34

The musical score is written in 4/4 time and consists of eight staves. The melody begins with a treble clef and a key signature of one flat. The first staff contains the first four measures. The second staff starts at measure 5. The third staff, marked with '10', contains measures 10-11 and includes section markers 'A' and 'B'. The fourth staff, marked with '15', contains measures 15-16 and includes first and second endings. The fifth staff, marked with '20', contains measures 20-21 and includes section marker 'C'. The sixth staff, marked with '25', contains measures 25-26. The seventh staff, marked with '29', contains measures 29-30 and includes section marker 'D'. The eighth staff, marked with '34', contains measures 34-35 and ends with a double bar line.

เต๋ยโขง

5
9
13

ตามองตา

5
8

ค่างคาวกินกล้วย

The musical score is written in treble clef with a 2/4 time signature. It consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The second staff starts at measure 6 and includes first and second endings. The third staff starts at measure 11. The fourth staff starts at measure 16 and includes first and second endings. The fifth staff starts at measure 20. The sixth staff starts at measure 25 and includes first and second endings. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests.

เขมรไล่ควาย

Musical score for 'เขมรไล่ควาย' (Khmer Driving Cows). The score is written in 4/4 time and consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is characterized by eighth and sixteenth notes, with some rests. The second staff starts at measure 5, the third at measure 9, and the fourth at measure 13. The piece concludes with a double bar line.

พม่ากลองยาว

Musical score for 'พม่ากลองยาว' (Burmese Long Drum). The score is written in 2/4 time and consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes. The second staff starts at measure 6, and the third at measure 11. The piece concludes with a double bar line.

สาวอีสานรอก

7

13

19

25

31

37

43

The musical score consists of eight staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The melody is written in a single line. The staves are numbered 7, 13, 19, 25, 31, 37, and 43, indicating the starting measure of each line. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some triplet markings. The piece concludes with a double bar line at the end of the eighth staff.

ข้างขึ้นเดือนหงาย

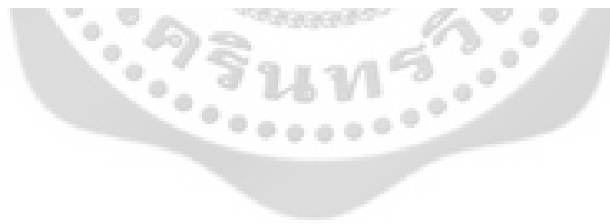
Musical score for the song "ข้างขึ้นเดือนหงาย" (ข้างขึ้นเดือนหงาย). The score is written in 2/4 time and consists of five staves of music. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The melody is simple and melodic, with a mix of quarter and eighth notes. The second staff begins at measure 9, the third at measure 17, the fourth at measure 25, and the fifth at measure 33. The piece concludes with a double bar line at the end of the fifth staff.

พม่าเขว

Musical score for the song "พม่าเขว" (พม่าเขว). The score is written in 2/4 time and consists of two staves of music. The first staff starts with a treble clef and a key signature of one flat. The melody is simple and melodic, with a mix of quarter and eighth notes. The second staff begins at measure 7 and concludes with a double bar line.

ลาวเสียงเทียน

The musical score is written in 2/4 time and consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some measures containing rests. The second staff starts at measure 8 and continues with similar rhythmic patterns. The third staff begins at measure 14 and includes a first ending (1.) and a second ending (2.). The fourth staff starts at measure 20 and continues with the rhythmic motifs. The fifth staff begins at measure 27 and maintains the same rhythmic structure. The sixth staff starts at measure 32 and concludes with a first ending (1.) and a second ending (2.), ending with a final note and a double bar line.

พม่าเห่

Musical score for "พม่าเห่" (Pma Hae) in 2/4 time. The score consists of 8 staves of music, with measure numbers 7, 13, 19, 25, 31, 37, and 43 indicated at the beginning of their respective staves. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff. The key signature is one flat (B-flat). The score begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The melody starts with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4. The piece concludes with a double bar line at the end of the eighth staff.

สามสิบยังแจ้ว

5 A B

9 1.

13 2. C

17

21

25

29

วอลซ์ตุ๊กกะ

6

11

17

25

30

34

40

46

ดาวทอง

8

พม่าแปลง

Musical notation for 'พม่าแปลง' (Puma Paeng) in 2/4 time. The piece consists of two staves. The first staff begins with a repeat sign and contains the first eight measures. The second staff starts at measure 10 and includes a first ending (1.) and a second ending (2.) at the end.

พญาโศก

Musical notation for 'พญาโศก' (Phya Sok) in 2/4 time. The piece consists of five staves. The first staff contains measures 1 through 7. The second staff starts at measure 8. The third staff starts at measure 16. The fourth staff starts at measure 24. The fifth staff starts at measure 30 and ends with a double bar line.

ธรณีกรรมแสง

10

21

30

40

47

มอญขว่างดาบ

8

15

23

28

มอญร้องไห้

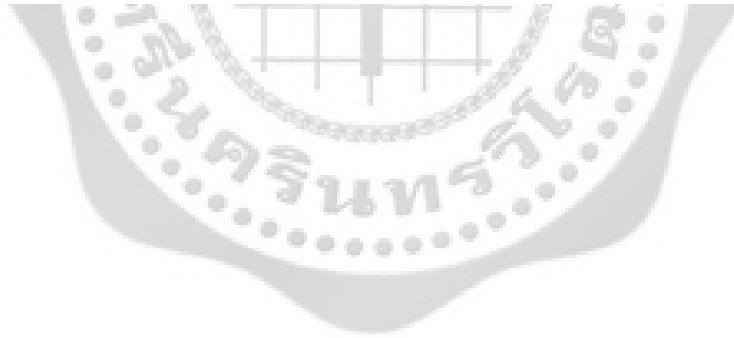
6

13

19

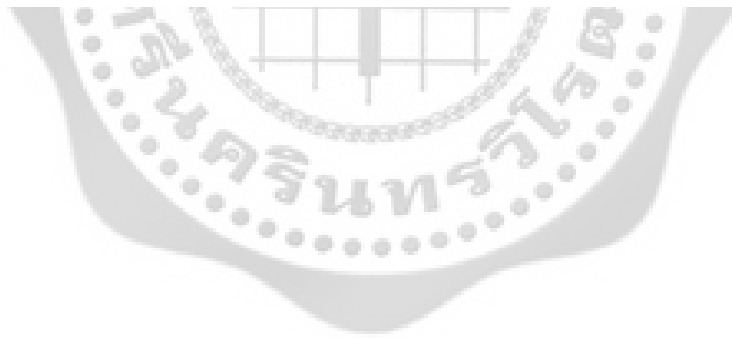
26

31

เยอรมันแตกทัพ

Musical score for the piece "เยอรมันแตกทัพ" (German Army Defeated). The score is written in treble clef with a 2/4 time signature. It consists of six staves of music, each starting with a measure number: 10, 16, 21, 29, and 34. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some rests and repeat signs. The piece concludes with a double bar line and repeat signs.

ภาคผนวก ข
เครื่องดนตรีที่ใช้ในแตรวงชาวบ้าน

เครื่องดนตรีที่ใช้ในแถวชาวบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี

แซ็กโซโฟน

คลาริเน็ต

ทรัมเป็ต

ทรอมโบน

บาริโทน

กลองใหญ่

ภาคผนวก ค
ประมวลภาพ

ประมวลภาพ

จานใส่เครื่องไหว้ครู

การเดินแห่ของคณะขวัญใจดอนหัวฝ้าย

รถบรรทุกเครื่องของแตรวงดอนหัวฝ้าย

การเดินแห่ของคณะน้องแอมมิวสิค

ขณะสัมภาษณ์หัวหน้าวงน้องแอมมิวสิค

การนั่งบรรเลงของคณะน้องแอมมิวสิค

รถบรรทุกเครื่องของแตรววงเพชรเมืองสุพรรณ

ขณะนั่งปรึกษาหารือกันของแตรววงดอนหัวฝ้าย

คณะแตรววงชาวบ้านเพชรเมืองสุพรรณ

ขณะนั่งบรรเลงของแตรววงคณะขวัญใจวัดป่า

คณะเพชรเมืองสุพรรณขณะแห่อยู่บนรถ

การนั่งบรรเลงของคณะขวัญใจวัดป่า

การนั่งบรรเลงของคณะหลานปู่

ขณะนั่งบรรเลงของคณะหลานปู่

สื่อสำหรับใช้ในการแสดงของแตรวงส.รวมมิตร

การบรรเลงของแตรวง ส.รวมมิตร

การนั่งบรรเลงในงานศพ ของแตรวงหลานปู่

การเดินแห่ในงานศพ ของแตรวงหลานปู่

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อชื่อสกุล	นางสาวจุฑามาส หิรัญกุล
วันเดือนปีเกิด	21 สิงหาคม 2513
สถานที่เกิด	เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	61 ซอยสมเด็จพะเจ้าตากสิน 34 กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำตามสัญญา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนวรรรณะวิทย์ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2532	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2536	ครุศาสตร์บัณฑิต จาก วิทยาลัยครูจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2553	ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร